

79, 122

Управління культури, національностей та релігій Івано-Франківської ОДА
Науково-редакційний відділ «Звід пам'яток історії та культури. Івано-Франківська область»

1789

МУЗЕЇ ІВАНО-ФРАНКІВЩИНИ

ДОВІДНИК

Івано-Франківськ, 2016

Управління культури, національностей та релігій
Івано-Франківської ОДА
Науково-редакційний відділ «Звід пам'яток історії та культури.
Івано-Франківська область»

МУЗЕЇ ІВАНО-ФРАНКІВЩИНИ

Довідник

807004

1 сиб

СБОВ'ЯЗКОВИЙ ПРИМІРНИК

СБОВ'ЯЗКОВИЙ ПРИМІРНИК

НБ ПНУС

807004

м. Івано-Франківськ, 2016

79.192

M 89

Книга має на меті ознайомити жителів і гостей Прикарпаття з найвідомішими музейними закладами краю, які є невід'ємною частиною загальнодержавного та світового культурного надбання. Вона стане цікавим і корисним путівником для всіх, хто прагне відвідати ці цінні культурно-освітні установи, де зібрано численні експонати з археології, історії, мистецтва та побуту чотирьох етнографічних груп українців: ополян, покутян, бойків і гуцулів.

Всього в Івано-Франківській області функціонують понад дві сотні музеїв різного спрямування. На жаль, багато проблем, які упродовж десятиріч накопичувалися у сфері охорони національної культурної спадщини, досі потребують свого розв'язання. Книга буде цінною для педагогів, учнів та студентів, туристів і всіх ентузіастів галузі пам'яткознавства.

Редакційна колегія: В. Федорак (голова), З. Федунків (керівник редакційної групи), Р. Гандзюк, Г. Брицька.

Автори-упорядники: О. Белих, І. Лотоцька, Г. Максимців, М. Олійник.

Автори статей: М. Арсак, П. Арсенич, П. Боднарчук, Я. Бурак, Л. Бушовецька, Ю. Джуранюк, Н. Доскалюк, Р. Кіреєва, М. Косменко, С. Лесів, В. Лосюк, Л. Луканюк, В. Медвідчук, А. Мисюк, В. Мороз, Є. Німець, У. Паньо, Т. Петрів, О. Півень, Н. Попадюк, О. Романів, М. Савчук, Т. Сенів, Р. Струтинська, Я. Ткачук, Б. Фаштрига, М. Фреїк, Н. Шайко, Я. Штирало

Комп'ютерна верстка О. Белих

Дизайн обкладинки О. Дуфенюк

Редактор: Г. Максимців

У книзі використано матеріали і світлини музеїв області та науково-редакційного відділу «Звід пам'яток»

ЗМІСТ

Музеї Івано-Франківщини: проблеми та перспективи розвитку
(Г. Брицька, З. Федунків).....7

Музеї – юридичні особи

м. ІВАНО-ФРАНКІВСЬК

1. Івано-Франківський краєзнавчий музей (м. Івано-Франківськ, вул. Галицька, 4-а)	12
філії:	
- Літературний музей Прикарпаття (м. Івано-Франківськ, вул. Б. Лепкого, 27).....	19
- Літературно-меморіальний музей Леся Мартовича (с. Торговиця Городенківського р-ну, вул. Т. Шевченка, 70).....	21
- Літературно-меморіальний музей Івана Франка (с. Криворівня Верховинського р-ну, присілок Москалівка)	23
- Музей «Хата-гражда Харуків» (с. Криворівня Верховинського р-ну, присілок Заріччя).....	24
- Музей Михайла Грушевського (с. Криворівня Верховинського р-ну, присілок Усті-ІІ).....	25
- Історико-краєзнавчий музей Олександра Феданка (сміт Солотвин Богородчанського р-ну, вул. М. Грушевського, 4).....	26
- Історико-краєзнавчий музей Олексі Довбуша (сміт Печеніжин Коломийського р-ну, вул. Незалежності, 9)	27
- Історико-краєзнавчий музей «Гуцульщина» (сміт Верховина, вул. І. Франка, 5-а)	28
2. Івано-Франківський обласний музей мистецтв (м. Івано-Франківськ, вул. Низова, 2).....	29
філія:	
- Музейний комплекс на базі Музею дерев'яної архітектури і живопису церкви Зішестя Святого Духа (м. Рогатин, вул. Роксолани, 10).....	34
Меморіальний музей Миколи Угриня-Безгрішного (м. Рогатин, вул. М. Угриня-Безгрішного, 14).....	38
3. Івано-Франківський музей визвольної боротьби обласний ім. С. Бандери (м. Івано-Франківськ, вул. М. Тарнавського, 22)	40
філії:	
- Меморіальний комплекс «Дем'янів лаз» (м. Івано-Франківськ, вул. Дем'янів Лаз, 20).....	42
- Історико-меморіальний музей С. Бандери (с. Старий Угринів Калуського р-ну, вул. С. Бандери, 48).....	44
- Музей визвольних змагань Карпатського краю (м. Косів, вул. Незалежності, 55)	47
- Меморіальний музей «Підпільна штаб-квартира Романа Шухевича» (с. Княгиничі Рогатинського р-ну, вул. Р. Шухевича, 7-а)	48

4. Івано-Франківський історико-меморіальний музей Олекси Довбуша (м. Івано-Франківськ, вул. Гетьмана Мазепи, 1).....	50
---	----

м. КОЛОМИЯ

5. Національний музей народного мистецтва Гуцульщини і Покуття ім. Й. Кобринського (м. Коломия, вул. Театральна, 25)	52
---	----

філії:

- Музей писанкового розпису (м. Коломия, вул. В. Чорновола, 43-б)	54
- Косівський музей народного мистецтва та побуту Гуцульщини (м. Косів, вул. Незалежності, 55)	56
- Яремчанський музей етнографії та екології Карпатського краю (м. Яремче, вул. Свободи, 269)	58
6. Музей історії міста Коломиї (м. Коломия, вул. Р. Шухевича, 80)	60
7. Музей гумору «Весела оселя» (м. Коломия, вул. Гетьмана І. Мазепи, 79-б)	64

м. БОЛЕХІВ

8. Музей історії м. Болехова імені Романа Скворія (м. Болехів, вул. Січових Стрільців, 9)	66
--	----

м. КАЛУШ

9. Музейно-виставковий центр Калуської міської ради:	
- Арт-галерея (м. Калуш, вул. Т. Шевченка, 9)	70
- Краєзнавчий музей Калущини (м. Калуш, вул. Т. Шевченка, 9)	71
- Виставковий зал (м. Калуш, вул. Дзвонарська, 5)	72
- Музей-оселя родини І. Франка (м. Калуш, вул. Івано-Франківська, 22)	73

м. БУРШТИН

10. Музей визвольних змагань Галицького району (м. Бурштин Галицького р-ну, вул. А. Міцкевича, 47)	74
11. Історико-етнографічний музей «Берегиня» (м. Бурштин Галицького р-ну, вул. Є. Коновальця, 2)	76

ВЕРХОВИНСЬКИЙ р-н

12. Музей гуцульського театру Гната Хоткевича (с. Красноїлля Верховинського р-ну)	79
--	----

м. ГОРОДЕНКА

14. Городенківський краєзнавчий музей «Покуття» (м. Городенка, вул. Т. Шевченка, 82)	82
---	----

м. ДОЛИНА

15. Долинський краєзнавчий музей «Бойківщина» Тетяни і Омеляна Антоновичів (м. Долина, вул. В. Чорновола, 2-а)	83
---	----

м. КОСІВ

16. Музей народної творчості Михайла Струтинського (м. Косів, вул. Тиха, 1-а)	85
--	----

КОСІВСЬКИЙ р-н

17. Кутський історико-краєзнавчий музей (смт Кути Косівського р-ну, вул. Вічевий Майдан, 9)	86
18. Музей-садиба Патріарха Київського і всієї Руси-України Володимира (с. Хімчин Косівського району)	88

сmt РОЖНЯТІВ

19. Рожнятівський краєзнавчий музей «Бойківщина» (смт Рожнятів, вул. Січових Стрільців, 12, корп. 1)	90
---	----

м. СНЯТИН

20. Художньо-меморіальний музей Василя Касіяна (м. Снятин, вул. Воеводи Коснятина, 48-є)	91
21. Літературно-меморіальний музей Марка Черемшини (м. Снятин, вул. Т. Шевченка, 101)	93

СНЯТИНСЬКИЙ р-н

22. Літературно-меморіальний музей Василя Стефаника (с. Русів Снятинського р-ну, вул. Т. Мигаля, 10)	94
---	----

КАЛУСЬКИЙ р-н

23. Музей ім. родини Марчаків (с. Середній Угринів Калуського р-ну, вул. Т. Шевченка, 123)	95
---	----

Громадські музеї

БОГОРОДЧАНСЬКИЙ р-н

24. Народний музей етнографії й побуту с. Саджава (с. Саджава Богородчанського р-ну)	97
---	----

ТИСМЕНИЦЬКИЙ р-н

25. Краєзнавчий музей села Клубівці (с. Клубівці Тисменицького р-ну, вул. Стародорожна, 10)	99
26. Народний краєзнавчий музей ім. Ю. Целевича (с. Павлівка Тисменицького р-ну, вул. Когуца, 4)	100
27. Народний музей «Краєзнавець» (с. Слобідка Тисменицького р-ну, вул. Незалежності, 3)	101
28. Народний музей історії Тисмениці ім. С. Гаврилюка (м. Тисмениця, вул. вул. К. Левицького, 4)	102
29. Краєзнавчий музей Єзуполя (смт Єзупіль Тисменицького району, вул. Січових Стрільців, 63)	104
30. Історико-краєзнавчий музей с. Сільця (с. Сілець Тисменицького району, вул. Д. Зузука, 2)	105

ГАЛИЦЬКИЙ р-н

31. Музей караїмської історії та культури (м. Галич, майдан Різдва, 33)	106
32. Музей історії давнього Галича (с. Крилос Галицького р-ну)	108
33. Музей етнографії (с. Крилос Галицького р-ну, вул. Галицька)	110

КОСІВСЬКИЙ р-н

34. Музей народного мистецтва Гуцульщини (с. Яворів Косівського р-ну)	114
--	-----

НАДВІРНЯНСЬКИЙ р-н

35. Музей історії Надвірнящини (м. Надвірна, майдан Шевченка, 43)	115
36. Музей історії Делятинщини (смт Делятин Надвірнянського р-ну, вул. 16 липня, 247)	116

ТЛУМАЦЬКИЙ р-н

37. Музей народної творчості та етнографії (м. Тлумач Тлумацького р-ну, вул. Грушевського, 2)	118
38. Музей «Воїн-патріот» (м. Тлумач Тлумацького р-ну, вул. Винниченка, 65)	119
39. Історико-краєзнавчий музей ім. Григорія Крука (с. Братишів Тлумацького р-ну, вул. Горішня, 28)	120
40. Музей підпільної греко-католицької церкви о. П. Голейка (с. Гостів Тлумацького р-ну, вул. о. П. Голейка)	121
41. Меморіальний музей художника Дениса Іванцева (с. Делева Тлумацького р-ну, вул. Шевченка, 30)	122
42. Історико-краєзнавчий музей М. Бринського (с. Долина Тлумацького р-ну, вул. Шкільна, 1)	124
Географічний покажчик статей	126

Музеї Івано-Франківщини:

проблеми та перспективи розвитку

У духовному розвитку суспільства, збереженні надбань минулого, становленні національного самоусвідомлення велику роль відіграють музеї. Їхня діяльність – це невід’ємна складова розбудови Української держави.

Івано-Франківська область є одним з регіонів України, де сконцентровано рекордну кількість об’єктів історико-культурної спадщини. Сотні тисяч пам’яток національної історії, більшість з яких – унікальні матеріали суспільно-політичного, економічного, наукового, мистецького життя чотирьох етнографічних груп українців: ополян, покутян, бойків та гуцулів – зосереджені в музейних установах. Станом на 01.01. 2016 р. на Прикарпатті відкриті для огляду 232 музеї. Із них два: музейний комплекс Галича (до якого входять музеї етнографії, історії Галича і караїмської історії та культури) та Івано-Франківський музей «Герої Дніпра» – є філіями Національного заповідника «Давній Галич» і Національного військово-історичного музею України та фінансуються Міністерством культури України, двадцять п’ять є юридичними особами (п’ять фінансуються з обласного, дванадцять – з районного, чотири – з міського і три – з селищного бюджетів, один музей перебуває у приватній власності). 205 музеїв Івано-Франківщини функціонують на громадських засадах.

Історія музейництва на Прикарпатті має майже столітні корені. Найстаршими за віком є Коломийський національний музей народного мистецтва Гуцульщини і Покуття ім. Йосафата Кобринського та Івано-Франківський краєзнавчий музей. Офіційно їх створено у 1926 і 1939 рр., але збір матеріалів розпочався набагато раніше.

На рахунок здобутків близько чотирьох сотень наукових співробітників музеїв області – проведення міжнародних, всеукраїнських, регіональних наукових конференцій, відкриття нових експозицій, організація науково-пошукових експедицій, виставок та науково-просвітницьких заходів, поповнення фондів новими експонатами, реставрація й консервація предметів старовини, видання наукових записок і т. д. Усі музеї області є відомими в Україні науково-освітніми і науково-дослідними установами. Щороку до музейних фондів Прикарпаття надходять близько 4000 експонатів, реставратори повертають до життя майже 200 предметів старовини, наукові працівники організують понад 400 виставок та культурно-просвітницьких заходів, проводять близько 8000 екскурсій, публікують у засобах масової інформації, наукових вісниках та окремих виданнях понад 500 статей. А головне – музеї Івано-Франківщини мають досить високу відвідуваність, щороку приймають майже півмільйона любителів старовини, культури і мистецтва.

Головною музейною установою області вважається Івано-Франківський краєзнавчий музей. У 2016 р. в ньому завершено реекспозицію відділу історії. Великий розголос на Прикарпатті мала виставка «Природа 2016», створена спільно з мистецькою організацією фотохудожників. Музей започаткував благодійний проект «Врятуймо скарби разом», ініціатором та керівником якого є реставратор Валерій Твердохліб. Науково-методичний відділ краєзнавчого музею надає допомогу восьми своїм філіям.

Взірцем роботи для музейних установ не тільки Івано-Франківської області, а й багатьох інших регіонів України є Коломийський національний музей народного мистецтва Гуцульщини та Покуття ім. Йосафата Кобринського. Заслуговує на увагу його активна міжнародна діяльність та впровадження нових інформаційних технологій музейної справи.

Працівники Музею мистецтв Прикарпаття відзначаються творчим підходом до традиційних завдань музейників: проводять модерні акції «Ніч у музеї», «Повернуті з небуття». Також спеціалісти музею працюють над дотриманням стандартів ЮНЕСКО, рекомендованих під час занесення церкви Зішестя Святого Духа в Рогатині до списку цієї світової пам'яткоохоронної організації.

Івано-Франківський обласний музей визвольної боротьби ім. Степана Бандери провів значну роботу для популяризації історії українського визвольного руху ХХ ст., висвітлення звитяжних і трагічних сторінок періоду боротьби за незалежність. Значною мірою з подіями сучасності перегукується експозиція «Дивізія «Галичина»: історії та персоналії», присвячена 70-річчю від дня створення цього військового підрозділу. Співробітники музею провели першу в Україні науково-теоретичну конференцію «Відображення українського національно-визвольного руху ХХ ст. у фалеристиці», на якій науковці з різних регіонів України виголосили 33 доповіді. До відзначення 200-річчя від дня народження Т. Шевченка в музеї презентовано виставку «Вогонь запеклих не пече», де висвітлено перебіг подій на Майдані в Києві у жовтні 2013 – лютому 2014 р.

Історико-меморіальний музей Олекси Довбуша, незважаючи на невелику кількість працівників, теж веде активну науково-дослідницьку, науково-просвітницьку роботу. Особливої уваги заслуговує його видавнича діяльність. Останніми роками співробітники цієї установи видали понад 30 монографій, які поповнили фонди муніципальних книгозбірень.

У кожному районі Івано-Франківської області при Народних домах, бібліотеках, загальноосвітніх школах функціонують кімнати-музеї. Подамо короткі відомості про найцікавіші з них.

У Богородчанському районі на громадських засадах працює п'ятнадцять музеїв. Найбільшу фондову збірку має Народний музей етнографії та побуту с. Саджава. Він займає дев'ять кімнат і нараховує понад 3000 зібраних

у селі унікальних експонатів. На замовлення Міністерства освіти і науки України у 1992 р. про саджавський музей знято фільм «Диво калинове», який транслювався на багатьох каналах українського телебачення. Матеріали про представлені тут експонати друкували у районному часописі, обласних та республіканських газетах і журналах.

У Верховинському районі базовим для шести музейних громадських установ є Музей гуцульського театру Гната Хоткевича, розташований у селі Красноїллі в мальовничому куточку Карпатських гір. Створені тут експозиції повідомляють про організацію й роботу найпопулярнішого на Західній Україні українського самодіяльного театру. Показником ефективної роботи закладу є щорічне збільшення його відвідувачів. Часто цікавляться музеєм київські журналісти. Часопис «Культура і життя» неодноразово публікував статті про нього.

У Галицькому районі на громадських засадах функціонують дев'ять музеїв. Науково-методичну підтримку їм надають Історико-етнографічний музей «Берегиня» та Музей визвольних змагань Галицького району у м. Бурштині. Перший відзначається великою кількістю різноманітних експонатів, логічно укладених у тематичні розділи, другий – титанічною пошуковою роботою. Працівники Музею визвольних змагань віднайшли світлини майже 95% уродженців району, котрі були учасниками визвольних змагань.

Добрі відгуки від гостей Покуття отримує створений недавно Городенківський краєзнавчий музей «Покуття». Його творчому колективу вдалося зібрати велику кількість експонатів, провести цікаві науково-просвітницькі заходи, запровадити нові форми роботи. Заклад надає науково-методичну допомогу одинадцяти музеям району, що працюють на громадських засадах. Серед них варто відзначити цікаві експозиції природи і археології, виставлені у Чернелицькому історико-археологічному музеї.

У Долинському районі також діють одинадцять громадських музеїв. Їхню роботу координують співробітники Долинського краєзнавчого музею «Бойківщина» ім. Тетяни та Омеляна Антоновичів. В одному з таких закладів – Музеї родини Андрія Бандери у с. Тростянець – є проблеми зі створення відповідних умов для зберігання цінних експонатів.

У Калуському районі найкращими визнано Музей історії та побуту с. Підмихайля (заснований 2005 р., керівник – Кубрак О. П.), етнографічна кімната-музей старожитностей с. Верхня (заснований 2009 р., керівник – Кузик М. О.), кімната-музей декоративно-ужиткового мистецтва с. Студінки (заснована 2005 р., керівник – Цимбаліста Д. І.). Найвідвідуванішим громадським музеєм Калущини став войнилівський. Керує ним вчитель історії, краєзнавець, письменник Р. О. Цюп'як. Тут зібрано предмети побуту, одяг, інструменти, вироби місцевих ремісників, які спеціалізувалися на ткацтві й гончарстві, фотографії та документи.

У Коломийському районі збірки предметів старовини дозволяють пізнати матеріальну культуру предків у п'ятнадцятих громадських музеях. Найстаршими з них є Історико-краєзнавчий музей у с. Джурків (заснований у 1962 р.) та Літературний музей ім. Мирослава Ірчана у с. П'ядики (1962 р.). Щороку чимало відвідувачів приймає Краєзнавчий музей флори і фауни Карпат, розташований на території Тисового біосферного заказника у с. Княждвір.

У Косівському районі діють чотири музеї – юридичні особи та двадцять сім громадських. Безцінні колекції Музею народної творчості Михайла Струтинського у м. Косів, Музею-садиби Патріарха Київського і всієї Руси-України Володимира у с. Хімчин, Історико-краєзнавчого музею у смт Кути знані як в Україні, так і за її межами. Заслуговеє поваги приватна колекція родини Корнелюків.

У Надвірнянському районі на громадських засадах працюють одинадцять музеїв. Серед місцевих жителів найбільшу популярність має новостворений Музей нафтопромислів Галичини, відкриття якого стало поштовхом до заснування музеїв у багатьох підприємствах області. Заслуговеє на увагу видавничу діяльність Музею Марійки Підгірянки в с. Білі Ослави.

Серед чотирьох громадських музеїв Рогатинського району найкращим є Народний історико-краєзнавчий музей с. Чернів. Громадськість робить спроби заснувати музей просто неба на одній з полян, де свого часу прохорив вишкіл воїнів УПА.

У Рожнятівському районі активно функціонує Цінівський народний історико-краєзнавчий музей. В останні роки його працівники обновили експозицію, провели ремонт приміщення, налагодили контакти з іншими музеями області. Добрих слів на свою адресу заслуговеє робота Літературного музею ім. І. Вагилевича у с. Ясень.

Одні з найстарших музейних установ області працюють у Снятинському районі: Літературно-меморіальні музеї Василя Стефаника, Марка Черемшини, Художньо-меморіальний музей Василя Касіяна. Завдяки фаховим працівникам, справжнім ентузіастам музейної справи, ці заклади добре відомі по всій Україні. Співробітники згаданих установ надають посильну допомогу дванадцяти музеям району, що функціонують на громадських засадах.

Шість громадських музеїв діють у Тисменицькому районі. Найбільше школярів та студентів приваблює Народний музей історії м. Тисмениці ім. С. В. Гаврилюка. Тут експонується середньовічний макет міста, виготовлений місцевими умільцями.

У Тлумачькому районі функціонують тринадцять музеїв на громадських засадах. Найдавнішим з них є Музей історії, етнографії та побуту району (м. Тлумач). Краєзнавчому музею у с. Кутище після проведення реекспозиції в грудні 2012 р. присвоєно звання народного. Початки його

сягають 1983 р., коли з ініціативи директора склозаводу О. Смижука на території підприємства відкрито краєзнавчий музей. У 2006 р. під його потреби використано будівлю колишньої колгоспної контори. Найвибагливіших туристів зможуть зацікавити макет печі місцевої хати, покутська скриня, продукція місцевих умільців, виробы склозаводу. В районі відкрито три кімнати, присвячені творчим людям – уродженцям краю. У Тлумачі популярністю школярів усієї області користується музейна кімната, присвячена творчості дитячої письменниці Марійки Підгірянки. Майстрів пензля безумовно зацікавить музей художника Дениса-Лева Іванцева, відкритий в 2010 р. у с. Делева. Пишається Тлумаччина й Братишівським музеєм всесвітньо відомого скульптора Григорія Крука, відкритим у 2006 р. Після реекспозиції 2011 р. в ньому виставлено найбільшу збірку фотосвітлин робіт митця.

Музей історії міста ім. Романа Скворія у м. Болехові відкритий у 1967 р. Він є одним з найбільших за кількістю експонатів, містить унікальні речі старовини, серед яких згадаємо герб міста, знаряддя праці солеварів, збірку історичних документів. Вражає кваліфікація музейних працівників, котрі достеменно знають, яким чином використовувався той чи інший експонат.

Музеї Івано-Франківщини, як і музеї України, мають цілий ряд проблем. Це питання матеріально-технічного забезпечення, удосконалення фахового рівня, оснащення оргтехнікою та належними технічними засобами охорони і зв'язку. Завдає неприємностей брак нормативно-правових актів, які б регулювали питання, що виникають у щоденній роботі.

Видатний історик та музейник Дмитро Яворницький свого часу зазначав: «Пам'ятайте, настане час, багато різних установ ліквідується, але музеї – ніколи. Музеї існуватимуть вічно, бо вони показуватимуть майбутнім поколінням, чим людство в своїй творчості було і чим стало». Цю настанову добре засвоїли музейні співробітники, які без належної державної підтримки роблять свою справу віддано, вчасно, безкорисливо і професійно.

Сподіваємось, що дана книга, підготовлена колективом науково-редакційного відділу «Звід пам'яток історії та культури. Івано-Франківська область» за наданими музеями матеріалами, дозволить хоча б частково ознайомитися з цінною музейною спадщиною Івано-Франківщини – великого і багатого туристичного регіону.

Галина Брицька,

член НСКУ, член НТШ,

начальник відділу культури і мистецтв

управління культури, національностей та релігій ОДА

Зеновій Федунків,

член НСКУ, керівник науково-редакційного відділу

«Звід пам'яток історії та культури»

Івано-Франківська область»

Івано-Франківський краєзнавчий музей

м. Івано-Франківськ, вул. Галицька, 4-а

Час роботи: 10.00–17.30,

вихідний – понеділок.

Контактні телефони:

(0342) 75-23-44, 75-00-26

Історія Івано-Франківського краєзнавчого музею офіційно розпочата постановами Тимчасового управління Станіславської області від 11 листопада та 1 грудня 1939 р., в яких ішлося про створення Станіславського історико-краєзнавчого музею ім. 17 вересня. Його експозиція формувалася на основі збірок Покутського музею та музею Гуцульщини села Жаб'є (тепер смт Верховина), а також окремих приватних колекцій.

Відкриття Станіславського краєзнавчого музею відбулося 1 травня 1940 р. Він займав приміщення в будинку на вул. Галицькій, 7. На той час заклад складався з підрозділів історії, народної творчості, природи, книгозбірні.

У 1957 р. під музей передано приміщення міської ратуші (архітектор С. Треля). Після ремонту, 26 квітня 1959 р., тут відкрито нову експозицію.

Нині Івано-Франківський краєзнавчий музей – значний науковий і культурний центр Прикарпаття. Тут розгорнуті експозиції відділів природи, історії, народного мистецтва, іконопису. В структурі закладу також функціонують різні відділи: фонди, науково-освітній, науково-методичний – та вісім музеїв на правах філій, які розташовані у районах області.

Щороку Івано-Франківський краєзнавчий музей відвідують 150–155 тис. осіб, тут проводять понад дві тисячі екскурсій, організують близько 60 виставок, відбуваються наукові конференції. Від 1993 р. спільно з Інститутом народознавства НАН України видано 12 номерів «Наукових записок».

Важливим напрямком роботи музею є комплектування фондів збірок. Від 1956 р. музей спільно з науково-дослідними інститутами Львова й Києва щороку організує науково-дослідні експедиції для вивчення природи та історії краю. До музейного зібрання належать і колекції археологічних знахідок, предметів природи, зброї, нумізматики, філателії, живопису, іконопису, одягу, вишивки, виробів з металу, дерева та шкіри, речей побуту. Вагомою є колекція документів та стародруків.

Особливо цікаві знахідки, виявлені під час проведення археологічних розкопок, організованих музеєм на території Давнього Галича. В музейній колекції є унікальні експонати XII–XIII ст. (хрестики-енколпіони, ювелірні вироби).

Численними є геологічна, мінералогічна, палеонтологічна і таксодермічна збірки, що висвітлюють багатство природних ресурсів області.

Основа фондової колекції зброї становлять зразки західноєвропейського озброєння XVI–XX ст. Це різноманітні шаблі, шпаги, мечі, ятагани, бердиші, топірці, сокири, протазани, піки, арбалети, пістолі. Окрасою зібрання є східний меч XII ст.

У нумізматичній колекції – римські динари, арабські дирхеми X ст., польсько-пруські соліди, іспанські й австрійські таляри, австро-угорські корони, російські рублі, німецькі рейхсмарки та інші. У фондах музею зберігаються монети й асигнації 50–90-х рр. XX ст. 53 країн світу.

Заклад також має велику філателістичну колекцію. Особливо цінною є колекція Комарова.

Загальна кількість творів іконопису невелика, проте доволі різноманітна щодо тематично-сюжетного діапазону й художньо-мистецького ви-

Галицький водолій, XII ст.

конання. Хронологічно твори охоплюють XVII – поч. XX ст. та репрезентують зразки західноукраїнського професійного і народно-ремісничого малярства.

Цікавою є колекція стародруків. Найдавніші з них належать до 1-ї пол. XVII ст., деякі датовані 1-ю пол. XVIII ст. Серед книжок церковного змісту переважають служебники та молитовники.

Багатою є музейна колекція чоловічого та жіночого одягу, предметів декоративно-ужиткового мистецтва.

Фонди музею стали базою для експозицій і виставок. Предмети та матеріали музейного зібрання вивчають науковці з України, Польщі, Росії, Словаччини, Канади, Німеччини та інших держав. Нині у музейних фондосховищах є понад 130 тис. експонатів, багато з них мають загальнонаціональну цінність.

В Івано-Франківському краєзнавчому музеї діють експозиційні відділи: природа, археологія, історія, народне мистецтво.

Відділ природи

В експозиції відділу природи, яка складається з восьми розділів, подано фізико-географічну характеристику області, представлено схематичні карти (геологічна, тектонічна, палеонтологічна), геологічні профілі, стратиграфічні колонки, зразки порід та мінералів різних епох (пісковики, мергелі, вапняки, доломіти, аргіліти, алевроліти, глини, гравеліти, конгломерати).

В експозиції можна побачити скам'янілості та відбитки різноманітних тварин, які жили в давні геологічні часи: губок, коралів, поліпів, брахіопод, молюсків, морських їжаків, риб. Є і скам'янілі кістки великих ссавців: кита, мамонта, носорога, первісного зубра, гігантського оленя та ін.

Експозиція відділу природи

У вітринах експонуються зразки корисних копалин: залізна руда, каїніт, карналіт, силвініт, кальцит, фосфорит, гіпс, сірка, нафта, буре вугілля, озокерит, торф та ін.

Особливості рельєфу області розкрито за допомогою гіпсометричної карти і різноманітних світлин.

До уваги відвідувачів – кліматична карта, графіки, рози вітрів, мапа ґрунтів області і рисунки окремих монолітів, діорами: «Пори року».

Схематична карта «Гідрологічна сітка річок та водойм області» і світлини озер, ставків, водоспадів знайомлять відвідувачів з особливостями водної мережі нашого краю.

Понад 30% території Івано-Франківщини займають ліси. У музеї експонуються зрізи стовбурів різних видів дерев, зокрема, тиса ягідного і сосни кедрової карпатської, які занесені до Червоної книги України.

Також в експозиції представлений різноманітний та багатий тваринний світ краю: опудала риб, плазунів, птахів, ссавців. Особливу увагу привертають ті види, які занесені до Червоної книги, – лелека чорний, журавель сірий, беркут, гриф, орлан-білохвіст, пугач, глухар.

Відділ археології

Матеріали експозиції відділу археології розкривають історію сучасної Івано-Франківщини від доби палеоліту.

Тут представлено зразки керамічного посуду культури лінійно-стрічкової кераміки – однієї з найдавніших неолітичних культур Європи, виявлені дослідниками у придністровській зоні. Унікальними є залишки обвуглених зерен пшениці, знайдені на поселенні в с. Незвиську Городенківського району, які свідчать про культивування зернових у регіоні. Підтвердженням цього є кам'яні серпи, рогові мотики періоду неоліту.

В музеї можна побачити рідкісний археологічний скарб, що складається з великої кількості крем'яних пластин і нуклеусів, знайдених у м. Івано-Франківську.

Цікавою є збірка теракотової антропоморфної та зооморфної пластики. Це глиняні статуетки, які зображають сакральну істоту в образі людини чи тварини.

В епоху бронзи Прикарпаття заселяли численні племена різних культур: шнурової кераміки, комарівської, Ноа, фракійського гальштату. В експозиції міститься характерна кераміка цих культур.

Унікальною є музейна колекція виробів з бронзи, а також кам'яних ливарних форм. Збірка бойових сокир-кельтів – одна з найбагатших в

Експонати відділу археології

Україні. Військове спорядження доповнюють майстерно виконані бронзові наконечники списів та меч. Рідкісним експонатом є наконечник списа, виготовлений із кремнію.

Окрасою експозиції є набір бронзових прикрас: спіралевидні та пластинчасті браслети, шпилька, гривна – масивна шийна прикраса, обручі з с. Новоселівки Городенківського району Івано-Франківської області.

В археологічній колекції музею зберігаються знахідки, виявлені під час розкопок літописної Галичиної могили на території сучасного с. Крилос Галицького району: бойові сокири, меч, ніж, а також фрагменти позолоти дерев'яного щита.

Відділ історії

Експозиція відділу історії охоплює період від найдавніших часів до кінця ХХ ст. і знайомить відвідувачів з історією виникнення та розвитку Галицько-Волинської держави.

Найбільшого розвитку Галицьке князівство досягло за часів князя Ярослава (1152–1187), якого за розум та мудру політику народ прозвав Осмомислом, тобто «мудрим князем». У музеї зберігається унікальний експонат доби Галицько-Волинської держави – кам'яний саркофаг (труна), в якому було поховано князя Ярослава Осмомисла. Саркофаг виявив відомий археолог Ярослав Пастернак при розчищенні фундаменту о днієї з найбільших сакральних споруд того часу – Успенського собору (територія сучасного с. Крилос).

У вітринах представлено археологічні знахідки з княжого Галича: унікальні бронзові іконки, хрестики-енколпіони XII–XIII ст., формочки-тигельці, керамічні плитки з Успенського собору. Цінними є фрагменти тканин, гаптованих золотою ниткою, а також срібна гривна.

Стародавній Галич був значним ремісничим і торговим центром. Про це свідчать вироби галицьких ремісників, знайдені під час археологічних розкопок. У вітринах експонуються численні ковальські вироби: серп, ніж, окуття лопат, бойові сокири, підкови, ножиці, наконечники стріл, пряжки,

шпори, жіночі прикраси XI–XII ст.: намиста, коралі, фрагменти скляних браслетів; кістяні та рогові вироби, ювелірні прикраси з бронзи і срібла. Поряд із розвитком ремесла розвивалась і внутрішня торгівля, предметами якої були збіжжя, мед, віск, хутро, зброя, жіночі прикраси. Про зв'язок галицьких купців з арабськими країнами свідчить скарб

Експозиція відділу історії

арабських монет (дирхемів), знайдений у глиняному глечуку в 1948 р. у с. Крилосі Галицького району.

В експозиційних залах відділу історії можна побачити західноєвропейську і козацьку зброю, атрибути гетьманської влади, люльки XVII–XVIII ст. та інші пам'ятки, що висвітлюють період козацької доби.

Численні стародруки знайомлять відвідувачів з розвитком книгодрукування. На території нашого краю функціонували дві друкарні: Стратинська та Крилоська, які належали Федорові і Гедеону Балабанам.

В одному із залів висвітлено історію заснування та розвитку міста Станиславова (Івано-Франківська). До уваги відвідувачів – макет Станиславівської фортеці середини XVIII ст., символічний ключ міста, знаряддя праці, речі побуту та інші цікаві експонати.

Окремо в експозиції представлено тему «Рух опришків». У вітринах – зброя опришків (австрійський та гуцульський пістолі, рушниця гуцульська), гуцульські прикраси, тобівка (сумка), черес (пояс), оригінали і копії документів.

Численні документальні та речові матеріали висвітлюють періоди Австро-Угорської імперії, Першої світової війни та Західноукраїнської Народної Республіки.

У розділі «Прикарпаття в Другій світовій війні» представлені розсекречені архівні матеріали про початок війни та окупацію краю, особисті речі ветеранів, бойові нагороди, фрагменти зброї, газети, солдатські фронтові листи.

Історія визвольних змагань висвітлена постійно діючою документальною виставкою «З історії нескорених».

Відділ народного мистецтва

Експозиція відділу репрезентує етнографічні регіони Прикарпаття: Бойківщину, Гуцульщину, Опілля та Покуття.

Для огляду відвідувачів представлені найкращі зразки різьблення і випалювання на дереві, художня обробка металу, вироби зі шкіри, кераміка, вишивка, ткацтво та писанки.

Особливу зацікавленість викликають твори різьбярів родини Шкрібляків та Корпанюків, майстрів В. І. Кабина, В. В. Гуза, Я. В. Топтока, М. Г. Грешиняка, майстра художнього випалювання на дереві І. Ю. Трималока.

Макет Станиславівської фортеці (автор П. Ричков)

Керамічні вироби народних умільців

Гуцульська кераміка: вази, тарелі, плескачі, п'ятисвічники, скульптура малих форм – представлена роботами провідних майстрів-гончарів П. І. Цвілик, Н. В. Вербівської, Ю. О. Ілюка, В. І. Джуранюк, Я. К. Угринюк, Є. П. Зарицької, Я. І. Зарицького.

Викликають зацікавлення вироби з металу та шкіри: топірці, келефи, лускоріхи, кресала, люльки, згарди, декоровані металом сумки, пояси, шкіряні гаманці, скриньки для прикрас, кулони, постолі. Це роботи знаних майстрів М. В. Вінтоняка, М. Ю. Прощук, М. У. Книшук, А. М. Кисилічук.

У відділі експонуються інтер'єрні тканини: килими, гобелени, верети, штори, створені відомими майстрами художнього ткацтва – Г. В. Василящук, П. П. Борок, О. Ф. Турецькою.

Значне місце в експозиції займають колекції одягу, писанок, герданів, плетенок, силянок.

До структури Івано-Франківського краєзнавчого музею входять вісім музеїв на правах філій. Це літературний музей Прикарпаття, літературно-меморіальний музей Леся Мартовича, літературно-меморіальний музей Івана Франка, музей «Хата-громада Харуків», музей Михайла Грушевського, історико-краєзнавчий музей Олександра Феданка, історико-краєзнавчий музей Олекси Довбуша, історико-краєзнавчий музей «Гуцульщина».

Ярослав Штирвало

Гуцульська різьблена скриня

Експонати відділу народного мистецтва

Літературний музей Прикарпаття

*м. Івано-Франківськ,
вул. Б. Лепкого, 27.*

*Час роботи: 10.00–17.30,
вихідний – понеділок.*

Контактний телефон: (03422) 2-50-47

Літературний музей Прикарпаття відкритий 16 травня 1986 р. В рамках відзначення 150-літнього ювілею велетня української літератури Івана Франка побудована нова експозиція, в якій висвітлено всі віхи літературного розвою Прикарпаття.

Перший розділ експозиції відкриває карта знахідок писал XII–XIII ст. на теренах Галицько-Волинського князівства.

Тут представлена копія сторінки Галицького Євангелія 1144 р. – цінної пам'ятки галицької літературної школи. Визначним літературним та історичним твором княжої доби є Галицько-Волинський літопис. У музеї експонуються рідкісні прижиттєві видання поеми І. Франка «Іван Вишенський», а також відомий підручник церковнослов'янської мови «Граматика словенська» (факсимільне видання), видрукуваний у Вільно 1596 р.

У розділі «Літературний рух першої половини XIX ст.» відвідувачі знайомляться з діяльністю членів «Руської трійці» Маркіяна Шашкевича, Івана Вагилевича, Якова Головацького та їх послідовників: Антона Могильницького, Миколи Устияновича, Осипа Шухевича. Експонуються рідкісні

видання будителів народного духу в Галичині: альманах «Русалка Дністровая», «Скит Манявський» А. Могильницького, «Письма Антонія Любич Могильницького», «Переводи і наслідування» Осипа Шухевича.

Розділ експозиції «Розвиток літературного руху в другій половині XIX – на початку XX ст.» починається Шевченковою темою. У вітринах – «Кобзар» Т. Шевченка, «Про Шевченкові твори» Д. Лукіяновича та ін.

Відвідувачі також мають змогу ознайомитися з життєвим і творчим шляхом «Покутської трійці»: Василя Стефаника, Марка Черемшини, Леся Мартовича. Поряд з фотографіями письменників експонуються прижиттєві видання їхніх творів: «Камінний хрест» В. Стефаника, «Хитрий Панько» Л. Мартовича, а також книги їх сучасників О. Кобилянської, Н. Кобринської.

Значне місце в експозиції відведене Богданові Лепкому. У вітринах представлено окремі прижиттєві видання творів письменника.

В одному з експозиційних залів висвітлено розвиток літературного процесу Прикарпаття у 20–30-х рр. XX ст. У вітринах – книжки хорунжого УСС Олесь Бабія і співця стрілецької слави Юрія Шкрумеляка, популярного та улюбленого письменника Галичини поч. XX ст. Андрія Чайковського.

Широко представлена для огляду літературна спадщина української письменниці, лауреата Державної премії ім. Т. Шевченка Ірини Вільде.

У розділі «Письменники ОУН–УПА, учасники українського визвольного руху» чільне місце посідає поезія Михайла Дяченка (*Марка Боєслава, Гомона*) – відомого повстанського поета, референта пропаганди Карпатського крайового проводу ОУН. Пісні українських повстанців зібрані в окремому виданні «Співанник УПА», подаються з нотами. Поруч – збірник листівок УПА за 1942–1952 рр. і ряд видань з історії ОУН та УПА. Окремо у вітрині – видання, присвячені Головнокомандувачу УПА генерал-хорунжому Романові Шухевичу.

Літературний музей Прикарпаття і надалі залишається одним із центрів популяризації рідного слова та культури.

Експозиційна вітрина музею

Літературно-меморіальний музей Леся Мартовича

Пам'ятник Лесю Мартовичу на подвір'ї музею.

с. Торговиця Городенківського району,
вул. Т. Шевченка, 70.

Час роботи: 10.00–17.30,
вихідний – понеділок.

Контактний телефон:
(03430) 5-90-74

Літературно-меморіальний музей Леся Мартовича заснований за рішенням Торговицької сільської ради від 12 лютого 1966 р. Відкриття музею відбулося 12 лютого 1971 р. до 100-річчя від дня народження письменника.

Перед будинком на постаменті – погруддя письменника. Цей пам'ятник вдячні земляки спорудили неперевершеному майстрові сатиричного слова, блискучому знавцеві народного життя на честь його 100-літнього ювілею.

Експозиція музею знайомить відвідувачів з життям, літературною і громадською діяльністю Леся Мартовича. Тут зібрані видання його творів різних

років, наукові монографії, розвідки, студії про життя і творчість, рідкісні документи, фотографії, дисертаційні дослідження, особисті речі родичів письменника, спогади односельців.

В експозиції першого залу представлений макет хати, в якій народився Лесь Мартович, селянський одяг його батьків, а також чоловічий та жіночий покутський одяг, інтер'єр давньої оселі.

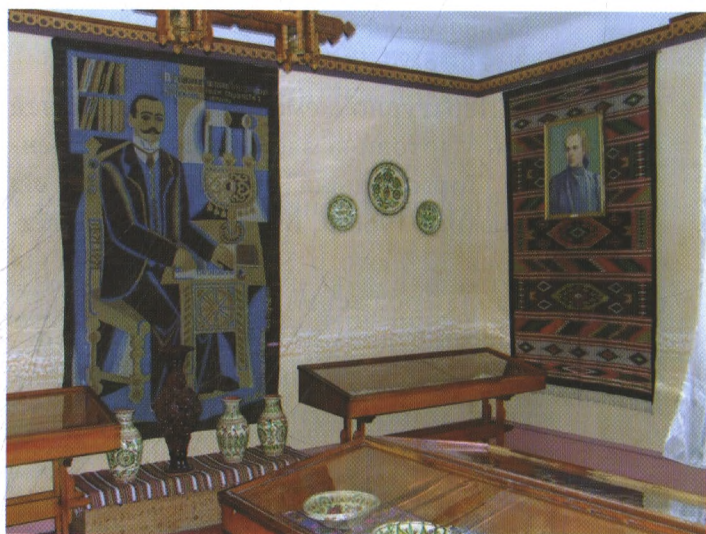

Робочий кабінет Леся Мартовича

Увагу відвідувачів привертає робочий кабінет письменника, який було відтворено за фотографією: книжкова шафа, стіл, на столі чорнильниця та лампа.

Експонуються документи про навчання майбутнього літератора в місцевій народній школі, в гімназіях Коломиї та Дрогобича, Чернівецькому, Львівському, Віденському університетах.

Спадщина сатирика життєва й актуальна. Його безсмертні творіння назавжди увійшли в золотий фонд української культури. Письменник жив і творив з девізом: «Не для слави, а для людей». Цей вислів відвідувачі прочитають на кованому з міді барельєфі, який експонується в музеї.

Інтер'єр музею

Літературно-меморіальний музей Івана Франка

*с. Криворівня Верховинського району,
присілок Москалівка.*

*Час роботи: 10.00–17.30,
вихідний – понеділок*

На початку ХХ ст., з 1901 до 1914 р., у Криворівню щоліта (крім 1905 і 1908) приїжджав Іван Франко. Спочатку він зупинявся у хаті Проця Мітчука, а з 1906 р. – у Василя Якіб'юка, сільського народного лікаря, різьбяра, музиканта, фотографа. У Криворівні Франко не тільки відпочивав, але й працював. Тут були написані: повість «Великий шум», поема «Терен у носі», автобіографічне оповідання «У кузні», оповідання «Як Юра Шикманюк брив Черемош», вірші «В альбом Ользі Маркович», «У безсонну ніченьку» та багато інших. Також письменник здійснив ряд перекладів, записував фольклор. У 1953 р. в хаті Василя Якіб'юка відкрито кімнату-музей І. Франка.

У 1960 р. з ініціативи Львівського університету ім. І. Франка та Івано-Франківського краєзнавчого музею будинок повністю передали під музей. Першою завідувачкою закладу була дружина письменника Гната Хоткевича – Платоніда Володимирівна Хоткевич.

Експозиція розповідає про перебування у Криворівні Івана Франка та інших видатних діячів літератури і мистецтва, висвітлює вшанування пам'яті письменника на Гуцульщині.

Поруч із музеєм розміщений пам'ятник Каменяреві, відкритий у 1981 р., а також виготовлений місцевим майстром І. Марусяком обеліск із написом: «Видатному українському письменникові І. Я. Франкові, 1856–1916».

с. Криворівня
Верховинський району,
присілок Заріччя.
Час роботи: 10.00–17.30,
вихідний – понеділок

Музей «Хата-гражда Харуків»

Популярним об'єктом для туристів, які відвідують мальовниче село Криворівню, є музей гуцульської господарки – хата-гражда Харуків. На поч. ХХ ст. у Харуків щоліта бували відомі діячі української науки і культури: Іван Франко, Володимир Гнатюк, Михайло Коцюбинський та ін. У 1964 р. гражду використовували для зйомок відомого фільму С. Параджанова «Тіні забутих предків». По смерті родини Харуків у 1985 р. будівлю закупив Івано-Франківський краєзнавчий музей. Після виконання реставраційних робіт у 1993 р. тут відкрита експозиція гуцульської господарки.

Гражда, внутрішній двір

Інтер'єр гражди

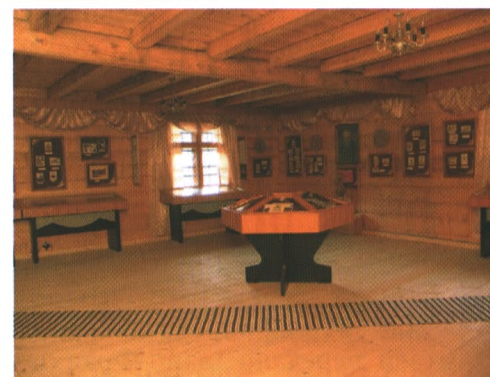
Гражда складається з трикамерної хати (хата + сіни (хороми) + хата), бокових і задньої притул, перпендикулярної кліті та огорожі. Навіси огражд досить широкі – понад два метри – і залишають вузьку смужечку двору.

Цей житловий комплекс у вигляді замкнутого двору вже став рідкісною будівлею на Гуцульщині, хоча й був досить розповсюджений у минулому.

с. Криворівня
Верховинського району,
присілок Москалівка.
Час роботи: 10.00–17.30,
вихідний – понеділок

Музей Михайла Грушевського

Експозиції в музеї М. Грушевського

Видатний український вчений Михайло Грушевський вперше прибув з дружиною на відпочинок до Криворівні у 1902 р. Спочатку вони винаймали житло в заможного селянина Пилипа Зеленчука. Коли ж цей будинок викупила громада для читальні «Просвіти», Грушевські в 1906 р. придбали віллу в поміщика Пшибиловського. На жаль, вона була спалена російськими військами у липні 1917 р. при їх відступі з Карпат.

У Криворівні Михайло Грушевський спілкувався з відомими українськими письменниками, які гуртувалися навколо Івана Франка, обговорюючи різні тогочасні наукові, літературні та громадсько-культурні проблеми.

Протягом 2002–2003 рр. на кошти громадськості Верховинського району недалеко від колишньої садиби зведено новий будинок, де у вересні 2003 р. відкрита експозиція, присвячена першому Президенту, видатному українському історичному Михайлові Грушевському. У двох експозиційних залах розповідається про життя, наукову та державницьку діяльність М. Грушевського.

Історико-краєзнавчий музей Олександра Феданка

смт Солотвин Богородчанського району,
вул. М. Грушевського, 4.
Час роботи: 10.00–17.30,
вихідний – понеділок.
Контактний телефон: 097-452-12-60

У 1964 р. рішенням селищної ради в Солотвині відкрито історико-краєзнавчий музей на громадських засадах. Основою експозиції стали колекції, зібрані Феданком Олександром Антоновичем (1898–1983) – учителем-краєзнавцем, етнографом, культурно-громадським діячем. Це був один з перших громадських музеїв області. У 1972 р. йому присвоєно звання народного та відзначено медаллю Т. Шевченка.

Експонати музею

У 2001 р. рішенням сесії обласної ради музей передано Івано-Франківському краєзнавчому музеєві як окремий відділ.

Експозиція розкриває природу Підгірського краю, історію, культуру і побут Солотвина та його околиць. Окремий розділ присвячено історії Манявського скиту.

смт Печеніжин
Коломийського району,
вул. Незалежності, 9.
Час роботи: 10.00–17.30,
вихідний – понеділок.
Контактний телефон:
(03433) 6-44-33

Історико-краєзнавчий музей Олекси Довбуша

Створений у 2004 р. рішенням обласної ради на базі громадського музею. Попередній музей Олекси Довбуша відкрито на батьківщині легендарного опришківського ватажка у 1971 р. В 1980 р. будинок став непридатним для користування, і музей перенесли до селищного Будинку культури, де він займав дві кімнати. З 2004 заклад розміщено в чотирьох кімнатах колишнього будинку побуту. 24 серпня 2014 р. перед музеєм відкрито пам'ятник Олексі Довбушу (автор – Олексій Бондаренко).

У XVII–XVIII ст. Прикарпаття охопив опришківський рух. Наприкінці 30-х – у 1-й пол. 40-х рр. XVIII ст. антифеодальну боротьбу очолив Олекса Довбуш, син пастуха-комірника Василя Довбуша з Печеніжина. Саме ці події відображають матеріали, розміщені в експозиції музею. Тут також висвітлено історію селища від найдавніших часів до наших днів. Зібрано багато предметів побуту, знарядь праці, якими користувались наші предки у повсякденному житті, зразків одягу тощо. Експонати і стенди, копії картин та скульптур найбільшої кімнати присвячені висвітленню теми «Опришківство. Олекса Довбуш – найвідоміший опришківський ватажок».

Велика частина експонатів передана дослідником опришківського руху уродженцем Печеніжина, доктором історичних наук, академіком Володимиром Грабовецьким.

Експонати музею

Історико-краєзнавчий музей «Гуцульщина»

Експозиції музею «Гуцульщина»

*сmt Верховина,
вул. І. Франка, 5-а.
Час роботи: 10.00–17.30,
вихідний – понеділок*

У 1938 р. у Жаб'ю-Ільцях (тепер частина сmt Верховини) відкрито Регіональний музей «Гуцульщина», який мав стати базою для наукових досліджень Гуцульщини і Східних Карпат. Втілював ідею його створення вїт, депутат Польського сейму

Петро Шекерик-Доників, з ініціативи якого у лютому 1934 р. засновано Комітет будівництва музею. Заклад складався з двох відділів: етнографічного і природничого, що охоплював геологічні, мінералогічні, ботанічні та зоологічні збірки. У музеї працювала бібліотека, в якій налічувалось 1000 томів.

Одночасно з регіональним краєзнавчим музеєм будувався комплекс для щорічного обслуговування метеорологічної обсерваторії та турбази. Вчені проводили тут астрономічні дослідження, публікували матеріали у наукових працях.

Після встановлення радянської влади приміщення музею зайняли прикордонники, і заклад припинив своє існування. У післявоєнний час будинок зруйнували.

Історико-краєзнавчий музей «Гуцульщина» у Верховині відновлено відповідно до рішення обласної ради від 30.12.2005 р. № 795-20/2005 «Про відтворення регіонального історико-краєзнавчого музею «Гуцульщина». У 2007 р. він став філією обласного краєзнавчого музею

На сьогодні відкрито п'ять експозиційно-виставкових залів, які знайомлять відвідувачів із природою, історією, побутом, культурою і мистецтвом Гуцульщини. Також у музеї представлені матеріали про діяльність гуцульських товариств та інших організацій.

Музей мистецтв Прикарпаття

*м. Івано-Франківськ,
майдан А. Шептицького, 8.*

*Час роботи:
вівторок – неділя: 10.00–17.00,
обід: 13.00–14.00,
вихідний – понеділок.*

*Контактний телефон:
(0342) 53-00-39, 77-65-11*

Діючий експозиційний зал Музею мистецтв Прикарпаття розташований у найдавнішій архітектурній споруді міста – ренесансному колегіальному костюолі Пречистої Діви Марії, святих Андрія і Станіслава

Будівництво святині розпочалось у 1672 р. Автором проекту був уродженець Авін'йону (Франція), інженер-архітектор, фортифікатор Франсуа Корассіні. Після смерті польського магната Андрія Потоцького добудовою сакральної споруди займався його син Юзеф Потоцький. У 1669 р. архієпископ Ян Тарнавський підніс костюол до рівня колегіати. 1679 р. Папа Римський Інокентій XI подарував для храму мощі св. Вінсента мученика. Завершення будівництва, за різними історичними даними, відбулося 1729 р. Власники міста постійно збагачували інтер'єр костюолу. Так, напередодні чину освячення храму в 1703 р. було виготовлено триярусний головний вівтар, згодом написано символіко-алегоричний образ Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії, а також зроблено скульптурні зображення

покровителів міста та добродійців храму: апостола Андрія, св. Йосифа, св. Станіслава (Щепановського).

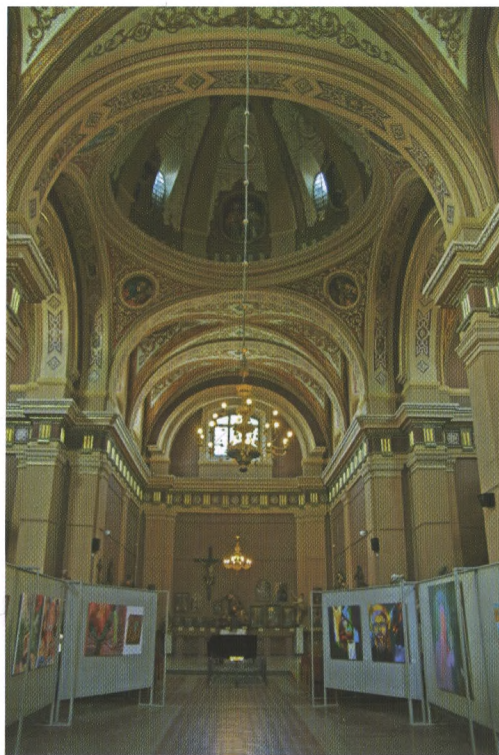
Загалом вийшла прекрасна три-нефна, з трансептом, ренесансно-барокова сакральна споруда. Вона була перекрита системою хрестоподібних склепін із куполом над центральним нефом, що завершується шпильастою двоярусною вежею.

Під час відновлення після пожежі 1882 р. польський художник Еразм-Рудольф Фабіанський у 1887 р. розписав інтер'єр храму в техніці «альсеко».

Колегіальний костюл Непорочного Зачаття служив також родиною усипальницею магнатів Потоцьких. У крипті був похований Андрій Потоцький та його близькі родичі.

Фрагмент експозиції

Інтер'єр музею

У 1933–1935 рр. художник Ян Казимир Смучак провів реставрацію стінопису. За основу він узяв проект львівських архітекторів В. Дайчака та В. Равського.

Зі встановленням радянської влади у 1945 р. відбулася примусова репатріація поляків. Останні вивезли коштовні речі з костюлу до Польщі (м. Ополе).

Храм залишався діючим до 1957 р. На поч. 60-х рр. ХХ ст., в час розгулу войовничого атеїзму, було розібрано дзвіницю, зруйновано інтер'єр костюлу: вівтарі, орган, скульптуру Богородиці перед фасадом, фамільні поховання Потоцьких демонтовано та знищено, а також забілено фресковий стінопис.

До 1975 р. у колегіаті містився геологічний музей Інституту нафти і газу, а 18 травня 1980 р., згідно з відповідною постановою Ради Міністрів УРСР, було відкрито Івано-Франківський художній музей.

Основою колекції стали твори образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва, що надійшли з фондів колекцій Івано-Франківського краєзнавчого музею та інших установ України. Завдяки старанності й наполегливості наукових працівників музею фондосховище збагатилося творами славетних майстрів, таких як Й.-Г. Пінзель, М. Полейовський, Я. Оброцький, Д. Станетті, О. Новаківський, Ю. Панькевич, Я. Пстрак, Й. Бокшай, Г. Глюк, А. Манастирський, Г. Смольський, Д. Іванцев, М. Фіголь, О. Кульчицька, С. Станзель та ін.

У 1990–1993 рр. було проведено значні ремонтно-реставраційні роботи. В 2012 р. Івано-Франківський обласний художній музей з ініціативи його директора Михайла Дейнеги та за підтримки Івано-Франківської обласної ради перейменували на Музей мистецтв Прикарпаття.

Музей є скарбницею образотворчого мистецтва краю. Його збірка охоплює унікальні пам'ятки галицького іконопису й барокової скульптури, творчість класиків західноукраїнського малярства: Корнила Устиновича, Івана Труша, Ярослава Пстрака, Юліана Данькевича, Олекси Новаківського, Осипа Сорохтея, Олени Кульчицької; роботи українських художників 2-ї пол. ХХ ст., а також твори польських, австрійських, німецьких та італійських майстрів ХVIII–ХХ ст. У музеї зберігається велика колекція сучасної зарубіжної графіки, подарованої з виставок Міжнародного бієнале «Імпреза». Народна творчість представлена різними видами декоративно-ужиткового мистецтва Гуцульщини, Бойківщини, Покуття, Опілля. Для огляду виставлена найбагатша частина музейної збірки: іконопис краю ХV–ХІХ ст.; твори барокової пластики Томаса Гуддера, Конрада Кутченрайтера, Йоана-Георгія Пінзеля, Матвія Полейовського, Діонеза Станетті; картини братів Унтербергів; старовинні церковні книги, видані у Львові, Почаєві, Уневі. Щомісяця у виставковому залі проводяться змінні виставки, а в його постійній експозиції лунають концерти класичної музики і хорового співу. Для широкого загалу відвідувачів пропонуються: оглядові екскурсії з історії сакрального мистецтва Галичини, тематичні екскурсії, присвячені окремим розділам діючої експозиції, лекторій, зустрічі з митцями, мистецтвознавча експертиза творів, путівники та каталоги.

У підпорядкуванні музею є філія – Музейний комплекс м. Рогатина на базі Музею дерев'яної архітектури і живопису церкви Зішестя Святого Духа та Меморіального музею Миколи Угриня-Безгрішного.

Наталія Доскалюк

Заливаха О. І. Полонянка. 1975 р.

Пстрак Я. В. Портрет
А. Русин. 1900 р.

Унтенбергер І. Аллегорія скульптури.
XVIII ст.

Пінзель Й. -Г. Ангели-путо.
Серед. XVIII ст.

Сидорук В. Ф.
Відкриття музею
гуцульської кераміки
в селі Пістинь. 1987 р.

Шиванюк О. О.
Березень. 1985 р.

Котарбінський В.О.
Мелодії Нілу. Поч. 20 ст.

Музейний комплекс на базі Музею дерев'яної архітектури і живопису церкви Зішестя Святого Духа та Меморіального музею Миколи Угриня-Безгрішного

*м. Рогатин,
вул. М. Угриня-Безгрішного, 14.
Час роботи: вівторок – неділя: 10.00–17.00,
обід: 13.00–14.00,
вихідний – понеділок.
Контактний телефон: (03435) 2-17-31*

Музейний комплекс м. Рогатина діє з 2004 р. Є філією Івано-Франківського музею мистецтв Прикарпаття.

Музей дерев'яної архітектури і живопису церкви Зішестя Святого Духа

Церква Зішестя Святого Духа розміщена на вул. Роксолани, 10, датується 1598 р. і є однією з найдавніших сакральних споруд України. Ймовірна дата побудови була віднайдена і прочитана наприкінці XIX ст. парохом о. Іполитом Дзеровичем в інтер'єрі храму, на північній стіні нави.

Досліджуючи матеріал, з якого зведено церкву, львівський науковець Андрій Кутний отримав сенсаційні результати. Вимірювання відстані між кільцями деревини показало, що вона була зрубана в межах 1494–1498 рр.

Храм збудували без жодного цвяха. Колоди тесали з серцевини дуба і викладали спеціальною кладкою, яку називають «вовчим зубом». Попередні дослідження науковців засвідчили, що дуб на будову був зрубаний у 1503–1505 рр. Дзвіницю до церкви добудували у XIX ст.

За давньою традицією, вхід до храму влаштовано з півдня і веде він до бабинця, перекритого гостроверхим склепінням. Двері окуті металом у вигляді ромбоподібної сітки. У бабинці відсутні вікна. Стриманий і водночас величний інтер'єр наві освітлений двома вікнами з півдня і одним – з півночі. За іконостасом міститься невеликий вівтар, стіни якого проклеєні полотном, розписаним олією в 1890-х рр. Підлога вистелена кам'яними плитами. Серед них – збережені дві плити з епітафійними написами 1625 та 1630 рр.

За переказами, у церкві служив батько знаменитої Роксолани (Хюррем Султан) – Лука Лісовський. У 1620 р. при храмі було засноване одне з перших в Україні церковне братство, що отримало грамоту єрусалимського патріарха Теофана, підтверджену митрополитом Київським Йовом Борецьким у 1627 р. Його коштами створено унікальний ренесансно-бароковий іконостас, що датується 1650 р. та є одним з трьох найстаріших зі збережених до нашого часу іконостасів України. У 1885 р. пам'ятку мистецтва відреставрував художник Ю. Макаревич, після чого її експонували на археологічно-етнографічній виставці у Львові.

1895 р. на виділені Галицьким сеймом 2000 злотих була здійснена реставрація храму під керівництвом львівського архітектора М. Ковальчука, а на поч. XX ст. – змінено форму маківки нави та даху вівтаря.

Зовні на південній стіні церкви видно залишки композиції «Покрова Богородиці» та декоративні орнаменти, виконані народними малярами орієнтовно у XVIII–XIX ст.

Перед Першою світовою війною бічні врата іконостасу з іконами «Архангел Михаїл» та «Мельхіседек» возили на виставку у Відень. Галицький живопис так сподобався австрійцям, що вони вирішили не віддавати іконостаса. До Рогатина він повернувся аж у 1924 р.

У 1963 р. церкву Святого Духа включили до Державного реєстру пам'яток архітектури національного значення. Через 20 років тут провели ґрунтовну реставрацію під керівництвом архітектора Івана Могитича. У 1983 р. храм став філіалом Івано-Франківського художнього музею (тепер – Музей мистецтв Прикарпаття), у 2004 р. увійшов до Музейного комплексу міста Рогатина.

Навесні 2007 р. відреставровано намісні ікони іконостаса 1650 р. «Христос-Пантократор», «Богородиця-Одигітрія», «Старозавітна Трійця» (усунення забруднень та потемнілої лакової плівки), а також здійснено пробну

хімобробку трьох фрагментів стін церкви (північна стіна нави, північна й південна стіни бабинця) проти жука-деревогриза. Протягом 2007–2008 рр. відреставровано ікони «Іоанн Хреститель з житієм», чотири «Апостоли», «Присяжачі Богоматір та Марія Клеопова», «Іоанн Богослов і воїн Лонгин» та два стародруки.

Улітку 2009 р. церква Святого Духа увійшла в перелік восьми пам'яток дерев'яної сакральної архітектури України, які запропоновано внести до списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

У червні 2013 р. в рамках проекту «Музеї онлайн» сайту «Україна Incognita» було створено віртуальну екскурсію з аудіосупроводом церквою Святого Духа в Рогатині.

В інтер'єрі церкви зберігається унікальний п'ятиярусний ренесансно-бароковий іконостас (розміри 5,40 x 7,55 м), створений у 1650 р. заходами і коштами рогатинських братств, про що сповіщає донаторський напис на пределі під іконою «Старозавітна Трійця».

В архітектурі іконостаса поряд з пізньоренесансними рисами (ман'єристичними) простежуються ознаки бароко. Його архітектура по-барочному пишно декорована рельєфним різьбленням. Дрібна орнаментика розкіш-

Іконостас Святодухівської церкви

ним килимом вкриває золочене тло і рами ікон намісного та апостольського ярусів. В оздобленні царських врат застосовано ажурне різьблення. Святкову декорацію доповнюють орнаментовані предели.

Усі ікони створені та розміщені відповідно до церковних канонів. Поряд з релігійними сюжетами трапляються й елементи світського живопису. Зокрема, у «Старозавітній Трійці» та лівій частині святкового ярусу бачимо біблійних персонажів, що діють в обставинах, наближених до побуту заможних міщан XVII ст. У композиціях «Сон Якова» та «Боротьба Якова з ангелом» вперше в українському малярстві осмислено відтворено складні пейзажні мотиви.

У намісному ярусі представлені «Старозавітна Трійця», «Богородиця-Одигітрія», «Христос-Пантократор», храмова ікона «Зішестя Святого Духа на апостолів», на одвірках царських врат та дияконських дверей зображено святих – основоположників християнського вчення та ранньохристиянських мучеників.

Ікони святкового (празничного) ярусу, в яких показані найважливіші християнські свята, розташовані відповідно до церковного календаря.

В іконах ярусу «Деїсус» («Моління»), ліворуч і праворуч від Христа-Судді показано апостолів та євангелістів, які зображені у певній послідовності відповідно до канонічної традиції.

Завершується іконостас ажурним мереживом пророчого ярусу, де показані старозавітні пророки, над якими височить розп'яття Ісуса Христа.

Живопис ікон виконаний темперною і олійною фарбами на позолоченому орнаментальному рельєфному та гладкому тлі.

У церкві експонуються давні ікони, стародруки, сакральна скульптура. Три найстаріші ікони початку XVI ст. були намальовані для церкви Святого Духа. Перлина колекції – храмова ікона «Зішестя Святого Духа на апостолів», яка була представлена на виставці у Львові 1885 р. Усі інші ікони потрапили у збірку з колекції Музею мистецтв Прикарпаття. Збірку сформували на початку 80-х рр. XX ст. під час відкриття тут філіалу музею. У 60–70-х рр. на Рогатинщині закрили багато храмів, церковний інвентар тоді масово вилучали і забирали на склади церковного майна. Багато ікон спалювали, тому ці шедеври можна вважати врятованими.

Одними з найдавніших за часом виконання творами в експозиції Святодухівської церкви є ікона серед. XVI ст. «Іоанн Хреститель з житієм», ікони попереднього іконостаса XVI ст.: храмова – «Зішестя Святого Духа на апостолів» та «Присяжачі» із завершення іконостаса («Іоанн Богослов та воїн Лонгин» і «Богоматір та Марія Клеопова»), а також фрагмент алебастрового горельєфа Катерини Лончинської (1580-і рр.) з рогатинського костюлу святого Миколая XVI ст. Сім ікон ряду «Моління» (12 апостолів

та Христос-Пантократор) у 1937 р. потрапили до музею Богословської Академії у Львові, а після його розформування – до Державного Львівського музею українського мистецтва (тепер – Львівський національний музей ім. А. Шептицького).

Окрім іконопису і скульптури XVI–XVII ст., в експозиції церкви-музею представлено сакральний живопис та декоративну різьбу Рогатинщини періоду українського бароко XVIII ст. Окремий експозиційний комплекс становить творчість народних, напівпрофесійних та професійних майстрів Рогатинського району XIX–XX ст. у галузі сакрального мистецтва: ікони з вибраними святими, сакральний живопис «високого мистецтва», скульптура та декоративне різьблення.

Меморіальний музей Миколи Угриня-Безгрішного

Меморіальний музей М. Угриня-Безгрішного

Музей є складовою Музейного комплексу м. Рогатина. Діє у приміщенні відновленої садиби, де жив Микола Іванович Угрин (18.12.1883, с. Куп'ятичі Перемиського повіту (тепер Польща) – 18.01.1960, м. Новий Ульм, Німеччина) – відомий прозаїк, поет, драматург, видавець,

фотограф, педагог, а також активний учасник національно-визвольних змагань поч. XX ст. та громадський діяч. Один з організаторів Пресової Кватири УСС і редактор її «Вісника», воював в лавах УГА. Згодом очолював відділи УВО та «Просвіти», викладав у Рогатинській гімназії. У 1944 р. емігрував за кордон.

Вся експозиція музею складається з чотирьох розділів: «Микола Угрин-Безгрішний (1883–1960) та рогатинські художники першої половини XX ст.»; «Народне мистецтво, етнографія та побут Рогатинщини»; «Мистецтво Сходу. Постаць Роксолани у світовому та вітчизняному контексті»; «Виставковий зал».

Зал № 1. Ключове місце в експозиції належить постаті Миколи Угриня. Окремі вітрини присвячені архітектору Романові Грицаю (1887–1968),

Картини відомих українських митців у експозиції музею

Експозиції залу №2

«Постаць Роксолани у світовому та вітчизняному контексті»

художникам Юліанові Панькевичу (1863–1933), Володимирові Балясу (1906–1980), Едварду Козаку (1902–1992) та ін.

В експозиції представлені живопис і графіка (зокрема, саме тут зберігаються найбільші в Україні колекції робіт В. Баляса та Ю. Панькевича), а також документи та фотоматеріали з життя митців, ескізи обкладинок, книги з ілюстраціями, проспекти виставок тощо.

Експозиційний зал № 2. Представлені посуд, одяг, предмети домашнього побуту з дерева, каменю, кераміки, що були в широкому вжитку за життя М. Угриня. В експозиції – невеликі скульптури, шкатулки та точені вазы з алебастру, що користувались у той час великою популярністю, а також вироби із соломи.

Експозиційний зал № 3. Тут розміщено кілька стендів, присвячених Роксолані, поряд з якими розташовані репродукції портретів знаменитої землячки, макет середньовічного Рогатина. Представлено також твори сакрального мистецтва.

Експозиційний зал № 4 використовується для виставкової діяльності.

У музеї постійно відбуваються виставки художників та народних майстрів. Остання з них представлена давніми рушниками з автентичними опільськими орнаментами.

Тетяна Петрів

Івано-Франківський обласний музей визвольної боротьби ім. Степана Бандери

м. Івано-Франківськ,
вул. М. Тарнавського, 22.
Час роботи: 10.00–17.00,
обід: 13.00–14.00,
вихідний – неділя.

Контактний телефон: (0342) 4-80-14

Івано-Франківський обласний музей визвольної боротьби ім. Степана Бандери – перший в Україні музей історії українського визвольного руху. Його співзасновники – обласне історико-просвітницьке товариство «Меморіал» ім. В. Стуса та Івано-Франківська обласна рада. 14 жовтня 1997 р. музей урочисто відкрили для відвідувачів. Вперше через десятки років дезінформації й неправильного тлумачення радянською пропагандою подій в Україні експозиція музею на основі конкретних фактів, архівних документів, свідчень та спогадів учасників визвольних змагань відображає погляд української історичної науки та українського народу на власну історію визвольної боротьби.

Експозиція музею займає 165 м. кв., міститься в чотирьох залах двоповерхового будинку. Матеріали першого залу висвітлюють історію визвольної боротьби та державотворчі процеси на території Західної України, охоплюючи часові проміжки від періоду Галицько-Волинського князівства до подій ХХ ст. Це, зокрема, протистояння галицьких князів іноземним загарбникам, повстання проти поляків війська Мухи наприкінці XV ст., Семена Височа-

Інтер'єр першого залу

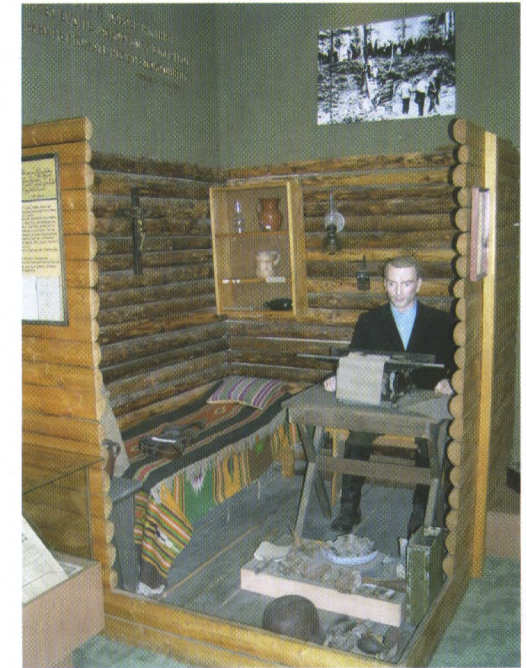
на у XVII ст., опришківський рух на чолі з Олексою Довбушем у XVIII ст. Окремий розділ експозиції розкриває визначну роль Української греко-католицької церкви у збереженні самобутності українського народу.

Експозиція другого залу розповідає про створений у 1914 р. Легіон УСС, що згодом, у листопаді 1918 р., став ядром Української галицької армії – збройної сили новоствореної Західноукраїнської Народної Республіки. Також тут подано історію підпільної боротьби в Західній Україні у 1920–1939 рр., коли її територія була під владою Польщі. У 1929 р. студентські націоналістичні спілки та заснована в 1920 р. Українська військова організація, об'єднавшись, утворюють Організацію українських націоналістів, яку очолив Є. Коновалець. Кінцева мета ОУН – здобуття самостійної Української держави.

Третій зал висвітлює збройне протистояння УПА, яка в умовах бездержавності вела нерівну боротьбу проти сталінського режиму СРСР та гітлерівської Німеччини за незалежну Україну. Зацікавлення у відвідувачів викликає колекція листівок і журналів, які розповсюджувала служба пропаганди УПА та ОУН, а також тогочасні світлини, зброя.

Окрема частина експозиції присвячена українським політичним в'язням. Вона представлена картою тюрем СРСР, предметами побуту ув'язнених. Значну увагу приділено й українському дисидентському рухові. Численні фотографії, документи, особисті речі учасників підпілля доповнюють загальну картину спротиву українства.

У підпорядкуванні музею є чотири філіали: Меморіальний комплекс «Дем'янів Лаз», Меморіальний музей «Підпільна штаб-квартира Романа Шухевича», Історико-меморіальний музей Степана Бандери, Музей визвольних змагань Карпатського краю.

Макет кріівки

Оксана Романів

Меморіальний комплекс «Дем'янів Лаз»

м. Івано-Франківськ,
мікрорайон Пасічна,
вул. Дем'янів Лаз, 20.
Час роботи: 9.00–18.00,
обід: 13.00–14.00,
вихідний – неділя.

Контактний телефон: (0342) 4-80-14

Меморіальний комплекс «Дем'янів Лаз» присвячений пам'яті жертв комуністичного режиму на Прикарпатті в 1939–1941 рр. Створений у 1998 р., 11 жовтня 2009 р. відбулося відкриття оновленого меморіалу. До нього входять п'ять братських могил (у перших трьох захоронено останки 524 закатованих в'язнів станіславської тюрми, у двох інших – жертви, виявлені в с. Посічі й обласному центрі) та збудована у 1998 р. каплиця-дзвіниця для Богослужінь (автори проекту: архітектор О. Козак, конструктор М. Матюшенко). У підвальному приміщенні (площа 92 м. кв.) каплиці відкрито музейну експозицію.

В урочищі Дем'янів Лаз на початку літа 1941 р. каральна система СРСР силами НКВС намагалась заховати від людського ока сотні трупів безневинно замордованих жителів Прикарпаття. В серпні 1989 р. з ініціативи Івано-Франківського обласного товариства «Меморіал» тут почалися розкопки. У трьох ямах судмедексперти ідентифікували 524 скелети людей різ-

ного віку та статі з жахливими слідами катувань. Під час розкопок серед напівзотлілого одягу було знайдено квитанції й вироки, які зберегли для історії прізвища деяких убивць та жертв. Написи на гребінцях, дерев'яних ложках допомогли встановити час арештів. Величезна кількість предметів, знайдених під час розкопок, склала основу музейних фондів.

В експозиції музею вперше подано списки працівників Станіславського УНКВС 1939–1941 рр., які тією чи іншою мірою були причетні до масового терору жителів Прикарпаття.

Пам'ятна стела

На стендах розміщені матеріали понад десяти справ, у яких вказані прізвища людей, котрі згадувались у знайдених під час розкопок документах. Кульмінацією експозиції є велика стела, де вписано прізвища та розміщено фотографії галичан, долі яких зламала репресивна комуністична система. Особливого емоційного переживання додає розташована під стелою інсталяція символічної могили у вигляді хреста. Завершується експозиція розділом, який висвітлює результати судово-медичної експертизи.

Михайло Фреїк

Історико-меморіальний музей Степана Бандери

с. Старий Угринів
Калуського району,
вул. С. Бандери, 48.
Час роботи: 9.00–18.00,
обід: 13.00–14.00,
вихідний – неділя.

Контактний телефон: (03472) 9-74-23

Історико-меморіальний музей С. Бандери створений у 1993 р. До 1996 р. він був структурною одиницею відділу культури Калуської райдержадміністрації, з травня цього ж року підпорядкований відділу культури Івано-Франківської ОДА. Музей діяв в уцілій кімнаті священничої резиденції, де з 1906 до 1933 р. проживала сім'я Бандер. У 2000 р. відкрито новозбудоване експозиційно-виставкове приміщення. Автори проекту споруди – група архітекторів на чолі з Олегом Козаком із АПФ «Архпроект» (м. Івано-Франківськ). Будівництво проводила БМФ «Будінвест-Карпати» (м. Калуш). У 2002 р. музей передано у підпорядкування Прикарпатського університету ім. В. Стефаника як навчально-виховний підрозділ. Невдовзі заклад став філією Івано-Франківського обласного музею визвольної боротьби ім. С. Бандери.

1 січня 2009 р., до сторіччя від дня народження Провідника ОУН, відкрито нову музейну експозицію у відновленій священничій плебанії та упо-

рядковано подвір'я навколо неї. Вперше на Прикарпатті відтворено інтер'єр житла, в якому проживала сім'я священника УГКЦ. 15 жовтня 2009 р. відбулося урочисте відкриття четвертого експозиційного залу (автор дизайну – Богдан Губаль).

Перший розділ музею розкриває відвідувачам процес формування національної свідомості українців на теренах Калущини, державотворчі процеси поч. ХХ ст., у яких брав активну участь о. Андрій Бандера; середовище, в якому ріс його син Степан. В експозиції представлено особисті речі, документи, світлини Провідника ОУН та його родини. Матеріали ілюструють період навчання С. Бандери у Стрийській гімназії, його участь у «Пласті» та підпільній гімназійній організації.

Другий зал присвячений історії виникнення і діяльності УВО та ОУН. Розкрито процес становлення С. Бандери як Провід-

Батьківська хата С. Бандери

Інтер'єр музею

Одна з музейних кімнат

Стенд про зародження та діяльність ОУН

ника ОУН на західно-українських землях.

Родинне життя Провідника на еміграції висвітлено в третьому розділі музею. Тут бачимо реконструкцію частини інтер'єру кімнати, в якій проживала родина у Мюнхені, унікальні світлини з сімейного архіву.

Експозиція четвертого залу відображає період життя С. Бандери на еміграції та створення ним ЗЧ ОУН. Окремий розділ присвячений судовому процесу над агентом КДБ СРСР Б. Сташинським (убивцею С. Бандери), який відбувся у м. Карлсруге (ФРН) в 1962 р.

Героїчна боротьба УПА на теренах Калуської округи (ТВ - 22 «Чорний ліс», ТВ - 23 «Магура»), процес формування повстанських відділів і націоналістичного підпілля на Калущині висвітлені в іншому розділі експозиції четвертого залу.

На другому поверсі містяться два виставкові зали. Обладнаний на 100 місць конференцзал дозволяє проводити презентації, семінари та конференції.

Степан Лесів

Музей визвольних змагань Карпатського краю

м. Косів, вул. Незалежності, 55.

Час роботи: 9.00–18.00,

обід: 13.00–14.00,

вихідний – неділя.

Контактний телефон: (03478) 2-41-72

Музей заснований у 1999 р. згідно з рішенням V сесії Косівської райради спільно з районною організацією КУН. У 2004–2006 рр. належав до державних фондів музеїв України, а далі став філією Івано-Франківського музею визвольної боротьби ім. С. Бандери. У створення експозиції вагомий вклад зробили районна рада, студенти-художники Косівського інституту прикладного та декоративного мистецтва, ветерани УПА і працівники Івано-Франківського музею визвольної боротьби ім. С. Бандери.

Загальний фонд закладу становить 1440 експонатів, що висвітлюють події часів визвольних змагань

та участь у них жителів Косівщини. Розповідь ґрунтується на тематичних стендах: «Відродження українства», «Перші ідейні організації Косова», «Утворення УПА», «Особливості УПА в Карпатах», «Дарія Кошак», «Служба пропаганди», «Медична служба», «Українська головна визвольна рада», «Основний бій під с. Космач», «Масові репресії», «Останній бій у с. Шешори».

Основою експозиції стали матеріали, зібрані учасницею українського руху Опору п. Дарією Кошак та її побратимами, дані Яворівського фотоархіву УПА, речі та документи, які потрапили в музей від небайдужих людей.

Найбільшу увагу відвідувачів привертають макет криївки, особисті речі повстанців, численні світлини. Тут можна дізнатися про діяльність українських молодіжних організацій у Косові у 20–30-х рр. ХХ ст., зокрема, про «Пласт». У музеї зберігається Книга пам'яті жертв репресій з іменами усіх постраждалих.

Головне завдання музею полягає у збиранні, вивченні і збереженні документальних і речових матеріалів, які висвітлюють національно-визвольну боротьбу жителів краю, а також виставкова та освітня робота.

Людмила Луканюк

Макет криївки

Меморіальний музей «Підпільна штаб-квартира Романа Шухевича»

с. Княгиничі Рогатинського району,
вул. Р. Шухевича, 7-а.
Час роботи: 9.00–18.00,
обід: 13.00–14.00,
вихідний – неділя.
Контактний телефон: (03422) 4-80-14

Музей відкрито 30 червня 2007 р. на честь 100-річчя від дня народження видатного українського військово-політичного діяча, керівника Проводу ОУН в Україні, Головного командира УПА генерал-хорунжого Романа Шухевича.

Діє у приміщенні, де в 1946–1947 рр. була конспіративна квартира Р. Шухевича. Вона займала три кімнати в одноповерховому будинку, неподалік від якого розташовувався гарнізон НКВС. Ініціатором та координатором створення музею був Любомир Полюга – охоронець Р. Шухевича. Проект реставрації кімнат виконали архітектор-реставратор Кость Присяжний і архітектор Ігор Бокало, ремонтно-реставраційними роботами керував Іван Росіцький. Викладач Національного університету «Львівська політехніка» Андрій Кузик підготував матеріали для експозиції, виготовив стенди-фотоколажі та оформив першу кімнату музею. Орест Скоп надавав консультації з оформлення експозиції.

У першій музейній кімнаті розташовані стенди-фотоколажі, що висвітлюють життя і діяльність Романа Шухевича та структуру УПА. В експозиції зберігаються особисті речі та документи командира, його зв'язкових Катерини Зарицької, Ольги Ільків та охоронця Любомира Полюги.

Фрагмент експозиції

За дорученням головного командувача УПА нову конспіративну квартиру для нього підшукали підпільниці Катерина Зарицька і Ольга Ільків. Згідно з виробленим планом Ольга зі своєю матір'ю і тримісячною донькою, видаючи себе за переселенців, замешкали в Княгиничах. У бункері в їхній хаті оселився Р. Шухевич.

Криївка

Друга кімната відтворює інтер'єр 1946–1947 рр.: ліжко, над яким висить шлюбний портрет підпільників, шафа, стіл, крісла, швейна машинка.

У третій кімнаті музею є ліжко, ліжко-пріче, два крісла, радіоприймач. У кутку – кухня, біля неї була яма, яка слугувала входом до криївки, що закривався лядою. Криївку (1,00 x 1,45 x 3,00 м) досліджував архітектор-археолог Юрій Лукомський, він і виконав проект її реставрації.

Ярослав Бурак

Івано-Франківський історико-меморіальний музей Олекси Довбуша

*м. Івано-Франківськ,
вул. Гетьмана Мазепи, 1.
Час роботи: 10.00–17.00,
вихідний – понеділок.
Контактний телефон:
(0342) 53-07-29*

Музей відкритий у вересні 1995 р, через два роки отримав статус державного. Експозиція створена з історичних матеріалів часів опришківського руху та мистецьких творів, присвячених народному месникові Олексі Довбушу. Більшість експонатів походять з приватної колекції відомого українського вченого-історика, професора, академіка, заслуженого діяча науки і техніки України, доктора історичних наук Володимира Грабовецького. Це оригінали і копії судових протоколів, складених під час слідства над побратимами О. Довбуша, актові матеріали з історії соціально-економічних відносин, твори поетів, прозаїків, драматургів, композиторів, художників, кінематографістів.

Заклад складається з двох експозиційних залів і музейної кімнати В. Грабовецького. Експозиція першої кімнати присвячена Галицько-Волинському князівству. Тут представлено літературу про історію та мистецтво Галицько-Волинського князівства, портрети князів Ярослава Осмомисла і Данила Галицького. На стендах і у вітринах розміщені матеріали про селянське повстання у 1490–1492 рр. проти шляхетської Польщі під проводом Мухи, бій під Рогатином 1490 р. Експонуються картини «Перший похід запорозьких козаків на Покуття і Коломию в 1648–1653 рр.» (худ. І. Деркач), «Боротьба населення Прикарпаття під проводом Семена Височана та Івана Грабівського проти шляхетської Польщі у 1648 р.» (худ. В. Гнатюк).

Експозиція другого залу розповідає про соціально-економічні передумови, які спричинили піднесення опришківського руху під проводом О. Довбуша. Тут подано письмові документи, карти, схеми, а також маляр-

ські та скульптурні зображення, що ілюструють становище Галичини під Польщею в 1-й пол. XVIII ст. У вітринах розміщені документи, які відображають кріпосницьке лихоліття, феодалні повинності селян Печеніжинського ключа за 1722 р., фрагменти договорів між шляхтою та орендні справи Печеніжинських маєтків за 1725–1726 рр., оригінал письмової скарги селян Яблунівського ключа від 17 травня 1742 р. до власниці маєтку княжни Теофілії Яблонівської.

В цьому залі у хронологічній послідовності подано історію опришківського руху від першої письмової згадки до загибелі О. Довбуша. Тут розміщено чимало книг, серед них – перше видання про опришків К. Вуйціцького польською мовою (Варшава, 1840), а також дослідження А. Кучурака «Олекса Довбуш – слашний ватажок опришків» (Коломия, 1900) та художні полотна, більшість з яких є оригіналами.

Чільне місце в експозиції другого залу музею посідає живописне декоративне панно художника В. Масюткіна-Черкеса «Олекса Довбуш в Чорногорі». Також О. Довбуш представлений у творах художників О. Новаківського, Ю. Кротохвиля, М. Фіголя, М. Ткаченка, Д. Іванціва, С. Гебус-Баранецької та ін.

У кімнаті музею експонуються роботи майстрів мистецтв пластики, зокрема, «Олекса Довбуш і Дзвінка» Г. Якутовича, «Олекса Довбуш» В. Борисенка. Цікавими експонатами є різні види зброї, одяг, окремі речі опришків. Найбільшу цінність має Довбушевий топірець.

У музейних експонатах відтворена і подальша боротьба опришків на Прикарпатті під проводом бойових побратимів О. Довбуша – Василя Баюрака (1745–1754) та Івана Бойчука (1754–1759). В останній вітрині виставлені наукові видання працівників музею, художня література про опришків та їхнього легендарного ватажка.

Історико-меморіальний музей О. Довбуша є науково-методичним центром історико-краєзнавчих музеїв Західного регіону України.

Інтер'єр музею

Національний музей народного мистецтва Гуцульщини та Покуття ім. Йосафата Кобринського

м. Коломия,

вул. Театральна, 25.

Час роботи: 10.00–18.00,

вихідний – понеділок.

Контактний телефон: (03433) 2-79-78

Національний музей народного мистецтва Гуцульщини та Покуття ім. Й. Кобринського заснований у 1926 р. з ініціативи Володимира Кобринського. Розміщений у колишньому Народному домі, збудованому за активної участі священика УГКЦ Йосафата Кобринського на кошти української громадськості міста. Музей був відкритий для відвідувачів 31 грудня 1934 р.

Колекційні збірки закладу налічують понад 50 тисяч експонатів і представляють усі види традиційного народного мистецтва гуцулів та покутян від XVII ст. до сьогодення: художню обробку дерева (різьба, інкрустація, випалювання), металу та шкіри, гончарство, декоративне ткацтво, килимарство, вишивку та одяг. Окремі археологічні експонати, що належать до трипільської культури, датовані IV тис. до н. е.

Експозиція музею розміщена у 18 залах. Крім зразків традиційної народної культури, тут експонуються твори сакрального та образотворчого мис-

Меморіальна кімната письменника Андрія Чайковського

Інтер'єр гуцульської хати

Фрагмент експозиції іконопису

Кераміка XIX поч. XX ст.

тецтва. Зацікавлюють відвідувачів виставка традиційних меблів жителів Карпат, інтер'єр та екстер'єр гуцульського житла, фрагмент внутрішнього двору хати-гражди. Завершує експозицію меморіальна кімната громадсько-політичного діяча і письменника Андрія Чайковського, життя якого в 1919–1935 рр. було тісно пов'язане з Коломиєю і музеєм зокрема.

Заклад здійснює широкомасштабну діяльність, вагоме місце в якій посідає науково-дослідна та науково-освітня робота: організація наукових конференцій, семінарів, мистецьких акцій, уроків народознавства та лекторіїв, студій, екскурсій. У 2009 р. музей отримав статус Національного. Щороку його відвідують близько 250 тисяч туристів з усього світу.

У структурі музею сформовано три філії: Музей писанкового розпису, Косівський музей народного мистецтва та побуту Гуцульщини і Яремчанський музей етнографії та екології Карпатського краю.

Ярослава Ткачук

Весільний одяг

Музей писанкового розпису

м. Коломия,

вул. В. Чорновола, 43-б.

Час роботи: 10.00–18.00,

вихідний – понеділок.

Контактний телефон:

(03433) 2-78-91

Музей засновано у 1987 р. з ініціативи Ольги Кратюк – багатолітнього директора (1966–1992 рр.) Коломийського музею народного мистецтва Гуцульщини та Покуття. Передумовою створення установи стало винайдення методу консервації писанки.

Перша експозиція розміщувалась у церкві Благовіщення Пресвятої Богородиці – пам'ятці дерев'яної архітектури XVI ст. У 2000 р. збудовано спеціальне приміщення для музею, відкриття якого відбулося 23 вересня під час проведення в Коломиї X Міжнародного гуцульського фольклорно-етнографічного фестивалю «Коломийка-2000». Архітектурна споруда виконана у формі яйця заввишки 13,5 м. Спроектував будівлю івано-франківський архітектор Ігор Шумин. Концепцію нової експозиції музею розробила генеральний директор Національного музею народного мистецтва Гуцульщини та Покуття ім. Й. Кобринського Ярослава Ткачук. Художнє оформлення здійснили коломийські митці: заслужений художник України Мирослав Ясінський та Василь Андрушко.

Фондова збірка музею налічує понад 12 тисяч писанок, що є свідченням унікальної розмаїтості орнаментальних елементів, мотивів та технік

виконання. Тут зібрані зразки писанкових розписів з різних регіонів України: Гуцульщини, Покуття, Буковини, Лемківщини, Бойківщини, Опілля, Поділля, Полісся, Подніпров'я, Слобожанщини та Причорномор'я.

Представлені писанки та декоративні яйця народів інших держав: Білорусі, Польщі, Чехії, Словаччини, Румунії, Угорщини, Франції, Данії, Швейцарії, Китаю, Індії, Аргентини, Канади, США, Ізраїлю, Туреччини, Шрі-Ланки, Індонезії, Пакистану та Єгипту. Увагу привертають писанки з автографами відомих діячів, представників дипломатичних кіл та міжнародних організацій. У 2016 р. до 160-річчя від дня народження І. Франка його правнучка Галина Ключко з Торонто – знана писанкарка, куратор Східної філії Українського музею Канади передала в дар музеєві 36 своїх унікальних мініатюрних писанок на перепелиних яйцях.

Експозиції музею

В експозиційних залах закладу постійно діють виставки сучасного декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва. З 2008 р. при музеї функціонує школа писанкарства.

Ярослава Ткачук

Косівський музей народного мистецтва та побуту Гуцульщини

м. Косів, вул. Незалежності, 55.

Час роботи: 10.00–18.00,

вихідний – понеділок.

Контактний телефон: (03478) 2-16-43

Косівський музей народного мистецтва та побуту Гуцульщини відкрито у 1969 р. В його основу була закладена збірка творів народного мистецтва відомого українського художника та мистецтвознавця Євгена Сагайдачного (1886–1961).

В експозиції музею представлено фрагменти інтер'єру гуцульської хати, комплекти народного одягу, окремі предмети домашнього вжитку, які характеризують економічно-господарський та мистецький рівень населення Гуцульщини кінця XIX – поч. XX ст.

Також тут широко експонуються керамічні вироби 2-ї пол. XIX ст. Олекси Бахматюка (1820–1882), Петра Кошака (1864–1941). Традиційна косівська кераміка середини XX ст. продемонстрована творами Павлини Цвілик (1894–1964), подружжя Рошиб'юків, Ілюків, Надії Вербівської. Велику художню цінність має колекція творів різьбярської родини Юрія Шкрібляка (1822–1884) із с. Яворова Косівського району та його синів – Василя і Миколи.

Всебічно представлена творчість відомих спеціалістів різьби по дереву, заслужених майстрів народної творчості, членів НСХУ Юрія Корпанюка (1884–1977), Володимира Гуза (1904–1991), Василя Кабина (1908–1970), Івана Грималюка (1904–1989) та багатьох інших.

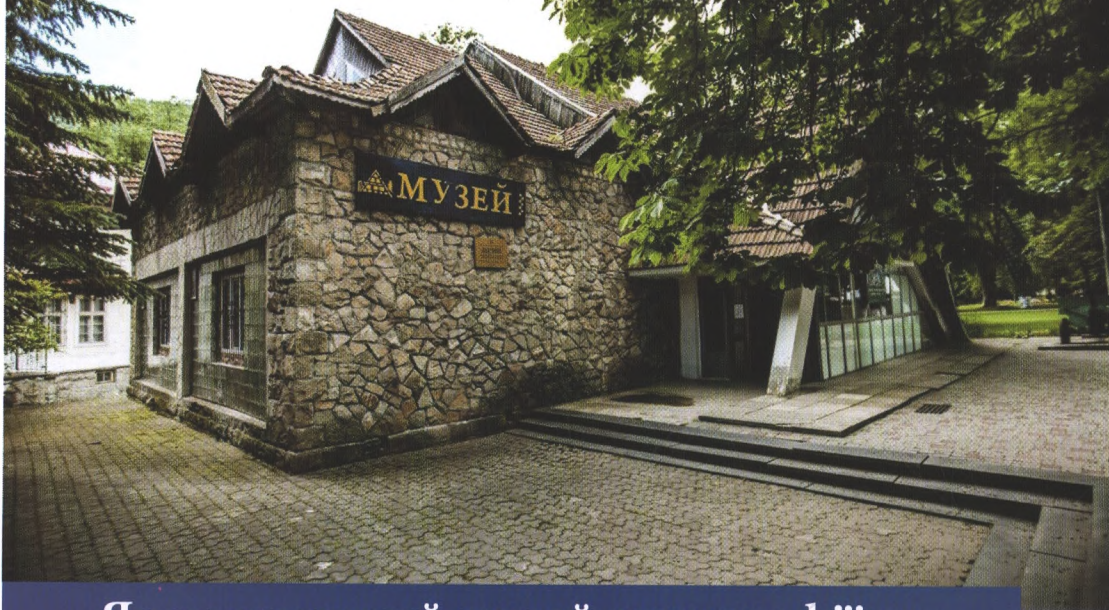
Інтер'єр музею

Окремо експонуються вишивки, твори ткацтва та ліжникарства, художні вироби зі шкіри й металу.

У музеї протягом року відбуваються різноманітні виставки образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва. Оригінальне оформлення закладу і всієї його експозиції, екскурсії, консультації для фахівців і простих поціновувачів народного мистецтва дають можливість краще та глибше пізнати самотутню історію культури і мистецтва цього чарівного Карпатського краю.

Юрій Джуранюк

Яремчанський музей етнографії та екології Карпатського краю

м. Яремче,
вул. Свободи, 269.
Час роботи: 10:00–18:00,
вихідний – понеділок.
Контактний телефон: (03434)2-22-08

Історія зародження музею сягає кінця XIX ст., коли під впливом популяризації традиційної гуцульської культури місцевий її знавець і шанувальник Гільовський сформував приватну колекцію мистецьких виробів та речей побуту гуцулів. У 1930-х рр. відкрито музей. На його базі у 1960-х рр. розпочалося створення краєзнавчого музею, який 1963 р. зазнав змін відповідно до потреб ідеологічної радянської пропаганди. До проголошення Україною незалежності його експозиції розкривали діяльність партизанського з'єднання Ковпака-Руднева. У 1993 р. заклад реорганізовано у Карпатський крайовий музей визвольних змагань, що розмістився у трьох залах. Нова експозиція розповідала про історію визвольного руху на західноукраїнських землях від опришківського руху до періоду Другої світової війни. З 2007 року музей отримав сучасну назву і став філією Національного музею народного мистецтва Гуцульщини та Покуття ім. Й. Кобринського.

Зараз це сучасний динамічний заклад, де відтворено побут, звичаї, обряди, традиційне народне мистецтво гуцулів та сучасних професійних митців. У зв'язку з роботами, пов'язаними з побудовою нової експозиції, у музеї постійно експонуються змінні виставки різної тематики, жанрів та

мистецьких напрямків. Особливої уваги заслуговує колекція гобеленів народного художника України Михайла Біласа: «Косівський базар», «Чорні коні», «Довбуш» та ін. Експозиція музею містить і побутові речі та одяг гуцулів.

Музей є осередком культурного життя Яремчі, у якому активну участь бере місцева громада та туристи. Для школярів, студентів, воїнів АТО працюють інтерактивні майстер-класи, організовуються літературні презентації та зустрічі з письменниками, міжнародні пленери, конференції, семінари, круглі столи та фешн-шоу сучасних модельєрів і дизайнерів. Триває етнографічно-розвідувальна та збиральницька робота над тематичною комплектацією музейних колекцій, які незабаром посядуть своє місце в новій історичній експозиції Яремчанщини починаючи з XVIII ст. до нашого часу.

Богдана Фаширига

Виставка гобеленів М. Біласа

Одна з музейних кімнат

Експозиція музею

Музей історії міста Коломиї

м. Коломия,
вул. Р. Шухевича, 80.
Час роботи: 9.00–18.00.,
вихідний – понеділок.
Контактні телефони: (03433) 2-55-29,
3-82-39, 7-03-58

Одними з ініціаторів створення музею були краєзнавець Петро Сегал та директор Коломийського музею народного мистецтва Гуцульщини Ольга Кратюк. Допомагали збирати експонати відомі краєзнавці І. Білінкевич, Я. Куник, М. Проскурняк, М. Юрах, Д. Братівник, Б. Приймачук, В. Стасюк і С. Яворський.

Вже у липні 1990 р., ще не маючи ні власного приміщення, ні штату працівників, музей організував першу тематичну експозицію «Над Прутом моя Коломия», яка експонувалась у дні Собору духовної України, що проходив у місті. У 1997 р. заклад одержав у постійне користування найкращу в Коломиї споруду – колишній будинок повітової ради. Тут вирішувались

питання розвитку міста і навколишніх сіл, тут важливі рішення у часи ЗУНР приймав Теодор Примак. У кімнаті, де він свого часу працював, – тепер експозиція «Коломия і габсбурги».

У музеї є 18 експозиційних залів та фондові і службові приміщення. Налічується понад 20 тисяч одиниць збереження. Експозиції створюють у міру комплектування фондів матеріалами, що дає можливість сповна висвітлити окремо взяту тему. На основі зібраних експонатів проведено значну науково-дослідну роботу, результатом якої стали такі постійно діючі тематичні експозиції: «Німецькі колонії Коломиї», «Освіта Коломиї кін. XIX – 1-ї пол. XX ст.», «Економіка і торгівля міста в XIX–XX ст.», «Органи влади краю», «З історії єврейської громади міста», «З історії українських етнічних земель сучасної Польщі до 1944 р.», «Розвиток промисловості, ремесел і торгівлі міста Коломиї кін. XIX – поч. XX ст.», «Коломия в період визвольних змагань українського народу» та ін.

Стенд «Німецькі колонії Коломиї»

Експонати розділу «Освіта Коломиї»

Для відтворення інтер'єрів кімнат використано багато меморіальних речей, пов'язаних з видатними особами. Перед каміном, складеним із кахлів старої печі, що була в цьому приміщенні з початку ХІХ ст., – крісло, в якому відпочивав Іван Франко, навідуючись до родини Кузьмів у Коломиї; тут

Інформаційні стенди
«Єврейська громада міста»

же бюрko професора Коломийської гімназії есперантиста Ореста Кузьми, його портрет і підручник міжнародної мови «Есперанто». На столику для кави – цукерниця актриси Іванни Біберович. Експонується також рояль матері відомого коломийського лікаря Паляниці. На столику, прикрашеному інкрустованою різними породами дерева зіркою Давида, розміщено кілька примірників книжок, виданих у Коломиї в 1902–1912 рр.

Одна з експозицій подає матеріали про періоди, коли територія Галичини належала до Австро-Угорщини і Польщі. Події того часу ілюструють портрети австрійських імператорів і різні документи. Зокрема, експонується датований 1848 р. лист Головної руської ради до Коломийської ради про збір підписів за поділ Галичини на польську й українську.

В іншому залі розміщені фотографії радників магістрату і деякі документи 20–30-х рр. минулого століття, укладені й завірені магістратом. Особливо зацікавлює книга почесних громадян Коломиї, започаткована магістратом 1846 р. У ній є записи про присвоєння цього звання людям, які займали певні

Фрагмент експозиції музею

Фрагменти інтер'єрів міських помешкань

посади в місті і чимало зробили для його процвітання. Окремий розділ експозиції розповідає про послів від Коломийщини до Віденського парламенту та Галицького сейму.

У музеї періодично експонуються виставки та тематичні експозиції, присвячені різним подіям в історії міста, людям, які зробили свій внесок в розвиток Коломиї.

Михайло Арсак

Музей гумору «Весела оселя»

м. Коломия,
вул. Гетьмана І. Мазепи, 79-Б,
прим. 8 (торговий центр «Ельдорадо»).

Час роботи: 11.00–17.00
(можна попередньо домовитись про інший час),
вихідний – понеділок.

Контактні телефони:
067-260-74-03 (Микола Савчук),
098-494-96-16 (Ірина Савчук).

Перший і єдиний в Україні музей гумору «Весела оселя» є складовою громадської організації «Центр гумору «Весела оселя». Його 11 серпня 2011р. заснував в м. Коломій Івано-Франківської області відомий письменник-гуморист, гуморознавець, заслужений артист України Микола Савчук. Спочатку розміщувався у приватному помешканні засновника на площі Т. Шевченка, 12, кв. 2 у м. Коломій.

Експозиція «Веселі оселі»

Експозицію музею складають експонати на тему сміхової культури українців та інших народів світу: карикатури, шаржі, фотографії, жартівливі картини й листівки; смішні сувеніри й скульптури, пляшки, тарелі, миски, чарки й кухлики, підставки для пляшок та годинники, значки і посвідки; вислови, цитати й написи; кри-

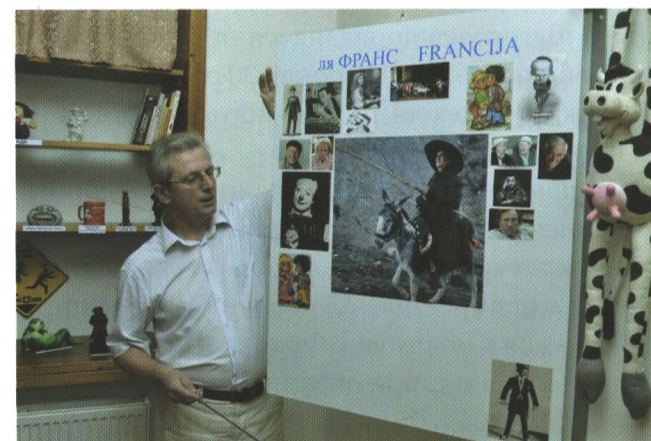
ве дзеркало, аудіо- й відеозбірки. Є можливість переглянути світові та вітчизняні кінокомедії, послухати голоси відомих українських виконавців гумору й сатири.

У фондах музею – книгозбірня гумору, сатири й карикатури (понад 1400 томів), періодика різних часів і народів; колекція жартівливих листівок, гральних карт, візитівок, банкнот; картотека на тему сміхової культури.

Головна мета музею – знайомити відвідувачів з багатством українських та світових зразків жартівливого жанру, підносити настрій своїх краян та гостей Коломій. У планах центру гумору — літні школи юних

Музейні експонати

Господар музею М. Савчук знайомить гостей з експозицією

гумористів, фестивалі сміху, тематичні вечори, виставки, конкурси, симпозиуми гумористів і карикатуристів, видання жартівливих листівок і довідкової літератури на тему сміхової культури.

«Весела оселя» також надає оригінальні послуги: пише жартівливі привітання з різних нагод, відгуки й рецензії на книжки гумору, сатири, альбоми карикатур, виступи гумористів, фестивалі гумору й сатири; допомагає написати смішні виступи на урочистих заходах, відкриття виставок, весіллях, бенкетах; готує родинні, індивідуальні, гуртові жартівливі альбоми; пропонує мистецькі ідеї, пов'язані з гумором.

Микола Савчук

Музей історії міста Болахова імені Романа Скворія

м. Болахів,
вул. Січових Стрільців, 9.
Час роботи: 8.00–17.00, неділя: 9.00–16.00,
вихідний – субота.
Контактний телефон: (03437) 3-45-00

Музей заснований 28 листопада 1967 р. бібліотекарем, краєзнавцем, дослідником-ентузіастом, публіцистом Романом Скворієм. Поштовхом до збиральницької роботи стала підготовка до відзначення в січні 1960 р. 40-річчя від дня смерті Наталії Кобринської. Адже понад 30 років праці цієї письменниці та громадської діячки в Болахові та поза його межами залишили глибокий слід у пам'яті багатьох поколінь.

За ініціативою Р. Скворія працівники бібліотеки почали збір бібліографічної інформації про Н. Кобринську; спогадів і речового матеріалу. Це стало основою для створення літературно-меморіального кутка в приміщенні бібліотеки (1959 р.). Згодом зміст краєзнавчої роботи було розширено і зібрано відомості про перебування в Болахові І. Франка та інших діячів української культури, матеріали з історії міста та околиць, інформацію про виробничий профіль тогочасного Болахова. В 1964 р. при бібліотеці почала функціонувати краєзнавча кімната.

Наполегливо діяли історична, літературно-мистецька, побутово-етнографічна, природнича і сучасно-виробнича секції. Згодом на базі зібраних експонатів був відкритий краєзнавчий музей. За час його існування велася інтенсивна пошукова робота в архівах Івано-Франківська, Львова, Києва. Придбано багато цінних та рідкісних речей, що склали унікальну колекцію. На основі накопичених матеріалів опубліковано історичні розвідки «Опришки на Болахівщині», «Хай заговорять камені», «Кам'яна легенда», «Скелі Довбуша», «З глибин віків» та ін.

У 1970 р. музеєві присвоєно звання народного. Про його краєзнавчу діяльність писали в місцевій та республіканській пресі. Але зміна політичної

ситуації в роки застою спричинила негласне закриття закладу наприкінці 1972 р. Під приводом реконструкції було змінено експозиції, набрано нових працівників, далеких від краєзнавчої роботи. Найцінніші експонати безслідно зникли.

З початком демократичних змін діяльність музею поживалася, він отримав статус Народного музею міста Болахова й околиць. У 1987 р. розпочалася його реконструкція, а 9 червня 1990 р. відбулося урочисте відкриття. Тоді ж встановлено пам'ятник Н. Кобринській. З ініціативи музею також відзначено 620-річчя від першої згадки про Болахів, затвердження його герба.

Герб м. Болахова

14 квітня 1999 р. згідно з наказом Управління культури Івано-Франківської облдержадміністрації музей став державним. Він розміщений у шести залах і підвальному приміщенні – пам'ятки архітектури поч. ХХ ст. у центрі міста та окремому будинку неподалік від головного. Експозиція складається з таких розділів: «Історія міста Болахова», «Бойківська світлиця», «Розвиток промисловості, освіти і культури в 20-30-х роках ХХ ст.», «Друга світова війна. Жертви фашистської та більшовицької окупації», «Національне і духовне відродження нашого краю», «Боротьба українського народу за утвердження своєї державності».

Відкриває експозицію колекція світлин присвячена історії створення музею та головним подіям у його діяльності. Найдавніші часи болахівських теренів представлені пам'ятками далеких тисячоліть: первісні знаряддя праці людини епохи неоліту (кам'яні молоти і сокири, долота і прясла, бивні мамонта). Цікавою є експозиція народної ноші, зразки речей хатнього і господарського вжитку, представлені в залі № 1 і бойківській світлиці.

Досить обширно висвітлена тема походів Олекси Довбуша, Василя Баюрака та Івана Бойчука.

Відомості про діяльність політичних, громадських організацій і товариств Болахівщини на поч. ХХ ст. та їхню роль у розвитку національної свідомості і збереженні традицій можна почерпнути, оглянувши один із розділів залу № 3. Значна увага приділена товариству «Просвіта».

Наступний зал присвячений подіям Другої світової війни, жахливим наслідкам панування окупаційних режимів. Тут можна побачити тогочасні речові експонати.

Інформаційні стенди

Фотоапарат

Предмети побуту

Прядильний верстат

Зал «Національне і духовне відродження нашого краю» висвітлює теми з історії створення музею; вшанування жертв тоталітарного режиму; продовження мистецьких традицій; історію лісгосподарського технікуму. Окремий розділ присвячено відомим жителям, які творили історію міста.

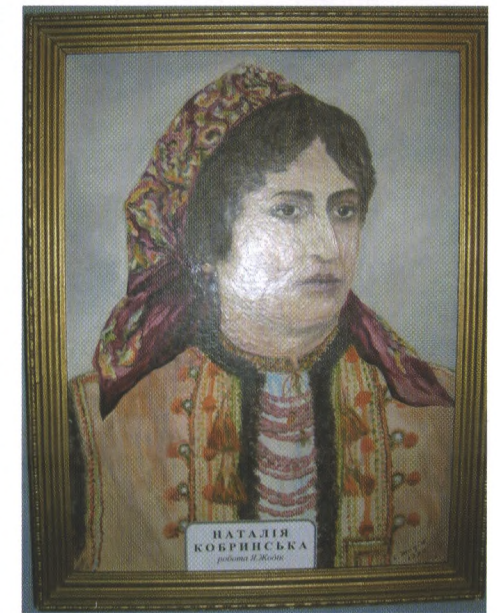
Зал № 6 відтворює боротьбу українського народу за утвердження своєї державності у XX ст. Крім цього, в підвальному приміщенні будинку міститься меморіал-катівня, де протягом 1944–1947 рр. каралися сотні патріотів з Болехова та навколишніх сіл. Про це свідчать написи на стінах.

16 жовтня 2005 р. відкрито окреме приміщення (вул. Січових стрільців, 9) з експозицією про відому галицьку письменницю, громадську діячку Н. Кобринську, яка містить такі розділи: «Белелуя», «Болехів у часи Наталії Кобринської», «Наталія Кобринська в колі сучасників», «Меморіальний куток», «Болехів вшановує пам'ять про письменницю», «Наталія Кобринська і Січове стрілецтво», «Наталія Кобринська та Іван Франко».

Відповідно до рішення сесії Болехівської міської ради від 07.02.2007 р. музеєві історії міста Болехова присвоєно ім'я його засновника Романа Скворія.

Тепер заклад продовжує працювати над вивченням важливих періодів історії міста та околиць, зокрема, збирає матеріали про діяльність УПА на теренах Болехівщини, які поповнюють експозиції. Триває дослідницька робота з питань розвитку освіти і культури та збір речових експонатів, спогадів, світлин про визначних людей Бойківщини і Прикарпаття. В музей звертаються за консультаціями науковці не лише з України, але й з інших країн світу (Польщі, Ізраїлю, Росії та ін.). Заклад має рідкісні видання, довідкову літературу і пресу.

Працівники музею проводять оглядові і тематичні екскурсії, літературні години і вечори пам'яті, уроки історії, краєзнавства і народознавства, різноманітні виставки і майстер-класи, організують конференції, залучаючи до співпраці інші музеї. Відвідувачами і слухачами є учні шкіл і ліцею, студенти, службовці та ін. Заклад відвідують туристи з Англії, США, Канади, Німеччини, Польщі, Чехії, Словаччини, Литви, Росії, Білорусії, Італії, Перу, Індії, Японії. Підтримуються зв'язки з багатьма організаціями України та зарубіжжя, колишніми вихідцями з Болехова, які сприяють розширенню фондів музею.

Портрет Н. Кобринської

Музейно-виставковий центр Калуської міської ради

Музейно-виставковий центр Калуської міської ради утворений після проголошення незалежності України. До його складу входять чотири заклади: арт-галерея, виставковий зал, краєзнавчий музей Калушини та музей-оселя родини І. Франка у Підгірках, засновані в 1991–1997 рр. У 2012 р. усі вони перейшли з розряду громадських до професійних.

За роки діяльності культурно-мистецьких закладів зібрано тисячі експонатів, у музеях та галереях побували десятки тисяч людей, створено сотні тимчасових та постійних експозицій, виставок, проведено сотні музейних та художніх акцій, пленерів, конференцій, семінарів, досліджено значні фрагменти місцевої історії, надруковано десятки публікацій на різноманітну тематику.

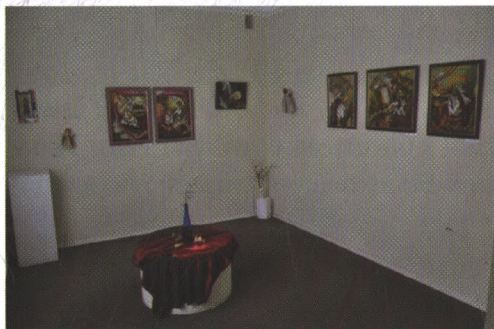
Уляна Панько

Арт-галерея

м. Калуш,
вул. Т. Шевченка, 9

Функціонує в одному приміщенні з історико-краєзнавчим музеєм. Відкрита в 1997 р. Представлені в експозиції твори подаровані закладу художниками міста. Основні завдання в роботі арт-галереї: експонування фонду, його постійне поповнення, вироблення чітких критеріїв відбору робіт для постійної експозиції та виставок. Галерея популяризує твори калушан – представників різних видів образотворчого мистецтва – серед мешканців та гостей міста.

Особливу увагу персонал галереї звертає на роботу зі школярами і студентами. Для них проводяться спеціальні тематичні екскурсії та майстер-класи. В приміщенні галереї відбуваються також виставки художників, як місцевих, так і з інших міст.

Виставка мистецьких творів

Експозиція арт-галереї

Краєзнавчий музей Калушини

м. Калуш, вул. Т. Шевченка, 9.
Час роботи: 13.00–17.00,
вихідні – п'ятниця, субота.
Контактні телефони:
(03472) 7-89-51, 2-50-07

Рішення про створення в Калуші історико-краєзнавчого музею прийняте Калуською міською радою 3 грудня 1992 р. Заклад розпочав роботу в грудні 1997 р. в будівлі, яка є пам'яткою архітектури і до 1939 р. належала єврейській громаді міста. Площа музею – 145 м². Основа експозиції – понад тисяча експонатів, з яких декілька сотень – оригінали.

Музей співпрацює з колекціонерами регіону, організовує виставки приватних збірок, презентації історико-краєзнавчої літератури, зустрічі зі свідками подій минувшини, проводить пошук, збір та систематизацію предметів матеріальної культури, документів, фотографій. Мета цієї роботи – дослідження історії та культури регіону, знайомство широкого загалу з минулим Калуша та району. В приміщенні закладу проводяться оглядові й тематичні екскурсії, а для школярів і студентів – ще й заняття з музейної педагогіки та історико-краєзнавча практика.

У музеї діє п'ять експозиційних розділів: «Географія Калушини. Праісторичні часи», «Наш край під владою Польщі та Австро-Угорської монархії», «В роки визвольних змагань», «Новітні часи», «Побут та етнографія Калушини».

Експозиція знайомить відвідувачів з археологічними знахідками на території міста і району, предметами побуту міщан та селян. Особлива увага звернута на розкриття промислового розвитку Калуша та громадського життя регіону і його адміністративного центру.

Також у музеї зберігається унікальна колекція примітивного живопису Петра Савчина (32 роботи). Тематика картин – історичні катаклізми в

Експозиція історико-краєзнавчого музею Калущини

Україні у 1-й пол. ХХ ст., їх творчий рівень визнаний багатьма відомими мистецтвознавцями.

Виставковий зал

м. Калуш,
вул. Дзвонарська, 5.
Контактний телефон: (03472) 7-88-61

Відкритий у 1991 р. Виставковий зал призначений для розвитку культурно-мистецького й економічного потенціалу міста і служить для проведення імпрез, презентацій, виставок та ярмарків. Тут відбуваються

Урочистості у виставковому залі

Експозиція виставкового залу

колективні та індивідуальні виставки художніх і скульптурних робіт різного жанрового спрямування – як початківців, так і знаних митців зі світовим ім'ям.

м. Калуш,
вул. Івано-Франківська, 22

Пам'ятник І. Франку

У 1996 р. в Підгірках споруджено пам'ятник І. Франку (архітектор Я. Чайка), тут на місцевому цвинтарі похований брат письменника Онуфрій Франко.

Музей-оселя має чотири кімнати. Перша розповідає про життєвий і творчий шлях І. Франка: тут є фото з дитячих років, студентського періоду, похилого віку. Чільне місце в експозиції займає родинне дерево Франкового роду.

У другій кімнаті подано матеріали про родину Онуфрія Франка і куток священника, поета і просвітницького діяча Антіна Могильницького. Третя – «Франкова світлиця», містить експозицію оригінальних речей господарів – сім'ї О. Франка. В останній кімнаті виставлені картини митця Григорія Смольського.

Музей-оселя родини І. Франка

Діє у колишньому с. Підгірках (тепер у межах м. Калуша) в будинку, спорудженому в 1935 р. Омеляном Франком – сином рідного брата І. Франка Онуфрія (1861–1913). Музей відкрито у 1992 р. на підставі рішення виконавчого комітету Калуської міської ради від 14.06.1989 р. Ініціатором його створення була внучка Онуфрія Франка – Оксана, професор та доктор історичних наук Львівського національного університету ім. І. Франка, та її син Андрій, кандидат історичних наук і франкознавець.

Експозиція музею-оселі родини І. Франка

Музей визвольних змагань Галицького району

м. Бурштин Галицького району,
вул. А. Міцкевича, 47.

Час роботи: 10.00–18.00.

Вихідний – понеділок.

Контактний телефон: (03438) 4-54-19

Музей заснований 8 березня 1998 р. за рішенням позачергової сесії Галицької райради. Збір матеріалів розпочали ще у 1996 р. члени місцевих осередків Братства ОУН і УПА та Спілки політв'язнів і репресованих. До складу оргкомітету зі створення музею увійшли голова Братства УПА Ф. Скасків і його заступник Р. Німий, керівник Спілки політв'язнів П. Кульчицький, голова районної організації КУН М. Пархуць, член проводу Братства ОУН і УПА М. Яцків. Велику організаційну та матеріальну допомогу надала Бурштинська ТЕС. Її профком безкоштовно виділив для музею зал і кімнату в Палаці культури «Прометей». Цехи електростанції, а також підприємства та організації Бурштина й району надавали необхідні будматеріали та виділяли спеціалістів.

Працівники музею розшукали відомості про 1 630 членів ОУН та воїнів УПА Галицького району, які загинули в боях чи були замордовані у в'язницях і концтаборах. За допомогою місцевих активістів зібрали близько 200 світлин підпільників. Зведений список борців за волю України по-

Макет криївки

міщений на одному зі стендів. Поруч експонуються фотографії розкопок поховань жертв сталінського режиму, що проводилися 1996 р. на бурштинському цвинтарі. Карта бойових дій УПА на території району розповідає про напрямок головних ударів повстанців, розташування їхніх баз, складів зброї та продовольства. У фондах музею зібраний матеріал про вище командування УПА, провідників сітки ОУН, про мужніх українських жінок та дівчат, які брали участь у визвольних змаганнях. В одній із вітрин представлено повстанську зброю та численні документи: звіти про акції підпільників, естафети з розпорядженнями до нижчих проводів, пропагандистські листівки тощо.

З-поміж усіх експонатів найбільшу увагу привертає макет підземної криївки (у натуральну величину). Модель наочно демонструє побутові умови підпільників під час вимушеного перебування у схроні. Інвентар криївки: друкарська машинка, книги, зброя – засвідчує, що борці за волю України не припиняли підпільної роботи й у підземних сховках.

Наступні стенди містять створені в сибірських таборах вишивки дівчат-політв'язнів Катерини Вілінської та Марії Семенюк. Центральну частину кімнати-музею займає скульптурна композиція (автор – В. Івасів), що символізує родовідне дерево українського народу, яке у прагненні до світла й волі пододало численні перепони на своєму шляху.

Зеновій Федунків

Інтер'єр музею

Повстанська зброя

Історико-етнографічний музей «Берегиня»

Експерсію веде засновник музею Т. Гусар

м. Бурштин Галицького району,
вул. Є. Коновальця, 2.
Час роботи: 9.00–18.00,
обід 13.00–14.00,
вихідні – субота, неділя.
Контактний телефон:
(03431) 4-20-46

Історія створення музею розпочалася в 1987 р., коли викладач української літератури Бурштинського енерготехнікуму Тамара Гусар попросила своїх студентів принести з дому збережені старовинні речі, описані у творах вітчизняних письменників, щоб наочно дізнатися про їхнє призначення. На заклик відгукнулося чимало учнів, які віднайшли давній одяг, посуд, господарський реманент, старі світлини. Експонатів усе більшало, й невдовзі кабінет літератури уже не міг їх вмістити. У 1992 р. зібрана колекція стала основою для створеної на громадських засадах експозиції кімнати-музею етнографії й побуту «Берегиня».

1 квітня 2000 р. за розпорядженням голови обласної держадміністрації закладові було надано статус державного історико-етнографічного музею, підпорядкованого обласному управлінню культури. Адміністрація Бурштинського енерготехнікуму виділила для його потреб актовий зал гуртожитку та дві кімнати для зберігання фондів. Опоряджувальні роботи проводилися майже безкоштовно завдяки ентузіазму працівників музею Т. Гусар, Г. Дивоняк та співробітників обласного науково-методичного центру культури Прикарпаття Я. Поташника і М. Левицького.

4 грудня 2001 р. відбулося офіційне відкриття експозиції музею «Берегиня», яку було поділено на кілька тематичних розділів. Міні-експозиція «Чую Ваш голос, простий і ласкавий, предки безсмертні мої» знайомить відвідувачів з матеріальною культурою жителів Опілля. У вітринах поміщено археологічні знахідки, передані відомим археологом, академіком НАН України В. Бараном. Розділ «Згорточок старого полотна» присвячений вишивці – головній і невід’ємній окрасі опільського одягу та хатнього

декору. В музеї зібрано десятки старовинних вишитих рушників, бпонад сотню чоловічих та жіночих сорочок, десятки запасок і корсеток.

Центральним об’єктом експозиції є макет комори й житлової кімнати з меблями, господарським інвентарем і посудом. Тут зберігаються ліжко зі старовинним комплектом постільної білизни, бамбетель, жердка для одягу, вишитий настінний килимок, прядильний верстат, пряслиці (1921), скриня з посагом, образи, репродукція картини «Думи мої, думи мої...» з портретом Т. Шевченка (1936), магельниця.

В коморі виставлені жорна, солом’яна діжка для зберігання зерна, нецки (дерев’яні ночви), хомут для коня, ярмо для волів, щітки для розчісування прядива, старовинна вага, грабки для коси, коливоріть, шатківниця, шевський стілець (1878), «песик» для роззування та інші речі, які на сьогодні вже вийшли з ужитку.

Наступний розділ музейної експозиції під назвою «І хоч тілом одійшли – їх дух живе і нині» відтворює трагічні моменти з історії нашого краю, починаючи від часів татарських набігів і закінчуючи здобуттям Україною незалежності. Тут представлені експонати, що оповідають про перебування Галичини під гнітом іноземних завойовників: рушничок із татарським візерунком, табличка з написом «Softys», шкільні свідоцтва і книги польською мовою, фотографії бурштинців – вояків австрійської й польської армій, окремі елементи меблів, посуд, книги та сувеніри з палацу Яблоновських (два дзеркала, самовар, супниця, декілька але-

Інтер’єр кімнати

Глеки

Речі з палацу князів Яблоновських

бастрових скульптурок); одяг і побутові речі бурштинців, депортованих до Сибіру. Тут же представлені свідчення жвавої діяльності в Галичині у 20–30-х рр. ХХ ст. українських просвітницьких організацій: документи, колективні фото активістів різних осередків, наплічна стрічка члена молодіжного товариства з написом «Січ у Різдвах».

Зразки народного одягу Опілля

В останньому мікропавільйоні демонструються вироби народних умільців: колекція писанок, вишиті рушники й сорочки переселенців із Польщі та втікачів від пошесті з Бессарабії, речі з української діаспори. Своім неповторним колоритом вражає одяг ополян: сорочки, запаски, блузки, корсетки, кожухи. Поряд для наочного показу відмінностей у вбранні різних західноукраїнських етнографічних груп виставлено найтиповіші зразки костюмів покутян, бойків та гуцулів. У фондах музею зберігаються також великі колекції монет і старовинного церковного начиння: ікони, чаші, богослужбні книги, ризи.

Завдяки багатому зібранню одягу та побутових речей ще досить мало вивченого Опілля музей «Берегиня» став одним із науково-методичних центрів дослідження цього етнографічного регіону.

Зеновій Федунків

Музей Гуцульського театру Гната Хоткевича

*с. Красноїлля
Верховинського району.
Час роботи: 9.00.–17.00,
обід: 13.00 – 14.00,
вихідний – понеділок.
Контактний телефон: (03432) 7-66-51*

Музей Гуцульського театру Гната Хоткевича розташований у будинку колишнього Народного дому, спорудженому в 1906 р. на кошти селян. Тут проходили репетиції Гуцульського театру, керівником якого був Гнат Мартинович Хоткевич (1877–1938) – відомий український письменник, мистецтвознавець, бандурист, актор, режисер і фольклорист. На початку 1906 р., уникаючи арешту за участь в російській революції 1905 р., він емігрував зі Східної України спочатку до Львова, а згодом на Гуцульщину. Навесні 1910 р. став режисером аматорського гуртка при товаристві «Січ» в с. Красноїллі. У серпні 1910 р. в Народному домі відбулася постановка п'єси «Антін Ревізорчук». Після виступу в с. Жаб'ю (тепер смт Верховина) цей гурток був реорганізований у Гуцульський театр, Г. Хоткевич писав для нього п'єси, був режисером вистав.

Відкриття музею відбулося в 1987 р. з нагоди 110-річчя від дня народження письменника. Тоді ж на будинку з ініціативи обласної організації Українського товариства охорони пам'яток історії та культури відкрито нову пам'ятну дошку Г. Хоткевичу (скульптор С. Топоркова).

До створення експозиції чимало зусиль доклали старший науковий працівник Івано-Франківського краєзнавчого музею П. Арсенич і внук одного з учасників Гуцульського театру В. Сінітович. Експозиція розміщена в одній кімнаті. Починається вона з розділу, де відображено історію села, про яке письмові

Фрагмент експозиції

джерела вперше згадують у 1661 р. У 40-х рр. XVIII ст. на околицях населеного пункту діяли загони опришків під керівництвом Олекси Довбуша, а 1820 р. – загін Мирона Штоли. У вітрині виставлені метричні книги, книга Товариства тверезості, інші історичні документи, фотографія учасників Гуцульського повстання 1920 р., в

якому брали участь і мешканці села, речі хатнього вжитку (миски, коновки, горщики).

Наступний розділ присвячений зв'язкам Гната Хоткевича з Гуцульщиною. Тут письменник створив цикл художніх творів з життя українців Карпат: лірико-романтичну повість «Камінна душа», історичну повість «Довбуш», поетичні «Гірські акварелі», «Гуцульські образки». Ці видання експонуються поряд із п'єсами автора на гуцульську тематику: «Довбуш», «Гуцульський рік», «Непросте», «Практикований жовнір». В експозиції також представлені кіносценарії та ряд статей, зокрема, «Спогади з театральної діяльності». На стендах – фотокопії автографів повісті «Камінна душа», надрукованої вперше у Чернівцях 1911 р., та оповідань Г. Хоткевича на гуцульську тематику; фотографії сцен із вистав, світлина учасників Гуцульського театру під час гастролей у Львові 1912 р.

У вітрині увазі відвідувачів представлені перше видання повісті «Камінна душа», статті у тогочасній пресі про гастролі театру, листівки, книги з автографами авторів.

Окремі експонати розповідають про Хоткевича як бандуриста: фото письменника 1913 р. з бандурою, програми концертів з його участю, фото оркестру, організатором і керівником якого він був і з яким виступав перед учасниками XII Археологічного з'їзду.

Багато уваги в експозиції приділено театральній діяльності Г. Хоткевича. Ще в молоді роки він організував кілька драматичних гуртків на Наддніпрянщині, тож не дивно, що й на Гуцульщині заповзвся організувати народний театр, який пропагував би культуру і звичаї жителів Карпат.

Наступна експозиція музею розповідає про історію Гуцульського народного театру. На стенді – фотокопії спогадів учасників театру Й. Гулейчука, М. Сінітовича, Ю. Соломійчука, фотографії артистів М. Танасійчука, І. Іллічука, І. Порайка. Окремий стенд присвячений артистам з короткою

характеристикою їхньої участі у діяльності Гуцульського театру. У вітрині – спогади режисера, емігранта з Наддніпрянщини О. Ремеза «До історії Гуцульського театру Гната Хоткевича», документи, особисті речі учасників, фотокопія статті про театр, опублікованої в газеті «Діло» за 11 травня 1911 р.

Г. Хоткевич підтримував творчі дружні зв'язки з І. Франком, М. Павликом, В. Стефаником, О. Кобилянською, О. Маковеєм, В. Гнатюком, С. Людкевичем, Д. Січинським, Л. Курбасом та багатьма іншими діячами української культури. На стенді – фотографії Лесі Українки, яка допомагала письменникові в 1906 р. уникнути арешту й виїхати до Галичини, І. Франка, М. Коцюбинського, В. Гнатюка та Г. Хоткевича серед українських літераторів на відкритті пам'ятника І. Котляревському в Полтаві 1903 р.

Відвідувачі знайомляться з фотокопіями листів артистів до Г. Хоткевича, фотографією головного його помічника в організації театру Й. Гулейчука, виконавця ролі батька Васандо у виставі «Непросте» і Михайла в «Довбуші». Саме Й. Гулейчук організував у 1914 р. виїзд артистів і народних майстрів до Харкова.

У двох вертикальних вітринах – гуцульський чоловічий та жіночий верхній одяг. На окремому стенді представлено фотографії та фотокопії листівок поч. XX ст. із зображенням гуцулів з різними музичними інструментами, що репрезентують музичну культуру горян.

Ще один стенд розповідає про гастролі Гуцульського театру. Тут виставлені фотокопії статей з газети «Діло», «Станіславські вісти», «Неділя», листівки з краєвидами міст, де артисти побували з виставами. В експозиції представлено ряд групових фотографій учасників театру. На одній з них у центрі сидить хлопчина Іван Іллічук з Красноїлля, котрий читав неписьменним аматорам їхні ролі.

У 1933 р. театр було відновлено заходами вчителя М. Вахнюка та його однокласців В. Костенюка, І. Іллічука, В. Крамарука, І. Когутяка та ін. В експозиції представлені фотографії тогочасного колективу з жителями села, афіша, яка повідомляє, що 26 листопада 1933 р. в залі «Селянської спілки» Красноїлля йтиме вистава Гуцульського театру ім. Г. Хоткевича «Довбуш».

Вдруге Гуцульський театр відновлений у 1980-х рр. з ініціативи М. Дідушко та В. Сінітовича. У 2002 р. з нагоди 125-річного ювілею Г. Хоткевича за підтримки доньки драматурга Галини Хоткевич артисти їздили гастроллями на батьківщину славетного засновника театру у м. Харків.

У 2010 р. Володимир і Роман Сінітовичі видали книгу «Театральна перлина Гната Хоткевича», де зібрана історія цього унікального колективу від часу його заснування і до сьогодні.

Петро Арсенич, Зеновій Федунків

Городенківський краєзнавчий музей «Покуття»

м. Городенка,
вул. Т. Шевченка, 88.
Час роботи: 10.00–17.00,
обід: 13.00–14.00,
вихідний – понеділок.
Контактний телефон:
067-272-07-42

Один із наймолодших музеїв області, створений у серпні 2009 р. Розташований у колишньому Будинку вчителя – пам'ятці архітектури, відреставрованої і переданій для потреб музейної установи.

Під час підготовки до II обласного фестивалю «Покутські джерела» почалось активне наповнення експозиції закладу. Вчителі, працівники культури, ентузіасти-добровольці, етнографи долучилися до збору і систематизації експонатів. Зокрема, Василь Стецик передав інструменти «жидівської кухні». Також заклад отримав у дарунок люльку козацьких часів, кожухи, рідкісні книги.

На сьогодні кількох кімнатах музею зібрані предмети вжитку лише з Городенківщини, але найближчим часом дирекція планує поповнити фонд експонатами з

інших покутських районів, задля чого передбачається розширення музейної площі. В експозиції представлені копії історичних документів, предмети побуту, традиційний народний одяг, друковані видання. Музей постійно поповнюється новими експонатами. Тут проводяться благодійні акції, конференції, уроки народознавства.

Наталія Попадюк

Долинський краєзнавчий музей «Бойківщина» Тетяни та Омеляна Антоновичів

м. Долина,
вул. В. Чорновола, 2-а
Час роботи: без вихідних, 9.00–17.00,
п'ятниця – до 16.00.
Контактний телефон:
095-110-06-03

Музей «Бойківщина» заснований у 1998 р. за рішенням Долинської міської ради від 23 грудня 1997 р. Це перший на Прикарпатті заклад краєзнавчого спрямування, присвячений етнографічному регіону, котрий, незважаючи на свою яскраву самобутність і давню історію, досі цих пір порівняно мало досліджений і вивчений. Кілька років музей не мав відповідного приміщення.

Нова сторінка діяльності установи розпочалась у вересні 2003 р., коли завдяки всесвітньо відомій благодійній фундації Тетяни та Оме-

ляна Антоновичів зі США вона отримала для своїх потреб новий просторий будинок загальною площею понад 1000м². Урочисте відкриття оновленої експозиції відбулося 5 вересня 2003 р. і було приурочене I Всесвітньому бойківському фестивалю.

В музеї функціонують відділи природи, історії, етнографії та сакрального мистецтва. Серед експонатів – археологічні артефакти, знаряддя праці та побуту, традиційний бойківський одяг і вишивка. Тут зберігаються стародруки, історичні документи, що висвітлюють події з минулого краю, твори образотворчого українського народного мистецтва, а також ікони. До уваги відвідувачів – тематичні експозиції: «Оглядова», «Сім'я

Антоновичів», «Історія міста Долини», «Видатні люди Бойківщини», «Кам'яне диво Бойківщини», «Доктор Володимир Горбів», «Митці Долини», «З історії «Просвіти» Долини», «Природні ресурси Прикарпаття», «Флора і фауна Карпат» та ін.

Архітектуру минулого Бойківщини представляє макет-реконструкція бойківської хати – типової оселі місцевих жителів. До унікальних експонатів належать писанки, вишиті кольоровими нитками, колекція ляльок та сакральні пам'ятки XVI–XVIII ст.

Працівники музею, крім тематичних програм, пропонують екскурсійні маршрути до Гошівського монастиря – Мекки православних прочан та на Скелі Довбуша у Бубниці, які називають Карпатським Сфінксом.

Тетяна Сенів

Експонати музею

Музей народної творчості Михайла Струтинського

м. Косів, вул. Тиха, 1-а.

Час роботи: 9.00–18.00, обід: 13.00–14.00, вихідні – неділя, понеділок.

Контактний телефон: 097-342-07-72

Відкритий музей у вересні 2007 р. завдяки сприянню экс-президента України, любителя народного мистецтва В. А. Ющенка. Розміщений у Косівській школі мистецтв, займає два великі зали та коридор.

Експонати музею

Музейна експозиція складається з експонатів приватної колекції місцевого ентузіаста Михайла Струтинського, котрий подарував зібрані ним мистецькі раритети рідній громаді. Основою життя М. Струтинського було збирання предметів старовини – матеріальних свідчень унікальної історії та культури нашого народу.

У фондах закладу представлені твори народного мистецтва: побутові, образотворчі, декоративно-ужиткові. Найбільшу кількість серед експонатів становлять вишиванки народних майстринь Гуцульщини.

На базі музею проводяться уроки народознавства для школярів та студентів, майстер-класи, наукові конференції, фестини, які

організовує Косівський інститут декоративно-прикладного мистецтва ЛНАМ. Працівники займаються науково-дослідницькою роботою, відродженням обрядів, реконструкцією весільних традицій тощо. Музей є одним із навчально-методичних центрів гуцульського декоративно-прикладного мистецтва.

Романія Струтинська

Кутський історико-краєзнавчий музей

смт Кути Косівського району,
вул. Вічевий Майдан, 9.
Час роботи: 08.00–17.00,
обід: 12.00–13.00,
вихідні – субота, неділя.
Контактний телефон:
096-350-62-48

Історико-краєзнавчий музей у Кутах заснований в 2009 р. Косівською районною радою. Створений на основі родинної колекції О. Л. Німця. Музей розміщений у будинку місцевого самоврядування – ратуші, побудованій в XIX ст. Основний фонд налічує 1850 одиниць. Це переважно речові (200), декоративно-ужиткові (170), нумізматичні (424) предмети, а також давні світлини, книги, поштівки (1008). Займає площу 300 м², що дозволяє експонувати чималу частину музейного фонду.

Села Кути та Старі Кути ще у середині XIV ст. були відомими центрами гуцульської кераміки, де, крім посуду, виготовляли багато оригінальних речей спеціального (для розтирання маку, переноски води) та декоративного (дитячі іграшки, підсвічники, світильники тощо) призначення. Кутські гончарі виробляли для місцевих вірмен-емігрантів глечики з геометричними орнаментами кавказького типу. Унікальна експозиція зразків кутської кераміки є найбільшою цінністю музею.

Велике зацікавлення у відвідувачів закладу викликає виставка підручників та книг, укладених німецькою, польською та українською мовами, які використовувалися у містечку Кути. Серед них і навчальні посібники з першої в Косівському повіті початкової школи з німецькою мовою викладання, яку було відкрито у 1794 р. Також заслуговує на увагу експозиція грошових знаків різних років і держав.

Історія м. Кути тісно пов'язана з історією вірменської, єврейської та польської громад. Тут поховано ряд засновників хасидизму, 17 вересня 1939 р. в містечку відбувалося останнє засідання польського уряду II Речі Посполитої. Всі ці події відображені в експозиції.

Кутський історико-краєзнавчий музей проводить просвітницьку роботу серед учнівської та студентської молоді для виховання у душі героїчних традицій українського народу на основі правдиво відображених подій краю. Важливими засобами для цього є документи та матеріали, що розкривають визвольну боротьбу Січових стрільців, членів ОУН та вояків УПА. Музей тісно співпрацює з такими громадськими організаціями, як товариство «Просвіта» та Союз українок, спільно проводячи відзначення Шевченківських днів, державних пам'ятних дат, ювілеїв видатних українських діячів науки і культури.

Давня і сучасна кутська кераміка

Колекція старих часописів

Музей-садиба Патріарха Київського та всієї Руси-України Володимира

с. Хімчин Косівського району,
присілок Гвізд, вул. В. Романюка, 10.
Час роботи: середа – неділя: 10.00–19.00,
обід: 13.00–14.00,
вихідні – понеділок, вівторок.
Контактні телефони: (03478) 2-73-22; 2-73-19

Музей-садиба блаженнійшої пам'яті Патріарха Київського та всієї Руси-України Володимира – один із найважливіших сакральних осередків туристичної Косівщини. Створений з ініціативи місцевої громади за рішенням Хімчинської сільської ради від 11 вересня 2002 р.

Володимир (світське ім'я – Романюк Василь Омелянович; 1925, с. Хімчин – 1995, м. Київ) – Патріарх Київський та всієї Руси-України УПЦ КП (1993–1995), релігійний та громадський діяч, активний учасник правозахисного руху, член Гельсінської спілки (з 1979), автор публіцистичних і богословських творів. Закінчив Вищі богословські курси в Івано-Франківську та Московську духовну семінарію. 17 років свого життя провів у радянських концтаборах – в юності за належність до ОУН, а потім за непохитну громадянську позицію та правозахисну діяльність. У 1976 на засланні офіційно відмовився від громадянства СРСР і оголосив про перехід до УАПЦ. У 1980-х рр. виїхав за кордон, служив у парафіях УАПЦ, займався літературною працею та виступав з лекціями в Канаді, США, Англії. В Україну повернувся у 1990 р., тут пройшов шлях від єпископа Ужгородського і Виноградівського УАПЦ до Предстоятеля УПЦ КП.

29 вересня 2002 р. в рамках святкування XII Міжнародного гуцульського фестивалю, що проводився на Косівщині, відбулося урочисте відкриття

музею-садиби Патріарха Володимира. Чин освячення провели ієрархи і духовенство УАПЦ і УПЦ КП, що символізувало готовність до об'єднання двох гілок українського православ'я, до якого впродовж свого життя закликав Патріарх.

Стара хата Патріарха розвалилася, тому музей відкрили у новому приміщенні.

Будинок споруджений силами місцевої громади на кошти Косівської райдержадміністрації та пожертви добродійців. Експозиція розміщена у двох кімнатах і відтворює родинний побут сім'ї Романюків. Інтер'єр споруди переносить відвідувачів у часи дитинства і юності Василя. У першій кімнаті зібрано родинні речі сім'ї Романюків: стіл, канапи, дитяча колиска, скриня, стілець, постіль, жердка з виробами ткацтва, куделя, мисник з керамічним посудом, горщики і вироби з дерева, родинні фото та ікони.

У другій кімнаті на полицях міститься експозиція за періодами життя Патріарха: висвячення у священники й служіння на парафіях Косівщини, заслання, еміграція в Канаді, «від єпископа до Патріарха», період Патріаршества, увіковічення пам'яті.

У музеї зберігаються численні світлини, документи, статті, листи, довідки, відеофільми і записи промов Патріарха, книги, особисті речі (облачення, патріарший жезл, одяг, фелони, власне Євангеліє, ікони). До фондової збірки належать також церковна атрибутика, духовна література, портрети Предстоятеля УПЦ КП, виконані художниками Прикарпаття, старовинні образи. На території закладу зведено капличку для церковних відправ.

За період функціонування музей провів ряд культурно-масових заходів, серед яких: вшанування 10-ї річниці від дня смерті Святійшого Патріарха (14 липня 2005 р.), наукова конференція в Народному домі с. Хімчин, присвячена життю і діяльності Патріарха Володимира, виставка творів сакрального мистецтва майстрів з Івано-Франківська. З нагоди відзначення 80-річчя від дня народження Патріарха організовано пересувну виставку музейних експонатів до Львівського музею історії релігії.

Музей працює в таких напрямках: культурно-освітня, наукова, пошукова, видавнича й експозиційна діяльність.

Інтер'єр музею

смт Рожнятів,
вул. Січових Стрільців, 12/1.
Час роботи: 8:00–17:00,
обід: 12:00–13:00.
Вихідні – субота і неділя.
Контактні телефони:
(03474) 2-06-32 (після 17:00),
050-776-82-39

Рожнятівський краєзнавчий музей «Бойківщина»

Музей відкритий у 2004 р. під час святкування на Рожнятівщині II Міжнародного фестивалю «Бойківська ватра». Розташований у старовинному будинку, який спорудив на поч. ХХ ст. український вельможа граф Думка. За радянських часів у будівлі містився суд, а потім – музей художника Володимира Харченка.

Експозиція музею

Тепер тут зберігається частина колекції картин митця.

Експозиція знайомить відвідувачів з історією краю, народним побутово-ужитковим та сакральним мистецтвом бойків, життям видатних людей. Всі експонати розміщені у трьох залах.

Перший зал розповідає про історію Рожнятівщини від II–V ст. нашої ери і до сьогодні. Весь матеріал згруповано на стендах.

Другий зал презентує розмаїття бойківського народного мистецтва, у якому чільне місце займають ткацтво та вишивка. Значний інтерес викликає духовний куток, де розміщені три дерев'яні скульптури святих, образ св. Василя Великого від іконостаса, а також лик ангела – усе це вціліло під час знищення в 1970-х рр. рознятівського костюлу, датованого 1703 р.

У третьому залі зібрана чудова колекція бойківських глечиків (понад 90 шт.). Щороку заклад відвідують групи туристів, школярів і студентів, місцеві поціновувачі історії та закордонні гості. При музеї від 2011 р. функціонує Туристично-інформаційний центр «Рожнятівщина».

Наталія Шайко

м. Снятин,
вул. Воєводи Коснятина, 48-с
Час роботи:
10.00–17.00,
вихідний – понеділок.
Контактний телефон:
(03476)2-20-32

Художньо-меморіальний музей Василя Касіяна

Відкритий у 1982 р. як філія Івано-Франківського художнього музею для вшанування пам'яті відомого уродженця Снятинщини, художника, графіка, мистецтвознавця, педагога В. Касіяна.

Касіян Василь Ілліч (1896–1976) – народний художник СРСР, заслужений діяч мистецтв УРСР, дійсний член Академії мистецтв СРСР та архітектури УРСР, лауреат Шевченківської премії та Державної премії УРСР у галузі науки і техніки, професор, голова правління Спілки художників.

12 січня 2005 р. розпочалась нова сторінка в житті закладу: Снятинська районна рада прийняла рішення про створення самостійного музею, який набув статусу юридичної особи.

Експозиція музею розташована в п'яти кімнатах. У трьох розповідається про життєвий і творчий шлях митця, у двох розміщені його графічні твори, а також роботи снятинських, косівських, івано-франківських, чернівецьких, львівських художників. Тепер у музеї зберігається 1755 одиниць основного та 1063 одиниць допоміжного фондів.

У одному із залів експонується фото італійського містечка Кассіно, в якому В. Касіян під час Першої світової війни потрапив у полон. Є й чимало інших світлин, на яких зображені Празька академія мистецтв (тут митець здобував освіту), сам юнак у студентський період, портрет і майстерня його викладача професора Макса Швабінського. У вітрині виставлено книги М. Швабінського та листівки – дар академії при створенні закладу.

В музеї представлені репродукції творів художника празького періоду (1920–1926 рр.), також подаровані академією мистецтв: «Бездомні робітники» (1925), «Чорнороб» (1924), «Перепочинок» (1925), «Портрет гуцула з квіткою» (1924). Цей період був одним з найяскравіших у творчості В. Касіяна, приніс йому європейське визнання і утвердження професійної майстерності. Після повернення в Україну митець розпочав педагогічну роботу на посаді професора Київського художнього інституту.

Експозиція другої кімнати знайомить відвідувачів із життям і творчістю В. Касіяна у воєнні та післявоєнні роки. Тут містяться запрошення на ювілейні виставки його творів; листи. На стендах бачимо фотографії з науковцями О. Федоруком та Д. Степовиком, будинок, у якому жив і працював митець, Київський художній інститут. Викладацькій роботі В. Касіяна віддав майже 50 років свого життя і заслужив велику пошану і любов студентів.

Увагу відвідувачів привертає ліноритний станок, за допомогою якого художник виконував свої ліногравюрні роботи. Збереглася величезна спадщина, що налічує понад 10 тис. творів: ліноритів, дереворитів, офортів, ілюстрацій до творів класиків української літератури.

Помер художник у Києві 26 червня 1976 р. В експозиції музею на фотографіях зафіксовано прощання з видатним художником його рідних, друзів та знайомих. В шафі зберігаються особисті речі Касіяна: пальто, шапка, шарф, вишита сорочка. Привертає увагу бюст митця, виконаний з оргскла (1972, скульптор – Л. Кулябко-Корецька).

У решті кімнат представлені оригінальні графічні твори художника. У вітринах містяться інструменти і матеріали для роботи по дереву і металу.

У наступній вітрині – книги, які ілюстрував та оформляв художник: «Тарасові шляхи» О. Іваненко, «В бур'янах» С. Васильченка, «Олівець», «Ріпник» І. Франка, «Кобзар» Т. Шевченка та ін.

Основними напрямками діяльності закладу є комплектування, облік, інвентаризація та зберігання фондів, формування і презентація тематичних експозицій, екскурсійне обслуговування відвідувачів. При музеї діє бібліотека довідкової і художньої літератури.

Людмила Бушовецька

Інтер'єр першого залу

Інструменти художника

*м. Снятин,
вул. Т. Шевченка, 101.
Час роботи: 10.00–18.00,
вихідний – понеділок.
Контактний телефон:
(03476) 2-14-48*

Літературно-меморіальний музей Марка Черемшини

Музей відкритий 17 липня 1949 р. в будинку, де у 1912–1927 рр. жив письменник Марко Черемшина (справжнє ім'я – Іван Семанюк). Засновником та директором закладу впродовж 25 років була його дружина Наталя.

Експозиції розміщені в семи кімнатах, дві з них меморіальні – робочий кабінет і вітальня. В чотирьох приміщеннях розкрито життєвий і творчий шлях письменника. Тут представлені особисті речі Марка Черемшини, книги з його бібліотеки, рукописи, предмети побуту, спогади сучасників, фотографії та документи.

Особливо цікавим є робочий кабінет І. Семанюка, який вражає скромністю і простою. На звичайному письмовому столі, купленому в Делятині під час адвокатської практики в 1906–1912 рр., – письмове приладдя, чорнильниця у формі капелюха, попільничка з корала, скульптура Мефістофеля – пам'ятка з Відня, газова лампа. У кутку, на вішалці, – особисті речі письменника – капелюх і парасоля. На стінах – керамічні тарілки й картини.

Одна з кімнат музею

У фондах музею зберігаються літературно-критичні матеріали та фотоілюстрації до творів Марка Черемшини. Загальна кількість музейних експонатів – понад 4 тис.

В окремому залі постійно експонуються виставки народних умільців, художників, колекціонерів Покутського краю. З 1999 р. в музеї щороку відбувається вручення літературно-мистецької премії ім. Марка Черемшини.

Руслана Кіреєва

с. Русів Снятинського району,
вул. В. Стефаніка, 20.
Час роботи: вівторок – неділя,
10.00–18.00,
вихідний – понеділок.
Контактний телефон:
(03476) 3-52-26

Літературно-меморіальний музей Василя Стефаніка

Робочий кабінет В. Стефаніка

Музей відкритий за постановою Ради народних комісарів УРСР від 18 травня 1941 р. Міститься у будинку, де з 1910 до 1936 р. проживав видатний новеліст В. Стефанік. Під час II Світової війни заклад не функціонував, а в 1944 р. знову відчинив двері для відвідувачів. Його директором став син письменника Кирило Стефанік.

Меморіальна частина експозиції розміщена в трьох кімнатах. Одну з них займає робочий кабінет В. Стефаніка. В ньому – стіл-бюро та інші меблі, одяг, портрет письменника (художник – І. Труш), фотографія учасників відкриття пам'ятника І. Котляревському в Полтаві.

У 1991 р. експозицію, яка висвітлює життєвий і творчий шлях відомого русівчанина та вшанування його пам'яті, розгорнуто в окремому пристосованому будинку на вулиці Мигалія, 10. Тут представлено перші публікації та видання творів В. Стефаніка, ілюстрації до новел, фотографії і привітання з нагоди відкриття музею, святкування ювілейних дат тощо.

В музеї зберігається близько 3000 одиниць основного та допоміжного фондів. Переважають матеріали на паперовій основі: рукописи новел, листи письменника, прижиттєві видання творів, фотографії, художні роботи до новел.

Сьогодні музей В. Стефаніка – це не тільки скарбниця і гордість Покуття, а й джерело витоків української культури. Протягом всієї своєї діяльності його працівники ведуть пошукову, науково-дослідницьку та просвітницьку роботу. За роки функціонування заклад відвідали сотні тисяч людей з різних регіонів України і зарубіжжя.

Марія Косменко

Музей імені родини Марчаків

с. Середній Угринів Калуського району,
вул. Т. Шевченка, 123, 2-й поверх
Час роботи: вівторок – п'ятниця,
12.00–16.00.
Контактні телефони:
099-313-82-65, 067-343-03-97

Макет повстанської криївки

Музей заснований за рішенням сільської ради з ініціативи місцевої громадської організації «Бандерівське земляцтво» у 2003 р., з нагоди 400-річчя від першої письмової згадки про село. Спочатку було відкрито етнографічну кімнату-музей у приміщенні Народного дому на вул. Шевченка, 123, де зібрано різний реманент, начиння, вишивані

рушники, серветки, сорочки та інші сімейні реліквії багатьох поколінь угринівців.

У 2008 р. за участі сільських голів зі споріднених сіл – Угриновів Львівської та Тернопільської областей, а також Тисменицького і Рожнятівського районів Івано-Франківської області – відбулось урочисте відкриття першої експозиції музею, сформованої на основі матеріалів, зібраних у Старому і Середньому Угриновах, а також під час «Угринівських фестин». Тут представлено рідкісні світлини, документи, церковні атрибути та ін.

Музей носить ім'я родини Марчаків на честь багаторічного пароха місцевої церкви о. Володимира та його синів Романа і Василя, котрі своєю діяльністю зробили село національно свідомим і згодом прославили Середній Угринів далеко за межами Прикарпаття.

Володимир Марчак (1884, с. Біла Стрийського повіту – 1942, с. Нинів Долішній Стрийського повіту) – священник УГКЦ. Закінчив духовну академію у Римі. Був парохом сіл Баличі та Гірне на Стрийщині (1907–1910) і Середнього Угринова (1910–1935), чимало зробив для розвитку села. Підтримував тісні зв'язки з родиною о. Андрія Бандери.

Василь Марчак (1909, с. Баличі Стрийського повіту) – громадський діяч. Закінчив Львівську гімназію. Засновник і диригент сільських хорів, молодіжних товариств при читальнях «Просвіти» в Середньому Угринові (1928–1935) та Ниніві Долішньому (1936–1939). У 1939–1941 рр. був на вишколі ОУН у Кракові. Доброволець української Дивізії «Галичина». Згодом емігрував до Німеччини, а далі у США. Соліст українського хору в Детройті, активіст місцевої громади УГКЦ.

Роман Марчак (*Моргун*; 1912, с. Середній Угринів – березень 1942, м. Житомир) – обласний провідник ОУН Житомирщини. З юних років брав участь у роботі читальні «Просвіти», член товариства «Луг», Пласту, ОУН. Закінчив курс торгівельної школи у Львові. За націоналістичну діяльність відбув два роки ув'язнення у польській тюрмі в Березі-Картузькій. У 1940 р. вступив на юридичний факультет Львівського університету, але невдовзі мусив перейти на нелегальне становище. Член Північної похідної групи ОУН (1941 р.). Загинув при спробі втечі під час арешту гестапівцями. За участю музею підготовлено й проведено ряд культурно-масових заходів на пошану визначних земляків, зібрано й опубліковано матеріали з історії «Угриновії», видано кілька випусків «Угринівського Літопису», розроблено символіку громади (герб, прапор, гімн), зареєстровано наявні на території сіл пам'ятки та визначні місця, ведеться робота з їхньої популяризації.

Експозиція музею

с. Саджава
Богородчанського району.
Час роботи:
за домовленістю.
Контактний телефон:
(03471) 3-72-34

Народний музей етнографії й побуту села Саджава

Створений у 1989 р. директором Саджавської ЗОШ I–III ступенів Василем Морозом. Тепер розміщений у дев'ятьох кімнатах і нараховує понад три тисячі унікальних експонатів, зібраних у селі. Експозиція музею включає такі розділи: історія виникнення села та етимологія його назви, походження прізвищ жителів Саджави, інтер'єр житла кін. XIX – поч. XX ст., землеробська техніка, їжа селян, промисли, побутові та сакральні речі.

Велике зацікавлення у відвідувачів викликають документи, завірені давніми місцевими гербовими печатками. На збереженому в документі 1898 р. відтиску видно хлопчика з сопілкою, дві ластівки і кілька дерев, що символізують сади, від яких пішла назва села. Печатка часів польського панування містить слова «Уряд гміни Саджава» і зображення сільськогосподарського реманенту: плуга, коси, граблів.

В одному із залів музею розміщено старовинні знаряддя праці: ціп, ступу, жорна, дерев'яний плуг і борони, млинок для віяння зерна. Збоку – тогочасні столярний і токарний верстати, різноманітні інструменти, що застосовувались у столярстві, різьбярстві, бондарстві, токарстві, ложкарстві. Ще далі – прядильне і ткацьке устаткування, зразки жіночого, дівочого, чоловічого та дитячого одягу, а також взуття: постолі зі свинячої шкіри, ходаки, «деревленники», «соломленники», чоловічі та жіночі чоботи. Привертають увагу цікаві зразки речей домашнього вжитку: коновка, в

Експозиція музею

Експозиція музею

якій носили воду, діжа для тіста, дійниця, масельничка для виготовлення масла, великий цебер, у якому селяни милися.

В іншому залі відтворено інтер'єр житлової кімнати. Тут є і солом'яна постіль, і піч, і велика скриня зі святковим одягом або з вином, і незвично довгий стіл, за яким одночасно могла розміститися вся селянська родина.

Серед розмаїття експозицій привертають увагу дбайливо збережені музичні інструменти: сопілка, скрипка, цимбали, бубон, ситко, мандоліна, бандура, гітара, губна гармошка, гармонія, баян, а також перше місцеве радіо та грамофон.

У наступних залах експонати і свідчення датовані ближчими до сучасності роками. Тут представлені матеріали про культурно-освітній розвиток села: читанка й інші підручники початку ХХ ст.; свідоцтва про освіту, видані за часів панування Австрії, Польщі та німецької окупації; оригінальний значок «Обжинки в Саджаві, 1936 рік», випущений з нагоди великого повітового свята. Тут також зібрані групові світлини всіх випусків Саджавської середньої школи.

Відвідувачі можуть побачити рушники, датовані кінцем ХІХ ст., корито кін. ХVІІІ ст., ходаки 1879 р., змайстровану в 1900 р. дитячу колиску, двері 1840 р., а також різьблений хрест, виготовлений у 1516 р. – один з найцінніших і найдавніших експонатів закладу.

Цікаві спогади старожилів, зібрані й систематизовані матеріали про одяг, вишивку, їжу жителів Саджави, старовинні свята, звичаї та обряди (зокрема, весілля), колядки і щедрівки, оформлені у відповідних альбомах, записані на дисках, відео- й аудіокасетах.

У 1996 р. культурно-освітньому закладові присвоєно звання народно-го. За час його існування тут побувало понад 10 тисяч відвідувачів. Серед них – жителі всіх без винятку областей України, в тому числі й АР Крим, а також громадяни багатьох країн світу: США, Канади, Німеччини, Англії, Індії, Італії, Австрії, Молдови, Чехії, Словенії, Росії, Польщі.

Василь Мороз, Зеновій Федунків

Краєзнавчий музей села Клубівці

с. Клубівці Тисменицького району,

вул. Стародорожна, 10.

Час роботи: вівторок – субота, 10.00.–17.00.

Контактні телефони:

(03436) 3-17-32 (дом.),

3-17-01(сільська рада).

Експозиція музею

Музей відкритий 22 серпня 2010 р. з ініціативи місцевого краєзнавця, лауреата районної премії ім. Р. Федоріва Йосипа Карпіва. До заснування закладу в селі діяв краєзнавчий куток, облаштований у приміщенні школи.

Експозиція закладу має до двох тисяч експонатів, які ознайомлюють з історією краю, його традиціями. Це унікальні знахідки з далекого минулого, витвори людських рук, духовні та родинні реліквії. Серед експозицій музею – вирощування і виготовлення в домашніх умовах хліба, виробництво тканин, освіта, культура, вишивка, гончарство, жителі села. Чільне місце поміж експонатів займає плуг з дерев'яною основою, який близько п'ятдесяти років пролежав у землі. Під час примусової колективізації у кінці 1940-х рр. житель Клубівців закопав його в землю. У 90-х рр., після розвалу СРСР, плуг викопали.

Музей займає чотири кімнати. У першій представлені археологічні знахідки, картини живопису, вишиті образи і портрети, старовинні документи, нагороди. У другій кімнаті розміщені знаряддя для виготовлення хліба, тканин, зразки давнього одягу, вишивка, побутові речі (горщики, макітри, ложки, миски тощо), вироби Кутищенського склозаводу. У третій кімнаті представлені: освіта і просвіта села (шкільне приладдя, фотографії, газети, давні підручники для початкових класів, документи), відомості про борців за незалежність України, монети, краєзнавчі значки, старі конверти, марки, книги, дисертації односельців, рушники. Четверта кімната вміщує шевські інструменти і старе взуття, радянські підручники для 5–10 класів, книги про історію сіл району, давні образи.

Народний краєзнавчий музей ім. Ю. Целевича в с. Павлівка

с. Павлівка Тисменицького району,
вул. Когуча, 4.

Час роботи: вівторок – середа.

Контактний телефон:

(03436) 4-72-21

У 1993 р. з нагоди відзначення 150-річчя від дня народження історика, етнографа, фольклориста Юліана Андрійовича Целевича (1843–1892) при Павлівській ЗОШ I–III ст. було створено кімнату-музей, названу його іменем. У листопаді 2006 р. відбулося відкриття краєзнавчого музею ім. Ю. Целевича, а у вересні 2007 р. йому присвоєно звання народного.

Меморіальна дошка
Ю. Целевичу

Музей розміщений у трьох кімнатах. Має п'ять відділів: «З історії с. Павлівки», «Вони боролися за волю України», «Громадська, наукова і педагогічна діяльність Ю. Целевича», «Мистецтво і побут павлівчан», «Павлівчани в Помаранчевій революції».

В музеї представлені археологічні знахідки доби неоліту, трипільської та комарівської культур, писемні джерела, а також спогади старожилів. Багата експозиція про побут і мистецтво місцевих жителів. Одна з кімнат пристосована для проведення уроків, конференцій, зустрічей.

Народний музей «Краєзнавець» в с. Слобідка

Давні глеки

с. Слобідка

Тисменицького району,
вул. Незалежності, 3.

Час роботи: понеділок –
п'ятниця.

Контактний телефон:

(03436) 35-2-35.

Народний краєзнавчий музей було зареєстровано як громадську організацію 17 січня 2006 р. Розташований у приміщенні Слобідської ЗОШ I–II ст. Кількість предметів основного фонду становить 850 одиниць. В музеї зберігаються речі з історії села різних періодів, археологічні знахідки, старі й сучасні фотографії. Серед експонатів привертають увагу вишивки, сорочки, давні національні костюми, ткацький верстат, знайдені на території села кремнієві ножі, речі кам'яного віку тощо.

Найцікавішою колекцією є чимале зібрання люльок. Також тут представлена картотека лікувальних рослин з інформацією про них.

Інтер'єр музею

м. Тисмениця,
вул. К. Левицького, 4.
Час роботи:
10.00–19.00,
вихідний – понеділок.
Контактний телефон:
(03436) 2-31-39

Народний музей історії Тисмениці ім. Степана Гаврилюка

Макет оселі давніх кушнірів

отримав звання народного, а наступного року йому присвоєно ім'я засновника С. Гаврилюка.

Музей має у своєму розпорядженні три зали, розташовані на першому поверсі, загальною площею 150 м². Оскільки Тисмениця є центром кушнірства, то велика частина експозиції присвячена саме цьому ремеслу. Увагу відвідувачів привертає макет кушнірської хати, де вся родина займалася пошиттям кожухів. Окремо представлено основні знаряддя для вичинки шкір, а також шевські інструменти. Цікавими будуть фотокопії пов'язаних з кушнірством документів, оригінали свідочств про навчання у майстрів цієї справи. Ряд стендів висвітлюють роботу ВАТ «Хутрофірма «Тисмениця» та СП «Тикаферлюкс».

Виставлений в одному із залів макет дасть можливість побачити вигляд центру міста на поч. ХХ ст. Тут є й церкви, костьоли, синагоги та інші

Музей відкрито 24 серпня 1996 р. в приміщенні колишньої чоловічої школи (до 1993). Заснований з ініціативи та за підтримки НРУ, безпосередньо його створенням займався вчитель-пенсіонер Степан Васильович Гаврилюк, котрий і став першим директором.

У 2002 р. заклад

будівлі, які не збереглися до наших днів. Експонується в музеї й невелика колекція археологічних знахідок.

Ще на початку ХХ ст. населення Тисмениці складалося з 1/3 міщан і 2/3 рільників. Вони мали власні традиції в побуті, відрізнялися й одягом. Цікавою для відвідувачів буде експозиція народного (рільничого) місцевого одягу. Це оксамитові або шалінові (вовняні) шнурівки (приталені безрукавки), фігурно оздоблені чорною тасьмою; плюшеві кацавейки (приталені жакети), шалінові та шовкові хустки. Доповненням до цієї колекції є речі хатнього вжитку та сільськогосподарські знаряддя.

Тисмениця може по праву пишатися й своїми уродженцями. Це, зокрема, церковний діяч, засновник Манявського скиту Іов Княгиницький, літератор і педагог Кость Горбаль, перший голова уряду ЗУНР Кость Левицький. Про цих особистостей, а також розвиток культурно-освітніх товариств міста і трагічну долю борців за незалежну Україну можна довідатися з експозиції.

Окремий зал відведено для представлення різноманітних виставок.

У планах музею – подальше дослідження історії міста з якнайширшою популяризацією результатів роботи.

Макет центру міста в експозиції музею

Етнографічні експонати

Експозиція музею

сmt Езупіль
Тисменицького району,
вул. Січових Стрільців, 63.
Час роботи:
10.00–19.00,
вихідний – понеділок.
Контактний телефон:
(03436) 5-12-16 (сільська рада)

Краєзнавчий музей Езуполя

Інтер'єр музею

Етнографічні експонати

відвідувачам історію сmt Езупіль. Серед експонатів представлені предмети, які мають історичну й мистецьку цінність: цимбали сторічної давності, старовинний хрест та ікона, подарована о. М. Сімкайлом при освяченні музею.

Історико-краєзнавчий музей с. Сільця

с. Сілець Тисменицького району,
вул. Д. Зузука, 2.
Час роботи:
понеділок – п'ятниця.
Контактний телефон:
(03436) 5-12-62

Історико-краєзнавчий музей відкритий 24 жовтня 2003 р. на базі шкільного музею етнографії, котрий функціонував з 1991 р. Розташований у приміщенні школи на другому поверсі. Займає площу 112 м², загальна кількість експонатів – 1136.

Музей має три зали: історичний, етнографічний і зал духовності. У першому з них відтворена історія села Сільця, участь місцевих жителів у національно-визвольних рухах, діяльність школи та просвітніх товариств. У залі етнографії експонуються зразки одягу, вишивки, побутові речі минулих часів. У залі духовності представлені цікаві факти про спорудження сільської церкви та каплиць, інформація про місцевих священиків, кілька речей релігійного змісту. В музеї зібрані відомості про перебування у селі Івана Франка та о. Володимира Озаркевича, матеріали про відомих уродженців Сільця та їхню діяльність, багато старих фотографій.

Музей відіграє велику роль у національно-патріотичному вихованні підрастаючого покоління. Мета установи у першу чергу полягає в залучення учнів школи до вивчення та збереження історико-культурної спадщини народу.

Експонати етнографічного залу

Експозиція залу духовності

Музей караїмської історії та культури

м. Галич, майдан Різдва, 33.

Час роботи: 10.00-17.00,

обід: 13.00-14.00,

без вихідних.

Контактний телефон:

(03431) 2-31-05

Музей караїмської історії та культури відкритий 4 листопада 2004 р. у будинку, де проживала караїмка А. Козуліна (Абрагамович). Він є філією державного заповідника «Давній Галич», висвітлює історію, релігію і традиції місцевої караїмської громади.

У Галичі караїми поселилися ще в серед. XII ст. Вони також проживали у передмісті за р. Луквою (тепер с. Залуква). За умовами договору, укладеного між ханом Батием і галицьким князем Данилом, сто караїмських родин переселилися з Криму до Галича для ведення торгівлі між Сходом і Галицьким князівством. На поч. XV ст. у місті налічувалось бл. 400 караїмів. У XVII ст. їх було 120, у кін. XVIII ст. – 192, на поч. XX ст. – 230. У перші роки Другої світової війни в Галичі проживали 122 представники цього етносу, після її закінчення залишилася невелика спільнота. Під час німецької окупації гітлерівці не переслідували караїмів так, як євреїв, знаючи, що вони є етнічною групою хозарів. Після відновлення радянської влади та підписання договору про репатріацію багато караїмів, особливо молодих, переселилися до Польщі та інших країн. У 2000 р. караїми Галича в складі восьми осіб увійшли до Всеукраїнської асоціації кримських караїмів «Кримкарайлар» як Галицька територіальна громада. Про історію цього етносу в місті нагадують Караїмська вулиця і караїмський цвинтар у с. Залукві.

Ідея створення музею виникла ще наприкінці 1990-х рр. У 2000 р. було придбано караїмський житловий будинок у центрі міста. В 2001 р. розро-

Інтер'єр житла караїмів

Експозиція музею

блено концепцію та ескізи реставрації, пристосування споруди для музейних потреб (автори І. Юрченко, О. Береговський).

З 2001 р. розпочато реставраційно-ремонтні роботи. За активної участі членів громади, особливо її тодішньої голови Я. Єшвович, велися пошук та придбання речей для музейних фондів. Значну частину предметів, серед яких – пергаментний сувій Тори (кін. XVIII ст.), молитовні рукописні книги, деталі інтер'єру галицької кенаси (караїмського храму), караїмську періодику, багаті архівні матеріали, Я. Єшвович та А. Зарахович передали до музею безкоштовно.

Експозиція закладу розміщена в чотирьох кімнатах з різним тематичним спрямуванням. Колекція налічує бл. 3000 експонатів, які зберігаються у фондосховищі та експонуються в музеї. В одній з кімнат на першому поверсі представлені інтер'єр житла, одяг, вишивка, побутові речі караїмів, в іншій – сакральні цінності: менори (XX ст.), релігійні книги, одна з яких видана у Венеції 1528 р.; мезуза – молитва-оберіг, яку вішали при вході в житло; печатка газана, штемпель кенаси (XIX ст.). Також тут розміщені пам'ятна книжка з караїмського храму, в якій від 1926 р. відвідувачі записували свої враження про нього, караїмські календарі та світлини кенас у Галичі, Луцьку, на Кримському півострові.

На другому поверсі у вітринах однієї з кімнат експонуються привілеї, надані караїмам королями, давні карти Галича з позначенням Караїмської вулиці, матеріали про демографію громади. Цікавими експонатами є старі ліхтарі для освітлення вулиць, газові ліхтарні, макет караїмської хати. В інших приміщеннях привертають увагу світлини відомих караїмських родин, свідоцтва про народження, шлюб, шкільну освіту, різні посвідчення та інші особисті документи членів громади. Тут представлено російсько-караїмський словник та караїмські періодичні видання. Крім того, у музеї є чимало речей, які безпосередньо пов'язані з караїмськими обрядами, частково ілюструють підготовку до святкування Пасхи.

Іванна Лотоцька

Музей історії давнього Галича

с. Кринос Галицького району.

Час роботи: 9.00–18.00, без вихідних.

Контактний телефон: (03431) 3-15-16

Музей розташований у митрополичих палатах – пам'ятці архітектури поч. XIX ст., яка свого часу була літньою резиденцією митрополитів Антіна Ангеловича, Михайла Левицького, Андрея Шептицького та ін. Відкритий 5 червня 1960 р. як філіал Станіславського краєзнавчого музею під назвою «Давній Галич». Сюди з каплиці св. Василя перенесли експонати археологічного музею, започаткованого ще в 1938 р. першовідкривачем Успенського собору, доктором археології Я. Пастернаком та митрополитом А. Шептицьким. У 1994 р. увійшов до складу Національного заповідника «Давній Галич».

Експозиція музею ілюструє долітописний та княжий періоди історії Галича, міститься у семи залах першого поверху. В перших двох представлені археологічні знахідки лінійно-стрічкової, трипільської, шнурової, тшинецько-комарівської, голіградської, липецької, черняхівської та інших культур. Це різноманітні знаряддя праці (скребла, пластини, відбійники, різці, проколки, кістяні гачки, рогові мотики), фрагменти посуду, поховальні урни тощо.

Знахідки тшинецько-комарівської культури

Посуд липицької культури

Серед експозиційних колекцій княжого періоду давнього Галича привертає увагу зброя, а саме меч невідомого князя, наконечники стріл, бойові сокири, kindжал, списи; а також ювелірні вироби місцевих ремісників, енкалпіони, предмети побуту та ін. У центрі п'ятого залу музею міститься макет княжого Галича, який виготовили співробітники Львівського інституту «Укрзахідпроектреставрація» у 1988 р.

Особливу цінність мають кам'яні блоки зі стін літописного Успенського собору із залишками фрескового розпису, капітелі з оздобою, різьб лене каміння, антропоморфна маска, які свідчать про високі здобутки тогочасної галицької архітектурної школи. Експонуються керамічні плитки із зображенням грифонів, драконів, птахів-павичів; стилоси-писала, привісні печатки, гравюри, що демонструють рівень розвитку писемності у княжому Галичі.

Кам'яні блоки Успенського собору

На другому поверсі будинку розміщена експозиція, присвячена історії Галицького релігійного центру. Тут представлені Львівське Євангеліє 1670 р., священничий одяг, ікони і статуї, пов'язані із сакральним мистецтвом Галичини, фрагмент іконостаса, дерев'яні патериця, кивот і хрест із розп'яттям, датовані XVIII ст. Найбільшим раритетом музею є оригінальний срібний жезл митрополита А. Шептицького, яким свого часу користувалися владика Павло Василик та Софрон Мудрий.

Іванна Лотоцька

Музей етнографії

*с. Крилос Галицького району,
вул. Галицька.*

Час роботи: 9.00–18.00, без вихідних.

Контактний телефон: (03431) 3-12-42

Музей етнографії – це єдиний на Івано-Франківщині музей просто неба. Заснований у 1979 р. з ініціативи Товариства охорони пам'яток історії та культури за постановою Івано-Франківської обласної ради як регіональний музей пам'яток народної культури. У 1981 р. почався підбір експонатів.

Велику організаційну роботу у його створенні провели перший директор Івано-Франківського краєзнавчого музею О. Синиця, історики-краєзнавці П. Арсенич, М. Паньків та ін. Науково-проектну документацію розробив Львівський інститут «Укрзахідпроектреставрація» (автори – І. Могитич, З. Соколовський). Спочатку скансен існував на правах відділу Івано-Франківського краєзнавчого музею, а з 1986 р. став самостійним закладом. У листопаді 1994 р. увійшов до складу Національного заповідника «Давній Галич». До 2015 р. носив назву Музей народної архітектури і побуту Прикарпаття.

Музей зберігає і відтворює кращі взірці народної архітектури, предмети побуту та знаряддя виробництва, передає повну картину життя карпатського села у давні часи. Розміщення експозиційних секторів дає можливість оглянути його окремими частинами. Споруди переважно представлені як зразки житла прикарпатців кін. XVIII – поч. XX ст. Вони характеризують

минуле краю, місцеві будівельні традиції, їхню самобутність. На основі старовинних будинків можна простежити етапи розвитку українського народного зодчества, його зв'язки з культурами інших етнічних груп.

На площі 6,9 га розміщені типові пам'ятки народної архітектури чотирьох етнографічних районів Прикарпаття: Бойківщини, Гуцульщини, Опілля та Покуття. Бойківщину відтворює традиційна курна хата 1878 р., перевезена із с. Поляниці Долинського р-ну. Гуцульщина представлена двома граждами, збудованими наприкінці XIX ст. у с. Устеріках Верховинського р-ну, і типовою гуцульською хатою 1940-х рр. із смт Ворохти Яремківської міськради. Опілля репрезентує садиба, що

включає трикамерний житловий будинок середини XIX ст. і стодолю кін. XIX ст. (перевезені із с. Вікторова Галицького р-ну), а також дерев'яна церква Всіх Святих поч. XX ст. із с. Поплавників Галицького р-ну, яка відзначається своєрідною архітектурою, наближе-

Бойківська курна хата кін. XIX ст.

Гражда кін. XIX ст.

Опільська хата серед. XIX ст.

Покутська хата кін. XIX ст.

ною до хатнього будівництва, і кузня поч. ХХ ст. із с. Тенетників Галицького р-ну. Покуття відображене олійнею із с. Олеші Тлумацького р-ну та традиційною садибою кін. ХІХ ст., куди входять перевезена із с. Торговиці Городенківського р-ну напівкурна хата як зразок давнього тридільного житла, кошниця, оборіг та криниця. Кожна з етнозон Прикарпаття ошатно опоряджена малими архітектурними формами.

Ліворуч на відстані 50 м від воріт музею в 2009–2011 рр. за проектом З. Соколовського реконструйовано давньоруську в'їзну оборонно-спостережну вежу (вис. 18 м).

Оборонно-спостережна вежа (реконструкція)

Колекція опільської вишивки

ністю близько семи тисяч різноманітних творів декоративно-ужиткового та прикладного мистецтва: посуду, народного одягу та вишивки, куделей, музичних інструментів, знарядь праці, хатнього начиння тощо.

Буквально за 100 м від неї розташований один із валів, що був оборонною лінією боярської частини Галича.

Сформовані сектори утворюють відповідні етнографічні зони і дають можливість простежити різні архітектурні школи. Станом на травень 2012 р. в музеї встановлено одинадцять архітектурних пам'яток (чотири хати, дві гражди, церква, оборонно-сторожова вежа, олійня, кузня, стодола), що представляють різні типи житлового, сакрального та господарського будівництва.

За час існування музею його працівники зібрали у польових експедиціях чималу фондів колекцію чисель-

Музей відіграє значну роль у відродженні і популяризації народного мистецтва та ремесел. У будівлях влаштовують експозиції, проводять народні календарні свята.

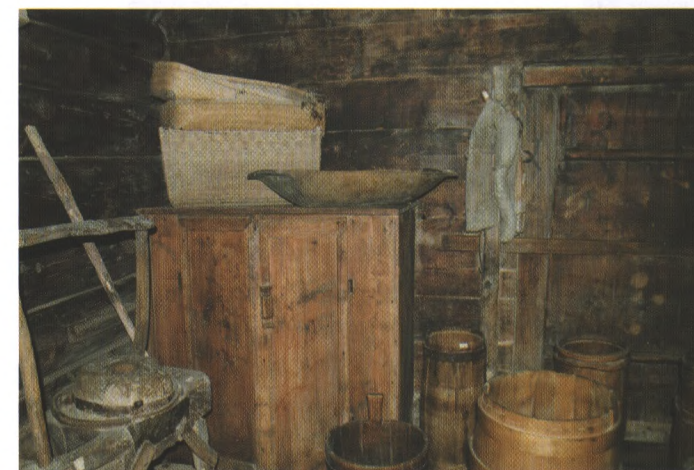
У 2011 р. знято фільм «Музей народної архітектури і побуту Прикарпаття», де відтворено фрагменти звичаїв та обрядів Опілля. Відтоді тут започатковано щорічний обласний етнографічний фестиваль «Галицька брама», в межах якого проходять майстер-класи з ковальства, малювання, ліплення виробів із глини, плетення з соломки, а у відродженому духовному осередку – церкві Всіх Святих – відбувається літургія. У 2013 р. під час чергового фестивалю перед музеєм встановили вирізьблені з дерева фігури визначних діячів Галицько-Волинського князівства: маленького князя Данила з матір'ю, співця Митуси, скульптора Авдія, книжника Тимофія.

Щороку музей відвідують бл. 5,5 тис. осіб зі всіх регіонів України та гості з близького і далекого зарубіжжя, країн Західної Європи, а також Північної і Південної Америки та Австралії.

Іванна Лотоцька

Піч в інтер'єрі покутського житла

Предмети гуцульського побуту

Яворівський музей народного мистецтва Гуцульщини

с. Яворів Косівського району.
Час роботи:
понеділок – п'ятниця 9.00–17.00.
Вихідні – субота, неділя.
Контактні телефони:
(03478) 69-77-72, 067-394-69-99

Макет гражди

Музей розміщений у холі першого поверху навчального закладу, займає площу понад 100 м², фонд налічує 255 експонатів. Оформлений у гуцульському стилі. Окрасою експозиції є макет фасаду гражди – «хати з брамами». Біля нього розміщені традиційні предмети побуту, посуд, реманент.

Привертає увагу портрет Ю. Шкрібляка з с. Яворова – основоположника гуцульської плоскої різьби по дереву. Поруч фото майстрів-послідовників з його славної династії: синів Василя, Миколи і Федора, внуків Юрія й Семена Корпанюків та правнуків Василя Корпанюка і Дмитра Шкрібляка. У музеї представлені їхні вироби: шкатулки, рахви, рамки, скрині, столи.

Колекція яворівського текстилю, одягу та вишивки налічує понад 90 творів, у тому числі авторства жінок з родини Шкрібляків-Корпанюків. Цінними є ліжники, виготовлені, зокрема, заслуженими майстрами народної творчості України Василюю Калинич та Анастасією Хім'як. Також у музеї експонуються створені гуцульськими умільцями народні музичні інструменти, керамічні вироби: глечики, вази, кахлі, оригінальний старовинний мисник, де виставлені керамічні тарелі поч. XIX ст. Цікавим є сидло-гарниця авторства яворівського майстра І. Ю. Гондурака.

Працівники закладу постійно піклуються про поповнення колекцій, проводять екскурсії, численні масові заходи для учнів, жителів села та гостей Яворова.

Василь Лосюк

м. Надвірна
майдан Шевченка, 43.
Час роботи: 9.00–17.00,
неділя: 11.00–15.00,
Вихідний – субота.
Контактний телефон:
(03475) 2-48-14

Музей історії Надвірнянщини

Заснований у 1996 р. товариством «Меморіал» для відтворення історичної правди про героїчну боротьбу за незалежність України на території Надвірнянщини. Розташований у будинку, де в 1939–1941 рр. містився відділ НКВС, за німецької окупації – гестапо, а в 1944–1965 рр. – НКДБ та КДБ.

Музей має статус народного. Займає площу 372 м², фонди налічують 3220 експонатів. Експозиції розміщені в 14 залах на двох поверхах та у підвалі, в якому була влаштована катівня. На стелі сходів, що ведуть униз, дивом вцілів кривавий відбиток жіночої руки, а в коридорі на стіні – зображення хрестів. У деяких камерах збереглися видряпані ув'язненими на стінні написи і навіть було знайдено зашморги. На заграбованому вікні видно тюремний календар: вертикальні подряпини, об'єднані у групи (тижні, місяці) – що вказує на тривале перебування в'язнів у підвалі.

Експозиції музею присвячені боротьбі проти поневолювачів нашого краю до ХХ ст., в роки Першої світової війни, в період ЗУНР, радянської та німецької окупацій; розповідають про діяльність УСС та політичних партій, становлення української незалежності у 90-х рр. ХХ ст. тощо. Особливу увагу приділено комуністичному терору 1939–1941 рр. та боротьбі УПА проти фашистського й більшовицького режимів.

Зацікавлюють відвідувачів і експонати народознавчої світлиці та експозиції, присвячені сторії ремесел і промислів Надвірнянщини та здобуткам-славних краян.

Три зали займає культурно-мистецький Фонд імені славетного уродженця Надвірної Володимира Луціва – співака-бандуриста зі світовим ім'ям, громадянина Великобританії. Тут зібрані передані митцем у 2001 р. цінні книги й архівні документи, записи української та світової музики, твори відомих художників та ін.

Музей активно співпрацює із закладами освіти, проводячи тематичні уроки та культурно-просвітницькі заходи. Тут регулярно відбуваються виставки, присвячені важливим історичним і мистецьким подіям.

Ростислав Гандзюк

Музей історії Делятинщини

смт Делятин Надвірнянського району, вул. 16 липня, 247.

Час роботи: вівторок – п'ятниця, 9.00–17.00,

субота: 9.00–16.00,

вихідні – неділя, понеділок.

Контактні телефони: 067-250-03-65, 099-373-41-54

Меморіальна дошка
Лесі Верховинці

Музей відкритий 16 вересня 2012 р. з ініціати-ви місцевого ентузіаста А. Мисюка. Розташований у будинку, що є пам'яткою архітектури та історії. Його у 1902 р. спорудив для своєї родини адвокат і громадсько-політичний діяч Микола Лагодинський (1866–1919). Тут народилася його донька, письменниця Ярослава Лагодинська-Кучковська (літ. псевдонім Леся Верховинка; 1903–1936). На поч. ХХ ст. в будівлі кілька років мешкали письменники і правники Іван Семанюк (літ. псевдонім Марко Черемшина; 1874–1927) та Михайло Козоріс (1882–1937), котрі проходили адвокатську практику в канцелярії М. Лагодинського. Від кінця 1950-х рр. приміщення віддали під початкові класи Делятинської загальноосвітньої школи. У 1961 з ініціативи вчителя Т. Антонюка при школі почала діяти кімната-музей Марка Черемшини, на базі якої й створено громадський музей історії Делятинщини.

На даний час експозиції закладу займають чотири кімнати. Великий зал на першому поверсі містить інформацію та експонати про історію містечка від часів пізнього палеоліту і до сучасності. Увагу відвідувачів привертає ма-

кет-схема Делятина, на якому позначені топоніми та мікротопоніми. У суміжній кімнаті (робочому, «зеленому», як його називали, кабінеті) – експозиція, присвячена М. Лагодинському, Маркові Черемшині, Лесі Верховинці та іншим відомим жителям селища.

На другому поверсі для огляду виставлена творча спадщина художника Осипа Васьківця (1895–1972), котрий проживав у Делятині в 1931–1972 рр. В іншому залі – доробок відомого місцевого археолога, краєзнавця, етнографа Михайла Клапчука (1920–1984). Тут експонуються його особисті речі, світлини, монографії та рукописи наукових праць батька і сина Клапчуків. Експозицію прикрашає багата колекція вишивок Делятинщини. В арт-коридорі на другому поверсі представлені твори сучасних митців краю.

На веранді обабіч від входу в музей розташовані погруддя М. Лагодинського та Марка Черемшини. На фасаді будинку зліва розміщена меморіальна дошка Лесі Верховинці (2013, скульптор В. Довбенюк), справа – анотаційна дошка, що повідомляє про перебування в ньому Марка Черемшини.

При вирішенні питання з новим приміщенням для початкових класів школи весь будинок М. Лагодинського буде перетворено на музей історії Делятинщини.

Галина Максимців, Андрій Мисюк

Експозиція в кабінеті М. Лагодинського

Експозиція творів О. Васьківця

Етнографічні експонати музею

м. Тлумач,
вул. Грушевського, 2.
Контактний телефон:
(03479) 2-26-48

Музей народної творчості та етнографії у Тлумачі

Музей народної творчості та етнографії засновано в 1980 р. Тут зібрано й збережено для нащадків унікальні сторічні пам'ятки декоративно-прикладного та ужитково-побутового мистецтва Тлумаччини. Заклад розміщений у найдавнішій історико-архітектурній будівлі міста, датованій 1902 р. Ініціатором його створення став місцевий ентузіаст, дослідник старожитностей, заслужений працівник культури, журналіст В. Лесів.

Спочатку музейна експозиція займала дві невеликі кімнати. З року в рік кількість експонатів збільшується, і сьогодні приміщення музею розширилося до чотирьох виставкових залів площею 55,5 м², де виставлено понад 1500 експонатів.

Цінні етнографічні та краєзнавчі матеріали, вироби місцевих майстрів народних промислів, які експонуються у виставкових залах, дають підстави стверджувати, що народно-декоративне, ужиткове мистецтво й ремесла Тлумаччини в усіх різноманітних проявах були і сьогодні є неповторним етнокультурним явищем, самобутньою частиною національної мистецької спадщини Прикарпаття. Тут зібрано як автентичні традиційні вироби: продукцію ткачів, гончарів, різьбярів, вишивальниць, майстрів художньої обробки шкіри, – так і сучасні зразки декоративно-прикладного мистецтва з соломки, паперу.

З нагоди відзначення 800-річчя від першої літописної згадки про м. Тлумач музей суттєвого оновив і поповнив свою експозицію.

Петро Боднарчук

Автентичні традиційні вироби

м. Тлумач,
вул. Винниченка, 65.
Контактний телефон:
(03479) 2-24-43

Музей «Воїн-патріот» у м. Тлумачі

Музей «Воїн-патріот» створено в липні 2014 р. з ініціативи відокремленого підрозділу громадської організації «Національна самооборона» і за сприяння ентузіастів музейної справи Р. Хімейчука, Я. Московчука та Р. Острижнюка. Значну допомогу в зборі експонатів надали волонтери, учасники антитерористичної операції на сході України, місцеві жителі та жертводавці.

Музей має два виставкові зали площею понад 105 м². Експозиції висвітлюють складний етап становлення в Галичині українських військових організацій у 1-й пол. ХХ ст., процес формування Національних збройних сил України. На стендах першого залу – портрети найвидатніших діячів культурно-просвітнього та громадсько-політичного життя Прикарпаття й України, що заклали основи зародження галицького стрілецтва, УВО, ОУН та УПА: К. Трильовського, М. Тарнавського, Є. Коновальця, С. Бандери, А. Мельника, Р. Шухевича, інших військово-політичних діячів. Поруч розміщений стенд з фотографіями і списком тлумачан – учасників АТО, нагороди, накази командування про відзначення героїзму і мужності захисників Батьківщини. У центрі стенда – портрети загиблих у боях на сході України воїнів В. Козака, В. Погорелова, М. Шмігельського.

Зразки військового озброєння

На значній частині виставкової площі експоновано озброєння часів Першої та Другої світових воєн, спорядження і зброю вояків УПА. До раритетних експонатів належать уламок саперського тесака зразка 1841 р., наконечник кавалерійської піки зразка 1861–65 рр., штик-ніж від Шаспо 1861 р., ствол і коробка австрійської гвинтівки зразка 1899 р. Цікавими є й сучасні зразки військового озброєння із зони АТО: тубус від протитанкового реактивного керованого снаряду, стрічка від крупнокаліберної зенітної установки, автомати Калашникова різної модифікації та патрони до них.

Петро Боднарчук

с. Братишів
Тлумацького району
вул. Горішня, 28.
Контактні телефони:
095-321-04-25,
(03479) 6-82-85

Історико-краєзнавчий музей імені Григорія Крука у селі Братишеві

Ініціатором створення музею є вчитель української мови і літератури, голова місцевого осередку Товариства «Просвіта» П. М. Боднарчук. Основу першої музейної експозиції закладено 1991 р. з нагоди вшанування 80-річчя найвидатнішої постаті в історії села – всесвітньо відомого скульптора Г. Я. Крука.

Шкільний музей має два виставкові зали історико-краєзнавчого спрямування. Зібрані експонати та укладені в папках матеріали розкривають багатовікову історію села, його школи і церкви, осередків товариств «Просвіти» й «Каменярів», діяльність місцевої читальні, громадських організацій, визвольну боротьбу ОУН і УПА, бурхливе культурно-просвітне та громадсько-політичне життя села 20 ст.

Вагома частина експонатів присвячена уродженцеві Братишева, відомому скульпторові Григорієві Яковичу Круку (30.11.1911–5.12.1988, м. Мюнхен, Німеччина). Тут представлені фотосвітлини з життя і творчості, спогади приятелів по Краківській академії мистецтв М. Зоря, Д. Іванцева, Я. Лукавецького, односельців про родину Круків та його дитинство, каталоги проведених виставок, книжки, численні вирізки з провідних україномовних та англійських європейських і американських часописів. На виставкових стендах багато фотографій, що відображають особливості творчого світосприйняття митця, фотосвітлини його різьб. Серед експонатів є оригінальні роботи скульптора: портрет Т. Шевченка для місцевої читальні «Просвіти», ікони Богоматері та Ісуса Христа для сільської каплиці, гончарні вироби родини Круків, листи до односельців та однокурсника по Краківській академії мистецтв живописця з Івано-Франківська М. Зоря.

Петро Боднарчук

с. Гостів
Тлумацького району,
вул. о. Петра Голейка
Контактні телефони:
097-771-86-00, (03479) 6-12-21

Музей підпільної греко-католицької церкви о. П. Голейка в селі Гостові

Музей-садиба підпільного греко-католицького священика о. Петра Голейка (1913–1981) відкритий 2 жовтня 2005 р.

Стенди, численні фотографії пастирів та великомучеників галицької греко-католицької церкви, літургійні книги, нариси з історії єпархії та місцевої парафії, інші експонати – безцінний матеріал першої виставкової зали. Він знайомить відвідувачів з трагічною історією УГКЦ на теренах Галичини в період репресій, заборон та переслідувань від сумнозвісного Львівського собору 1946 р. до її легалізації 1989 р. У центрі експозиції – фотографії митрополита А. Шептицького, владики Коломийсько-Чернівецької єпархії П. Василика, духовного пастиря і невтомного борця за відновлення греко-католицької церкви в умовах підпілля на Тлумаччині в 1950–1990-х р. Серед найцінніших краєзнавчих експонатів – книжка сільської письменниці О. Романович «Нариси з історії села Гостова», де велику увагу приділено висвітленню нелегкої боротьби місцевого населення за збереження місцевої церкви, духовних і релігійних традицій.

Скромний інтер'єр другої кімнати демонструє умови проведення підпільних літургійних відправ, діяльності греко-католицьких священиків у роки воєнничого атеїзму. На стінах численні ікони та образи, символічний престол, атрибути церковних відправ, якими впродовж багатьох років в умовах переслідувань, утисків та погроз таємно послуговувався душпастир сільської громади о. П. Голейко.

Експонати третьої кімнати відтворюють повсякденний побут о. Голейка, знайомлять з біографіями його священичої династії, часами підпільної діяльності. Серед матеріалів – особисті речі, пов'язані з навчанням у Львівській духовній семінарії, фотографії в родинному колі, серед прихожан. Посеред кімнати – трапезний стіл, за яким збиралася родина о. Голейка, у кутку – невеличка бібліотека релігійної та світської літератури. Маленька кухня з предметами хатнього вжитку та господарським інвентарем дає уяву про буденне світське життя пароха, його захоплення садівництвом, бджільництвом і столярською справою.

Петро Боднарчук

Меморіальний музей художника Дениса Іванцева в селі Делевій

с. Делева Тлумацького району,
вул. Шевченка, 30.

Контактні телефони:

096-730-84-77, (03479)3-37-17

Виставкова зала музею

Фрагмент експозиції

свідоцтво про закінчення Тлумацької польської класичної гімназії, залікову книжку студента 1-го курсу Краківської академії мистецтв та документ

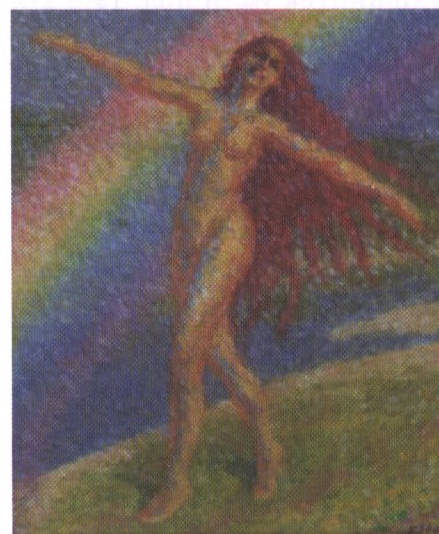
Відкритий у 2010 р. для вшанування пам'яті відомого уродженця села художника Дениса-Лева Іванцева (1910–2003, м. Івано-Франківськ). Ініціатором його створення стали адміністрація і вчителі Делівської загальноосвітньої школи спільно з виконкомом Делівської сільради за активної підтримки сина художника, історика І. Іванцева.

Музей Дениса Іванцева має сучасне, просторе, естетично оформлене приміщення площею 80 м², відкриття якого приурочене до 100-річчя від дня народження митця. Оформлення виставкової зали здійснив доцент Інституту мистецтв Прикарпатського університету Б. Губаль.

Експозиція закладу складається з багатьох оригінальних експонатів, переданих на зберігання в музей родиною митця. На стінах і стелажах представлені матеріали, що висвітлюють довголітній тернистий шлях Д. Іванцева у світ мистецтва. Тут експоновано перші дитячі малюнки,

«Український Мойсей»

«Веселка Дністрова»

єдиний Бог» та інші. Велике пізнавальне значення для відвідувачів мають подаровані художні полотна прикарпатських живописців М. Фіголя, Б. Бринського, П. Боєчка, О. Коровая, В. Луканя та О. Заливахи.

Посередині виставкової зали представлена науково-мистецька та пізнавальна література з історії мистецтва, бібліографічні монографії про живописців Прикарпаття й України, серед яких на видному місці – ґрунтовна монографія мистецтвознавця, художника і поета М. Аронця «Денис Іванцев», книжка-путівник І. Іванцева «Музей Дениса-Лева Іванцева у Делеві».

Петро Боднарчук

«Дністер у Делевій»

про завершення навчання, диплом Варшавського інституту практичних занять та ін. Значний інтерес відвідувачів викликають адресовані Д. Іванцеву листи від Павла Ковжуна, листи генерального директора Міжнародного біографічного центру (м. Кембридж, Англія) Ернеста Кея про присвоєння художникові нагороди «Міжнародна людина» (1992).

Особливу краєзнавчу та мистецьку цінність мають особисті речі митця: мольберт і малярська касета, сорочка, окуляри, лупа, військовий квиток, ювілейні подарункові медалі тощо. Про творчу спадщину художника та його світосприйняття говорять передані до музею оригінальні мистецькі полотна пейзажного та релігійного характеру: «Дністер у похмурий день», «Дністер у місячному сяйві», «Пасіка», «Розп'яття Господне», «Печера схимника», «Три-

Історико-краєзнавчий музей М. Бринського в селі Долині

с. Долина Тлумацького району

вул. Шкільна, 1.

Контактний телефон:

(03479) 6-52-28

Історико-краєзнавчий музей М. Бринського – один із перших меморіальних музеїв на Тлумаччині, заснований у 1981 р. Музейне приміщення займає площу 48 м², де представлено близько 1500 матеріалів історичного та краєзнавчого характеру. Зібрані та виставлені на огляд експонати, дбайливо оформлені документи знайомлять відвідувачів з багатомітовою історією села, всебічно висвітлюють громадсько-політичну діяльність членів товариств «Просвіта», «Луг», «Каменярі», Української радикальної партії; визвольну боротьбу членів ОУН та вояків УПА, церковно-просвітницьку місіонерську роботу місцевого духовництва у 2-й пол. 19 – 1-й пол. 20 ст., до заслуг яких належить унікальна реліквія села – рукописна родовідна книга мешканців с. Долини.

Вагома частина музейної виставки присвячена висвітленню життя і творчості найвидатнішого уродженця села – відомого скульптора Михайла Федоровича Бринського (11.10.1883–10.01.1957). Творча спадщина М. Бринського увійшла в скарбницю українського і чеського мистецтва. Митець закінчив художньо-промислову школу в м. Закопане (тепер Польща, 1905) і Вищу художньо-промислову школу у Відні (Австрія, 1913). У 1906 р. якийсь час працював декоратором і артистом у трупі М. Садовського (під час її гастролей у м. Станіславі, тепер Івано-Франківськ).

Експозиційні скульптури: «Дівчина», «Кобзар», «Т. Г. Шевченко»

Під час Першої світової війни служив у Легіоні Українських січових стрільців у штабі Д. Вітовського (у 1918 р. виконав його погруддя). Після війни залишився у м. Празі, навчався у Празькій академії образотворчих мистецтв і 1926 р. отримав звання академіка скульптури. Жив і працював у Чехословаччині. Помер і похований у Празі. Творчу спадщину, згідно із заповітом митця, перевезено до рідного села і до м. Івано-Франківська.

Серед найвідоміших творів М. Бринського: серія скульптур «Химери», «Погруддя чоловіка», пам'ятник розстріляним робітникам у Відні, «Еней рятує свого батька», «Кобзар з бандурою», скульптурні портрети Т. Шевченка, пам'ятник воякам УСС і УГА у м. Яблонне, «Жінка, яка сидить» та ін.

Експозиція складається з друкованої літератури, газетних вирізок і фотоматеріалів, оригінальних різьблених робіт митця, серед яких декілька станкових портретів Т. Шевченка, портрет Д. Вітовського, «Бандурист», жіночі портрети, погруддя хлопчика та інші. Про тісні взаємини дирекції музею, громадськості села з українською діаспорою Канади, США, Великобританії свідчать експоновані матеріали і численні грамоти Спілки української молоді Америки, вручені за активну участь у культурно-громадському житті української діаспори уродженцю села Іванові Максимчуку.

Химера роботи М. Бринського. м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 44

Погруддя Д. Вітовського

Музейні експонати, стени ґрунтовно знайомлять з життєписами та діяльністю видатних вихідців із села, які залишили глибокий слід у його історії: родин Коропецьких, Гринівих, Бринських. Окремі матеріали висвітлюють життєвий шлях та діяльність таких яскравих і самобутніх постатей, як В. Шкварчук, В. Босацький, М. Павлюк, В. Гринів, М. Стаєцький, Ф. Федорців. Серед експонатів представлені роботи уродженця села, сучасного живописця Б. Бринського.

Петро Боднарчук

ГЕОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК СТАТЕЙ

Болехів. Музей історії м. Болехова ім. Романа Скворія	66
Братишів Тлумацького р-ну. Історико-краєзнавчий музей ім. Григорія Крука	120
Бурштин Галицького р-ну. Історико-етнографічний музей «Берегиня».....	76
Бурштин Галицького р-ну. Музей визвольних змагань Галицького району ..	74
Верховина. Історико-краєзнавчий музей «Гуцульщина»	28
Галич. Музей караїмської історії та культури	106
Городенка. Городенківський краєзнавчий музей «Покуття»	82
Гостів Тлумацького району. Музей підпільної греко-католицької церкви о. П. Голейка	121
Делева Тлумацького району. Меморіальний музей художника Дениса Іванцева	122
Делятин Надвірнянського району. Музей історії Делятинщини	116
Долина Тлумацького району. Історико-краєзнавчий музей Михайла Бринського	124
Долина. Долинський краєзнавчий музей «Бойківщина» Тетяни і Омеляна Антоновичів	83
Єзупіль Тисменицького району. Краєзнавчий музей	104
Івано-Франківськ. Івано-Франківський обласний музей визвольної боротьби ім. Степана Бандери	40
Івано-Франківськ. Івано-Франківський історико-меморіальний музей Олекси Довбуша	50
Івано-Франківськ. Івано-Франківський краєзнавчий музей	12
Івано-Франківськ. Івано-Франківський обласний музей мистецтв	29
Івано-Франківськ. Літературний музей Прикарпаття	19
Івано-Франківськ. Меморіальний комплекс «Дем'янів лаз»	42
Калуш. Музейно-виставковий центр Калуської міської ради: - Арт-галерея	70
- Краєзнавчий музей Калущини	71
- Виставковий зал	72
- Музей-оселя родини І. Франка	73
Клубівці Тисменицького р-ну. Краєзнавчий музей	99
Княгиничі Рогатинського р-ну. Меморіальний музей «Підпільна штаб-квартира Романа Шухевича»	48
Коломия. Музей гумору «Весела оселя»	64
Коломия. Музей історії міста Коломиї	60
Коломия. Музей писанкового розпису	54
Коломия. Національний музей народного мистецтва Гуцульщини і Покуття ім. Й. Кобринського	52
Косів. Косівський музей народного мистецтва та побуту Гуцульщини	56
Косів. Музей визвольних змагань Карпатського краю.....	47

Косів. Музей народної творчості Михайла Струтинського	85
Красноїлля Верховинського р-ну. Музей гуцульського театру Гната Хоткевича	79
Криворівня Верховинського р-ну. Літературно-меморіальний музей Івана Франка	13
Криворівня Верховинського р-ну. Музей «Хата-гражда Харуків»	24
Криворівня Верховинського р-ну. Музей Михайла Грушевського	25
Крилос Галицького району. Музей етнографії	110
Крилос Галицького району. Музей історії давнього Галича	108
Кути Косівського р-ну. Історико-краєзнавчий музей	86
Кути Косівського р-ну. Історико-краєзнавчий музей	86
Надвірна. Музей історії Надвірнящини.....	115
Павлівка Тисменицького р-ну Народний краєзнавчий музей ім. Юліана Целевича	100
Печеніжин Коломийського р-ну. Історико-краєзнавчий музей Олекси Довбуша	27
Рогатин. Музейний комплекс м. Рогатина: - Музей дерев'яної архітектури і живопису церкви Зішестя Святого Духа	34
- Меморіальний музей Миколи Угриня-Безгрішного	38
Рожнятів. Краєзнавчий музей «Бойківщина»	90
Русів Снятинський р-н. Літературно-меморіальний музей Василя Стефаніка	94
Саджава Богородчанського р-ну. Народний музей етнографії й побуту	97
Середній Угринів Калуського р-ну. Музей ім. родини Марчаків	95
Сілець Тисменицького району. Історико-краєзнавчий музей	105
Слобідка Тисменицького р-ну. Народний музей «Краєзнавець»	101
Снятин. Літературно-меморіальний музей Марка Черемшини	93
Снятин. Художньо-меморіальний музей Василя Касіяна	91
Солотвин Богородчанського р-ну. Історико-краєзнавчий музей Олександра Феданка	26
Старий Угринів Калуського р-ну. Історико-меморіальний музей Степана Бандери	44
Тисмениця. Народний музей історії Тисмениці ім. Степана Гаврилюка	102
Тлумач. Музей «Воїн-патріот»	119
Тлумач. Музей народної творчості та етнографії	118
Торговиця Городенківського р-ну. Літературно-меморіальний музей Леся Мартовича	21
Хімчин Косівського р-ну. Музей-садиба Патріарха Київського і всієї Русі-України Володимира	88
Яворів Косівського р-ну. Музей народного мистецтва Гуцульщини.....	114
Яремче. Яремчанський музей етнографії та екології Карпатського краю	58

**МУЗЕЇ
ІВАНО-ФРАНКІВЩИНИ**
Довідник

Редагування: Галини Максимців
Комп'ютерна верстка: Оксани Белих

Підписано до друку 01.09.2016 р. Формат 70x50x/16
Наклад 500 примірників

Видавництво «Лілея-НВ»
А/С250
вул. Незалежності, 18/2
м. Івано-Франківськ, 76018
e-mail: lileyanv@gmail.com
Свідоцтво ІФ №8 від 28.12.2000 р.